

TALOUSRIKOSTUTKINTA
POLIISISSA VUONNA 2011

TALOUSRİKOSTUTKINTA POLIISISSA VUONNA 2011

Tutkintahenkilöstölle osoitetun kyselyn tuloksia

Terhi Kankaanranta & Vesa Muttilainen

Poliisiammattikorkeakoulu
Tampere, 2013

Terhi Kankaanranta ja Vesa Muttilainen:
TALOUSRIKOSTUTKINTA POLIISISSA VUONNA 2011
Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 105

ISBN: 978-951-815-249-4 (painettu)
ISBN: 978-951-815-250-0 (pdf)
ISSN: 1797-5743

Kannet: Mainoscraft Oy
Taitto: Johanna Lähti - Poliisiammattikorkeakoulu
Paino: Tampereen Yliopistopaino Oy - Juvenes Print
Tampere 2013

TIIVISTELMÄ

Tässä raportissa tarkastellaan poliisin talousrikostutkinnan tilaa useasta näkökulmasta. Aiheina ovat esimerkiksi tutkintaprosessi ja sen organisointi, poliisin yhteistyö viranomaisten ja muiden tahojen kanssa sekä henkilöstön koulutustarpeet ja urasuunnitelmat.

Aineisto kerättiin talousrikostutkinnan henkilöstölle lähetetyllä sähköisellä kyselylomakkeella. Kyselyyn vastasi 173 henkilöä, ja vastausprosentiksi saatiin 38. Suomessa ei ole toteutettu aiemmin kaikille talousrikoksia käsitteleville henkilöille suunnattua kyselytutkimusta.

Poliisin talousrikostutkinnassa on viime vuosina työskennellyt koko maassa yhteensä noin 450 henkilöä. Poliisi käsittelee vuosittain noin 1 500–2 000 talousrikosjutuksi luokiteltua rikosjuttua.

Henkilöstön työpanosta ei pitäisi vastaa jien mukaan käyttää juurikaan muuhun kuin varsinaiseen talousrikostutkintaan. Tavoitteiden ja ohjeiden toivottiin myös olevan konkreettisempia, jolloin tutkintakäytäntöjä voitaisiin yhtenäistää.

Tutkintaan tulevat jutut ovat yleensä monimutkaisia, ja niiden rajaaminen tutkittaviksi kokonaisuusiksi voi olla haasteellista. Talousrikosjuttujen vaikeaselkoisuus on myös yksi tärkeä rikoshyödyn jäljittämistä vaikeuttava tekijä.

Vero-, kirjanpito- ja velallisen rikokset ovat olleet koko 2000-luvun ajan yleisimpiä talousrikoksia. Henkilöstö arvioi erityisesti järjestäytyneiden rikollisryhmien harjoittaman talousrikollisuuden sekä tietotekniikka- ja tietoverkkorikollisuuden lisääntyvän Suomessa lähivuosina.

Talousrikosjutuissa valtaosa syyttäjistä on erikoistunut näihin rikoksiin. Syyttäjät ovat yleensä helposti poliisin tavoitettavissa, ja yhteistyö heidän kanssaan toimii hyvin. Syyttäjien riittävä resursointi talousrikostutkinnassa on myös poliisille tärkeää. Syyttäjän lisäksi henkilöstö on eniten yhteydessä verohallintoon, pankkeihin ja muihin rahoituslaitoksiin sekä ulosottoviranomaisiin.

Tutkinnassa tarvitaan talouden ja talousrikosilmiöiden yleistä tietämystä sekä lukuisten erityisalueiden hallintaa. Oikein kohdennetun osaamisen varmistamiseksi olisi tarpeellista seurata säännöllisesti koulutustarpeita erityisesti uusilla ja laajenevilla talousrikollisuuden osa-alueilla.

Valtaosa henkilöstöstä ilmoitti olevansa tyytyväisiä työhönsä ja motivoituneita hoitamaan nykyisiä tehtäviään. Tehtävien huonoja puolia ovat muun muassa juttujen laajuus, niukat tutkintaresurssit ja matala palkkataso.

Talousrikosten esitutkintaa on tähän mennessä analysoitu tieteellisesti suhteellisen vähän sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Jotta tutkintaa, sen koulutusta ja alan strategista suunnittelua voidaan kehittää pitkäjänteisesti, tulisi aihepiiriä tutkia säännöllisesti ja monipuolisesti. Tässä tutkimuksessa on kehitetty monipuolinen kyselylomake talousrikostutkinnan arviointia varten. Tutkimus olisi perusteltua toistaa muutaman vuoden välein.

ABSTRACT

Economic crime investigation by the police in 2011.
Results of the survey conducted among investigation staff in Finland.

Report of the Police College of Finland, 2013

Terhi Kankaanranta & Vesa Muttilainen

The report reviews the state of economic crime investigation in Finland from various perspectives. It addresses such topics as the investigation process and its organisation, co-operation between the police and other authorities and involved parties, as well as the police staff's training needs and career plans.

The material was collected by means of sending an electronic questionnaire to members of the police staff involved in economic crime investigation. A total of 173 responses were submitted to the survey, which set the response rate at 38 %. This was the first survey conducted among all staff members dealing with these crimes in Finland.

Over the past few years, a total of approximately 450 members of the Finnish police staff have been involved in economic crime investigation. The police handle approximately 1,500–2,000 cases classified as economic crime cases annually.

According to the survey responses, the resources of employees working in the field of economic crime prevention should be mainly allocated to the actual investigation of economic crimes and not to any other tasks. Furthermore, more concrete goals and instructions were desired, because this would enable further streamlining of investigation practices.

Since the beginning of the 21st century, the most common types of economic crime have been tax violations, accounting violations and debtor's fraudulent conveyance. According to staff's estimates, economic crimes of organised criminal groups, as well as IT and information network-related crime cases will increase in Finland in the near future.

Most prosecutors working on economic crime cases are specialized on these crimes. The prosecutors can easily be reached, and co-operation with them proceeds smoothly. The allocation of sufficient prosecution resources to the investigation of economic crime is an important factor for the police. Apart from the prosecutor, other parties most commonly contacted are the tax administration, banks and other financial institutions, and debt recovery authorities.

Apart from general knowledge in the field of economy and economic crime phenomena, the investigation requires competencies in various fields of expertise. In order to ensure the appropriate allocation of competencies, it would be important to regularly track the staff's training needs, particularly with regard to new and expanding areas of economic crime.

Most of the respondents working in the field stated that they are happy with their work and motivated to carry out their current tasks. Negative sides of economic crime investigation brought up in the survey include the complexity of cases, scarce resources and low salary levels.

At the moment, there is relatively little scientific analysis data concerning the pre-trial investigation of economic crime in Finland or at the international level. Regular, versatile research into this branch of operation would, however, be important for the long-term development of investigation and the related training and strategic planning. This study features an extensive questionnaire, developed for assessing the investigation of economic crime. It would be beneficial to repeat the survey every few years.

SISÄLLYS

<i>Tiivistelmä</i>	5
<i>Abstract</i>	6
1 Johdanto	11
2 Talousrikostutkinta tutkimuskohteena	13
2.1 Talousrikollisuus käsitteenä ja ilmiönä	13
2.2 Yleistä talousrikostutkinnasta Suomessa	14
2.3 Tutkimuksia talousrikoksista ja niiden tutkinnasta	16
3 Tutkimuksen tietolähteet ja vastaajat	18
3.1 Kysely tiedonkeruumenetelmänä	18
3.2 Aineisto ja menetelmät.....	18
3.3 Kyselyn vastaajat	20
4 Henkilöstön havaintoja poliisin talousrikostutkinnasta	21
4.1 Tutkinnan organisointi	21
4.2 Juttujen priorisointi	22
4.3 Talousrikostutkinnan ohjaus.....	24
4.4 Esitutkintaprosessi ja juttujen rajaaminen.....	27
4.5 Juttujen ominaispiirteitä	29
5 Henkilöstön yhteistyö syyttäjien ja muiden tahojen kanssa ...	33
5.1 Syyttäjyhteistyö	33
5.2 Muu yhteistyö	35
6 Tutkintaprosessin kehittäminen	40
7 Rikosilmiöiden kehitys ja talousrikostutkinnan tulevaisuus	45
8 Koulutustarpeet ja urasuunnitelmat	48
9 Pohdinta ja johtopäätökset	52
<i>Summary</i>	56
<i>Lähteet</i>	61
<i>Liitteet</i>	65

Kuviot

Kuvio 1. Talousrikosjuttujen priorisoinnin perusteet.....	23
Kuvio 2. Poliisihallituksen harjoittamaa talousrikostorjunnan ohjausta koskevia arvioita	25
Kuvio 3. Talousrikosyksiköiden muodostamia alueellisia verkostoja koskevia arvioita.....	26
Kuvio 4. Talousrikosjuttujen esitutkintaprosessin käytäntöjä koskevia arvioita	28
Kuvio 5. Talousrikosjuttujen eräitä ominaispiirteitä koskevia arvioita	29
Kuvio 6. Pakkokeinojen käyttöä talousrikostutkinnassa koskevia arvioita.....	31
Kuvio 7. Poliisiin ja syyttäjän eräitä talousrikostutkinnan yhteistyön muotoja koskevia arvioita	33
Kuvio 8. Poliisin yhteistyö muiden organisaatioiden kanssa talousrikostutkinnassa viimeisen 12 kuukauden aikana	36
Kuvio 9. Talousrikosjuttujen esitutkintaprosessin yhteistyötä ja sujuvuutta koskevia arvioita	37
Kuvio 10. EU:n määrittelemien vakavien rikosilmiöiden kehitystä Suomessa lähivuosina koskevia arvioita	45
Kuvio 11. Eräiden talousrikollisuuden osa-alueiden kehitystä Suomessa lähivuosina koskevia arvioita	46
Kuvio 12. Talousrikostutkinnan osa-alueiden koettua osaamista koskevia arvioita	49

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Talousrikostutkinnan henkilöstön ominaispiirteitä.....	65
Liitetaulukko 2. Työkokemus	66
Liitetaulukko 3. Talousrikostutkinnan organisointi	69
Liitetaulukko 4. Esitutkintaprosessia koskevia piirteitä.	72
Liitetaulukko 5. Esitutkintaprosessin yhteistyöhön ja sujuvuuteen liittyviä piirteitä	74
Liitetaulukko 6. Talousrikoksia koskevia väittämiä	77
Liitetaulukko 7. Tyypillisen asiakirja-aineiston laajuus talousrikoksissa	79
Liitetaulukko 8. Pakkokeinojen käyttö talousrikostutkinnassa.....	80
Liitetaulukko 9. Sähköisten työkalujen käyttö talousrikostutkinnassa	82
Liitetaulukko 10. Yhteistyötahot.....	84
Liitetaulukko 11. Talousrikosjuttujen syyttäjät.....	85
Liitetaulukko 12. Syyttäjän ja poliisin välistä yhteistyötä koskevia väittämiä.....	85
Liitetaulukko 13. Syyttäjän antama palaute talousrikosjuttujen tutkinnasta	88
Liitetaulukko 14. Talousrikollisuuden osa-alueiden arvioitu kehitys Suomessa lähivuosina.....	89
Liitetaulukko 15. EU:n määrittelemien vakavien rikosilmiöiden arvioitu kehitys Suomessa lähivuosina	93
Liitetaulukko 16. Koulutustarpeet ja urasuunnitelmat.....	95
Liitetaulukko 17. Talousrikostutkinnan osaaminen.	97
Liitetaulukko 18. Työtehtäviä koskevia väittämiä	102
Liitetaulukko 19. Talousrikostutkintaan vaikuttaminen.....	103
Liitetaulukko 20. Tulevaisuudennäkymiä.....	103

1 JOHDANTO

Harmaan talouden torjunta nostettiin vuoden 2012 hallitusohjelmassa yhdeksi kärkihankkeeksi, koska harmaa talous ja talousrikollisuus aiheuttavat yhteiskunnalle vuosittain huomattavia menetyksiä. Talousrikoksia pyritään torjumaan entistä tehokkaammin esimerkiksi lyhentämällä talousrikosten esitutkinta-aikaa ja oikeusprosessin kestoja. Myös oikeudenkäyttöä pyritään tehostamaan kehittämällä johtamista sekä uudistamalla työ- ja menettelytapoja prosessin eri vaiheissa. (Valtioneuvosto 2012.)¹

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli muodostaa nykyistä kattavampi kuva poliisin talousrikostutkinnan sisällöstä. Kohteena olivat erityisesti tutkintaprosessin ominaispiirteet, viranomaisyhteistyö ja tutkinnan kehittäminen. Lisäksi koottiin ja raportoitiin tietoja muun muassa tutkintahenkilöstöstä ja tutkittavista jutuista, kuten myös koulutustarpeista ja urasuunnitelmista.

Tutkimusaineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella, joka lähetettiin kesäkuussa 2011 kaikille poliisin talousrikostutkinnassa työskenteleville henkilöille. Suomessa ei ole aikaisemmin tehty poliisin talousrikostutkinnan henkilöstölle osoitettua valtakunnallista kyselytutkimusta tutkinnan tilasta. Myöskään muualta ei löytynyt vastaavanlaiseen asetelmaan perustuvaa tutkimusta.

Tulokset auttavat löytämään hyviä käytänteitä esitutkintaprosessin kehittämiseksi ja siten myös esitutkinta-aikojen lyhentämiseksi. Lisäksi tutkimuksen tietoja voidaan hyödyntää tutkinnan valtakunnallisessa ohjauksessa, kuten myös talousrikollisuuteen liittyvien strategioiden ja toimenpideohjelmien valmistelussa. Tiedot talousrikostutkinnan henkilöstön koulutustarpeista ja urasuunnitelmista tuovat uudenlaista näkemystä talousrikostutkinnan vaatimuksista ja houkuttelevuudesta.

Raportti jakaantuu yhdeksään päälukuun. Tämän johdantoluvun jälkeen lukija perehdytetään talousrikoksen käsitteeseen ja talousrikollisuuden ilmiönä, talousrikostutkinnan organisaatioon ja joihinkin talousrikollisuudesta aiemmin julkaistuihin tutkimuksiin (luku 2). Sen jälkeen esitellään tutkimuksen tietolähteet ja kyselyyn vastaajat (luku 3). Sitten tarkastellaan talousrikostutkinnan organisointia ja ohjausta sekä esitutkintaprosessia (luku 4). Seuraavaksi kuvataan henkilöstön havaintoja poliisin ja syyttäjän sekä

---

1 Talousrikosten tutkinta on noussut viime aikoina yleisessä keskustelussa useasti esiin myös siksi, että Suomi on saanut Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelta tuomioita talousrikosasioiden pitkittyneestä käsittelystä. Esimerkiksi ns. Seppälä-tapaukseen (EIT 11.01.2011) oli poliisilta ja syyttäjältä kulunut lähes 4 vuotta 10 kuukautta, mitä aikaa tuomioistuimen mielestä voitiin pitää varsin pitkänä talousrikosjuttujenkin kohdalta. Tämän on muun muassa katsottu vaarantavan yksilöiden oikeusturvaa. (OM 2010.)

muiden viranomaisten välisestä yhteistyöstä (luku 5). Lisäksi raportissa esitellään keinoja tutkintaprosessin kehittämiseksi (luku 6), arvioita rikosilmiöiden kehityksestä lähitulevaisuudessa (luku 7) sekä tietoja talousrikostutkinnan henkilöstön koulutustarpeista ja urasuunnitelmista (luku 8). Lopuksi kootaan tutkimuksen keskeiset tulokset ja johtopäätökset (luku 9)².

---

2 Kiitämme asiantuntevista kommentteista ja yhteistyöstä tutkimuksen eri vaiheissa seuraavia henkilöitä: ylikomisario Mika Ranki, Poliisiammattikorkeakoulu; IT-suunnittelija Jussi Saine, Poliisiammattikorkeakoulu; rikoskomisario Juha Siljamäki, Pirkanmaan poliisilaitos ja erikoissuunnittelija Kirsi Jauhiainen, keskusrikospoliisi. Kiitos myös kaikille kyselyyn vastanneille henkilöille.

2 TALOUSRIKOSTUTKINTA TUTKIMUSKOHTENA

2.1 Talousrikollisuus käsitteenä ja ilmiönä

Talousrikollisuuden määrittelemisen yksiselitteisesti on useissa tutkimuksissa havaittu ongelmalliseksi, ja siksi siitä onkin esitetty monenlaisia näkemyksiä (Sutherland 1983; Levi 1992; Alvesalo & Lahti 1999; Hakamo ym. 2009; Kankaanranta & Muttilainen 2010; Inzelt 2011). Talousrikollisuus on osa laajempaa rikollisuuden muotoa, jota on nimitetty organisaatio- tai yhteisörikollisuudeksi erotuksena tavanomaisesta yksilörikollisuudesta (Laitinen & Alvesalo 1994). Määrittelytavasta riippumatta olennaista on kuitenkin se, etteivät organisaatorikokset ole mahdollisia pelkkänä yksilötoimintana (Laitinen & Alvesalo 1994; Virta 2000). Talousrikoksia tehdään usein joko jossakin yrityksessä tai muussa organisaatiossa tai kyseistä toimintaa hyödyntäen. Näin ollen esimerkiksi organisatorinen viitekehys tai tekijän korkea yhteiskunnallinen asema tekee rikoksen mahdolliseksi (Alvesalo 2006). Talousrikollisuuteen (economic crime) ja muihin talouden väärinkäytöksiin viittaavia termejä ovat myös valkokaulusrikollisuus (white-collar crime), rahoitustoimintaan liittyvä rikollisuus (financial crime) sekä harmaa talous (grey economy) (Muttilainen & Kankaanranta 2011).

Poliisin tietoon tullut talousrikollisuus muodostaa vain pienen osan kaikesta yhteiskunnassa esiintyvistä talousrikollisuudesta. Osa talousrikosepäilyistä tulee jonkin muun viranomaisen tietoon, mutta niistä ei ilmoiteta poliisille. Lisäksi talousrikollisuutta jää kokonaan piiloon viranomaisilta. Tähän ryhmään sisältyy yritysten ja muiden organisaatioiden sisäisiä väärinkäytöksiä ja kokonaan havaitsematta jääviä rikoksia. (Muttilainen & Kankaanranta 2012.)

Suomessa talousrikosten luokittelun ja tilastoinnin pohjana on sisäasiainministeriön määritelmä talousrikollisuudesta (Sisäasiainministeriö 2006; ks. myös Muttilainen & Kankaanranta 2011). Sen mukaan talousrikoksella tarkoitetaan yrityksen, julkishallinnon tai muun yhteisön toiminnan yhteydessä tai niitä hyväksi käyttäen toteutettua, huomattavaan välittömään tai välilliseen taloudelliseen hyötyyn tähtäävää rangaistavaa tekoa tai laiminlyöntiä. Tällaisella teolla tai laiminlyönnillä tarkoitetaan joko tosiasiallista tai sellaiseksi naamioitua yritystoimintaa. Yrityksen tai yhteisön nimen käyttö ilman hyödyntävoittelua ei ole talousrikos. Talousrikoksilla tarkoitetaan myös yritystoimintaan verrattavaa suunnitelmallista, rangaistavaa tekoa tai laiminlyöntiä, jonka tavoitteena on huomattava taloudellinen hyöty.³ Niitä ovat esimerkiksi yksityishenkilön rahanpesu tai maanviljelijöiden avustus-

3 Ks. myös rikoslain (39/1889) 32 luvun 6 § rikoksen tuottamasta hyödystä ja 7 § rikoksen tuottaman omaisuuden arvosta.

petokset. Huomattavalla taloudellisella hyödyllä tarkoitetaan rahamäärää, jonka perusteella rikostyyppiä yleensä pidetään törkeänä. Tekijä voi syyllistyä talousrikokseen myös laiminlyömällä lakisäätteisiä, taloudellisia tai muita velvoitteitaan, kuten veroja tai työturvallisuusmääräyksiä.

Poliisin tulostietojärjestelmän (Polstat) tilastoihin talousrikollisuudesta sisältyvät ne rikosjutut, jotka poliisi on määritellyt talousrikosjutuiksi sisäasiainministeriön ohjeen mukaisesti. Näiden tilastojen mukaan vuonna 2011 poliisille ilmoitettiin runsaat 1 500 talousrikosjuttua, mikä vastaa suurin piirtein 2000-luvun keskimääräistä tasoa. Ilmoitettuihin juttuihin liittyvät rikosvahingot olivat 173 miljoonaa euroa. Talousrikosjuttujen tutkinnassa takaisin saadun rikoshyödyn määrä oli vuonna 2011 runsaat 30 miljoonaa euroa. Viime vuosien trendi on ollut, että rikosvahinkoja syntyy entistä enemmän ja rikoshyödyn takaisinsaanti on yhä vaikeampaa. Talousrikosjuttujen tutkinnan keskimääräinen kesto oli vuonna 2011 päätetyissä jutuissa 310 vuorokautta. Aika on pysynyt jokseenkin samana jo useita vuosia. (Polstat 2012; ks. myös Jauhainen & Koskenlaakso 2012.)

2.2 Yleistä talousrikostutkinnasta Suomessa

Rikosprosessi on lailla säännelty menettely, jonka tarkoituksena on rangaistusvastuun toteuttaminen yksittäistapauksessa (Helminen ym. 2012). Suomessa rikosprosessi jaetaan neljään päävaiheeseen: esitutkinta, syyteharkinta, oikeudenkäynti tuomioistuimessa ja rangaistuksen täytäntöönpano. Esitutkintalaissa (449/1987) ei ole määritelty esitutkinnan käsitettä. Esitutkinnassa pyritään muun muassa selvittämään rikos, sen olosuhteet, sillä aiheutettu vahinko ja siitä saatu hyöty sekä asianosaiset ja muut syytteestä päättämistä varten tarvittavat seikat (ks. myös Jokela 2008). Esitutkinnan päätarkoituksena on siten selvittää, onko riittävää aihetta nostaa syyte epäilystä rikoksesta. Esitutkinta palvelee ensisijaisesti syyteharkintaa, mutta samalla se on mahdollisen oikeudenkäynnin valmistelua. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2011.) Rangaistusvastuun tarkoituksena ei kuitenkaan ole yksinomaan osoittaa epäiltyä syylliseksi johonkin rikokseen. Esitutkinnan lopputulos voi olla myös se, ettei selvitetty teko toteuta minkään rikoksen tunnusmerkistöä tai ettei epäilty henkilö ole syyllistynyt rangaistavaan tekoon. (Helminen ym. 2012.)

Esitutkintalain (449/1987) 2 §:n mukaan esitutkinnan toimittaa poliisi, joka on yleinen esitutkintaviranomainen.⁴ Erityisiä esitutkintaviranomaisia ovat rajavartio-, sotilas- ja tulliviranomaiset (Helminen ym. 2012). Poliisi toimi kuuluu sisäasiainministeriön hallinnonalaan. Poliisi jakautuu paikallis-

---

4 Esitutkinta- ja pakkokeinolaki muuttuvat vuoden 2014 alusta lukien (ks. HE 14/2013).

poliisiin ja poliisin valtakunnallisiin yksiköihin, joita johtaa Poliisihallitus. Poliisin yksiköiden keskinäisestä työnjaosta määrätään poliisin hallinnosta annetussa laissa (110/1992) ja asetuksessa (158/1996). Poliisin hallintorakenneuudistus muuttaa poliisiorganisaatiota vuoden 2014 alusta lukien (HE 15/2013).

Suomessa poliisilla on talousrikoksia esitutkinnassa keskusrikospoliisissa (KRP), alueellisissa talousrikosyksiköissä, poliisilaitosten talousrikostutkintayksiköissä ja -ryhmissä sekä yksittäisillä talousrikostutkijoilla (Hakamo ym. 2009). KRP:n tehtävänä on ammattimaisen ja järjestäytyneen talousrikollisuuden torjunta valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Talousrikostutkijoina on työskennellyt viime vuosina koko maassa noin 450 henkilöä (Tartu 2011).

Vuonna 2010 käynnistettiin uudenlainen talousrikostutkinnan verkostomalli. Talousrikosyksiköt tekevät alueellista yhteistyötä siten, että jutturuuhkia tasataan yksiköiden työtilanteen mukaan. Lisäksi verkostossa seurataan rikollisuuden kehitystä ja jaetaan erityisosaamista entistä laajemmin (SM 2010). Vuodesta 2005 alkaen pääkaupunkiseudulla on lisäksi toiminut talousrikostorjunnan tukiyksikkö Tartu, joka oli aikaisemmalta nimeltään talousrikosten esikäsitteily-yksikkö. Nykyisen tehtävämäärittelyn mukaan Tartu on valtakunnallinen toiminto, joka tuottaa tietoa talousrikollisuuteen liittyen Poliisihallitukselle, poliisihallinnolle, talousrikostorjuntaviranomaisille ja talousrikostorjunnan operatiiviselle ohjausryhmälle. Lisäksi se kehittää ja koordinoi talousrikostutkintaa ja -torjuntaa (Poliisihallitus 2011).

Valtakunnansyyttäjänvirasto ja 13 paikallista syyttäjänvirastoa muodostavat syyttäjänorganisaation. Syyttäjä on rikosprosessissa avainasemassa ja on mukana tarvittaessa koko prosessin ajan esitutkinnan alusta ylimpään muutoksenhakuasteeseen saakka. Syyttäjä on rikosprosessin asianosainen sen jälkeen, kun on nostanut syytteen, mutta ei kuitenkaan vielä esitutkinnassa. Syyttäjien tehtävät on määritelty laissa syyttäjälaitoksesta (439/2011). Lain mukaan syyttäjien tehtävänä on huolehtia rikosoikeudellisen vastuun toteuttamisesta rikosasian käsittelyssä, syyteharkinnassa ja oikeudenkäynnissä asianosaisten oikeusturvan ja yleisen edun edellyttämällä tavalla.

Talousrikosjuttuja käsittelevät sekä niin sanotut tavalliset syyttäjät että talousrikosjuttujen erikoissyyttäjät. Esitutkinnan valmistuttua siinä kertynyt aineisto toimitetaan syyttäjälle, joka suorittaa syyteharkinnan. Syyttäjä arvioi jokaisen rikoksesta epäillyn henkilön ja teon osalta erikseen sen, onko rikos tehty ja onko siitä syyttämiseksi riittävästi näyttöä eli todisteita. Syyte on nostettava, kun on olemassa todennäköisiä syytä rikoksesta epäillyn syyllisyyden tueksi. Jos näyttöä ei ole riittävästi tai syytettä ei muutoin voi nostaa – esimerkiksi syyteoikeus on lain mukaan jo vanhentunut – syyttäjä tekee päätöksen syyttämättä jättämisestä.

Syyttäjän lisäksi monet viranomaiset ja muut tahot tekevät yhteistyötä poliisin kanssa talousrikosten torjunnassa ja tutkinnassa. Verottaja on poliisin keskeisin sidosviranomainen talousrikosasioissa ja valvoo yritysten toimintaa muun muassa verotarkastuksilla ja valvontakäynneillä. Kaikkiin veroasiakkaisiin kohdistuva perusvalvonta on osa verottajan päivittäistä toimintaa. Velvoitteitaan laiminlyöviin asiakkaisiin kohdistetaan erityisvalvontaa, joka on keskeisin keino harmaan talouden ja talousrikollisuuden paljastamisessa. Muita poliisin yhteistyötahoja talousrikosasioissa ovat esimerkiksi työsuojeluviranomaiset, Konkurssiasiamies, Finanssivalvonta sekä pankit ja vakuutusyhtiöt. (Mutttilainen & Kankaanranta 2011.)

2.3 Tutkimuksia talousrikoksista ja niiden tutkinnasta

Talousrikollisuutta on aiemmissa tutkimuksissa analysoitu useista näkökulmista. Tutkimuksissa on tarkasteltu muun muassa talousrikollisuuden kehityssuuntia (Mutttilainen & Kankaanranta 2011), vahingollisuutta, vakavuutta ja rikollisuudesta aiheutuvia kustannuksia (Dhiri & Brand 1999; Brand & Price 2000; Swaray ym. 2005) sekä talousrikoskontrollia (Pearce & Tombs 1997; Alvesalo & Tombs 2004).

Tutkimuskirjallisuudesta löytyy esimerkiksi rikostutkintaan liittyviä tutkimuksia, mutta talousrikostutkinnan henkilöstöä ja itse tutkintaa on analysoitu huomattavasti vähemmän (ks. esimerkiksi Alvesalo 2003). Tutkintahenkilöstöä on Suomessa tarkasteltu esimerkiksi työhyvinvoinnin, työhön sitoutumisen sekä työn stressitekijöiden näkökulmasta (Kankaanranta 2012; Kankaanranta 2011a ja b; Vuorensyrjä 2012; Mustonen ym. 2011). Poliisille ilmoitettujen vakavien ja törkeiden rikosten poliisitutkinnan käytänteitä selvitettiin muun muassa lomakekyselyllä ja haastatteluilla kolmen tutkimuksen sarjassa vuonna 1975 (Greenwood & Petersilia 1975; Chaiken 1975; Greenwood ym. 1975). Vakaviksi rikoksiksi määriteltiin henkirikos, raiskaus, väkivaltarikos, ryöstö, murtovarkaus ja varkaus. Tutkimuksissa kuvailtiin kansallisella tasolla tutkintaorganisaatiota ja -käytäntöjä sekä analysoitiin esimerkiksi tutkinnan organisoinnin yhteyttä tutkinnan tehokkuuteen. Käytännössä ei havaittu suuria eroja eri tutkintaorganisaatioiden välillä. Koulutus, henkilöstön työkuorma ja tutkinnan organisointi eivät siten juurikaan olleet yhteydessä rikosten selvitysasteeseen. Poliisitutkinnan eri vaiheiden puutteellisen dokumentoinnin nähtiin kuitenkin mahdollisesti nostavan rikosjuttujen hylkäysprosenttia oikeudessa. Vakavien rikosten tutkinta tulisi lisäksi antaa useammasta tutkijasta koostuvan tiimin tehtäväksi, ei yksittäisen tutkijan vastuulle. Yksittäisen tutkijan mieltymysten nähtiin voivan liiaksi vaikuttaa siihen, millaisia juttuja hän ottaa tutkittavakseen. (Greenwood & Petersilia 1975.)

Erilaisten johtamisroolien merkitystä tiedon jakamisen kannalta tutkittiin norjalaisista poliiseista koostuvalla aineistolla (Berg ym. 2008). Myös luottokorttipetosten tutkintaa on analysoitu (Papadopoulos & Brooks 2011). Tietotekniikkarikosten tutkintaan liittyen on selvitetty muun muassa alan käsitteistöä sekä rikosten tunnistamista ja torjuntaa (Ajala 2007) sekä IP-osoitteiden merkitystä epäillyn tunnistamisessa (Kao & Wang 2009). Koska tietotekniikkarikokset eivät rajoitu yksittäisten valtioiden alueelle ja ovat talousrikosten tapaan monimutkaisia selvittää, yhteisen käsittelyalustan (platform) luominen nähtiin yhdeksi vaihtoehdoksi tehostaa kansainvälistä yhteistyötä (Menon & Siew 2012).

Talousrikosten tutkinta edellyttää usein laajaa yhteistyötä poliisin ja muiden viranomaisten kesken. Viranomaisyhteistyötä koskevia tutkimuksia ovat esimerkiksi Puontin (2004) väitöskirja viranomaisyhteistyöstä talousrikostutkinnassa sekä tutkimus talousrikostutkijoiden ja verotarkastajien välisestä yhteistyöstä (Puonti 2003a). Myös syitä yhteistyön aloittamiselle on analysoitu ja todettu, että siihen motivoivat esimerkiksi taloudelliset tekijät, päällekkäisen työn välttäminen ja saavutettavat synergiaedut (Huxham 1996; Navickiene 2010). Niin ikään poliisin yhteistyötä syyttäjän ja rajavartiolaitoksen kanssa on tutkittu (Puonti 2003b; Koljonen 2010; Kuoppamäki 2011).

Tämän suppean kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena oli tuoda esille joitakin talousrikollisuuteen liittyviä tutkimuksia, mutta niiden tarkempaa sisältöä ei ole tässä yhteydessä tarkoituksenmukaista avata laajemmin. Tämä lyhyt kooste kuitenkin osoittaa, että talousrikosten tutkintaa koskevat analyysit ovat edelleen melko harvinaisia. Suomessa ei ole aiemmin tehty talousrikostutkinnan koko henkilöstölle osoitettua valtakunnallista kyselyä, joten tämä tutkimus tuottaa uutta perustietoa muun muassa työntekijöistä, tutkintakäytännöistä ja viranomaisyhteistyöstä talousrikostutkinnassa.

3 TUTKIMUKSEN TIETOLÄHTEET JA VASTAAJAT

3.1 Kysely tiedonkeruumenetelmänä

Tutkimuksen tiedonkeruumenetelmän valintaan vaikuttavat useat seikat kuten tutkittavan asian luonne, tutkimuksen tavoite, aikataulu ja budjetti (Heikkilä 2005). Kyselytutkimukseen liittyy joitakin heikkouksia. Useinkaan ei ole mahdollista arvioida, kuinka huolellisesti ja rehellisesti vastaajat ovat pyrkineet vastaamaan kysymyksiin. Ei myöskään tiedetä, ovatko vastaajat ymmärtäneet kysymykset oikein tai kuinka paljon he ovat perehtyneet tutkimuksen kohteena olevaan aihealueeseen. Aineisto saattaakin jäädä pinnalliseksi ja tutkimus teoreettisesti vaatimattomaksi. Kyselytutkimuksissa vastausten kato voi nousta liian suureksi (Hirsjärvi ym. 2004). Myös avokysymykset saattavat tuottaa ongelmia, koska niihin jätetään helposti vastaamatta (Heikkilä 2005).

Kyselymenetelmän eduksi puolestaan on mainittu tehokkuus, koska se säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä. Kyselytutkimuksella voidaan kerätä monipuolinen tutkimusaineisto ulottamalla kysely laajalle kohdejoukolle ja sisällyttämällä lomakkeeseen lukuisia kysymyksiä. Positiivisina puolina on mainittu myös mahdollisuus arvioida tutkimuksen aikataulu ja kustannukset melko tarkasti. (Hirsjärvi ym. 2004.) Mikäli esimerkiksi haastattelussa vastaukset ovat epätasomaisia, tutkija saattaa tulkita ne virheellisesti. Kyselylomakkeella pyritäänkin minimoimaan vastausten tulkintavirheitä. (Holopainen & Pulkkinen 2003.)

3.2 Aineisto ja menetelmät

Tämän tutkimuksen kyselyaineisto kerättiin sähköisellä lomakkeella. Lomakkeen kysymykset esitettiin Poliisiammattikorkeakoulussa järjestetyllä verorikokurssilla. Kysymyksiä tarkennettiin myös Poliisiammattikorkeakoulun talousrikostutkintaa opettavien henkilöiden kommenttien pohjalta. Edellä mainittujen vaiheiden jälkeen viimeisteltiin kattava sähköinen kyselylomake.

Kyselyyn oli mahdollista vastata ainoastaan poliisin tietoverkossa. Linkki Moodle-järjestelmässä olevaan lomakkeeseen lähetettiin 31.5.2011 sähköpostilla kaikille talousrikostutkinnassa työskenteleville henkilöille (N=468)⁵. Mikäli vastaanottaja ei enää ollut poliisin palveluksessa, sähköpostiviesti palautui lähettäjälle ja viestin saaja poistettiin kohdejoukosta. Muutama hen-

5 Poliisihallitukselta anottiin lupa käyttää sisäasiainministeriön hallinnonalan MS Outlook -sähköpostijärjestelmää kyselyn toteuttamisessa. Talousrikostutkinnassa työskentelevien henkilöiden yhteystiedot saatiin Harmaan talouden selvitysyksiköstä.

kilö ilmoitti siirtyneensä talousrikostutkinnasta toisiin tehtäviin poliisiorganisaatiossa, jolloin heitä ei sisällytetty tutkimuksen perusjoukkoon. Kyselyn lopullinen kohdejoukko koostui siten 457 henkilöstä.

Kyselyyn oli mahdollista vastata ainoastaan kerran. Moodle-järjestelmään ei tallentunut vastaajista yksilöiviä tietoja, jolloin yksilötasolla ei ollut mahdollista seurata vastausten kertymistä. Siksi muistutuskirjeet lähetettiin koko kohdejoukolle. Kahden muistutuskerran jälkeen kyselyyn vastasi 173 henkilöä, jolloin vastausprosentiksi saatiin 38. Yksi vastauslomake palautettiin tyhjänä. Alhainen vastausprosentti johtunee osaltaan siitä, että kysely toteutettiin nyt ensimmäistä kertaa.

Talousrikostutkinnan tilaa kartoitettiin yhteensä 100 kysymyksellä. Kysymykset jakaantuivat kahdeksaan kokonaisuuteen: taustatiedot ja koulutus, työkokemus, tutkinnan organisointi, tutkintaprosessi, yhteistyö eri tahojen kanssa, talousrikosilmiöt, koulutustarpeet ja urasuunnitelmat. Lisäksi oli kysymyksiä kahdesta ajankohtaisesta erityisteemasta, jotka olivat itsekriminointisuoja ja liiketoimintakiellon valvonta. Lomake sisälsi sekä avokysymyksiä että strukturoituja kysymyksiä. Kysymykset jakaumiseen on esitetty tämän raportin liitetaulukoissa, mutta niihin ei ole sisällytetty avokysymysten vastauksia.

Taustatiedot ja koulutus -osiossa vastaajaa pyydettiin ilmoittamaan tutkimuskirjallisuudessa yleisesti identifioidut sosiodemografiset tekijät: ikä ja sukupuoli. Koulutustaustasta tiedusteltiin peruskoulutusta, poliisitutkintoja ja muita mahdollisia tutkintoja. Lisäksi vastaajia pyydettiin nimeämään sekä Poliisiammattikorkeakoulussa että muualla poliisihallinnossa tai sen ulkopuolella suoritettut talousrikostutkinnan kurssit.

Työkokemuksesta kysyttiin muun muassa, missä talousrikostorjunnan yksikössä vastaaja työskentelee ja mikä on hänen virka-asemansa. Lisäksi tiedusteltiin pääasiallista perustehtävää. Vastaajan oli mahdollista valita joko yksi tai useampi seuraavista vastausvaihtoehdoista: tutkinnanjohtaja, ryhmänjohtaja, tutkija, tutkintasihteeri, ekonomitarkastaja poliisin valtuuksin, ekonomitarkastaja ilman poliisin valtuuksia, liiketoimintakiellon valvoja, rikosshyödyn jäljittäjä, muu asiantuntija tai jokin muu.

Talousrikostutkinnan organisointia koskevat kysymykset käsittelivät juttujen priorisointiperiaatteita, rikosshyödyn jäljittämistä sekä juttujen siirtoa yksiköstä toiseen. Tutkintaprosessiin liittyen oli kysymyksiä esitutkinnassa olevien avointen juttujen lukumääristä, esitutkintaprosessista ja sen sujuvuudesta sekä talousrikosjuttujen luonteesta. Eri tahojen kanssa tehtävää yhteistyötä käsiteltiin kartoittamalla esimerkiksi yhteistyön tiheyttä ja mahdollisia ongelmakohtia. Uusien talousrikosilmiöiden tunnistamiseksi pyydettiin arvioita sekä talousrikollisuuden osa-alueiden että eräiden muiden rikosilmiöiden kehityksestä. Koulutustarpeet ja urasuunnitelmat -osiossa vastaaja arvioi muun muassa kielitaitoaan, talousrikostutkinnan osaamistaan, tyytyväisyytään nykyiseen työhönsä ja mahdollisuuksiaan päästä lisäkoulutukseen.

Lopuksi kartoitettiin vastaajien näkemyksiä muun muassa itsekriminointi-suojan tiukentumisen vaikutuksista talousrikostutkintaan sekä liiketoimintakiellon valvonnan organisointia ja merkitystä.

Aineisto analysoitiin SPSS 19.0 -ohjelmiston avulla. Tulokset on esitetty frekvenssi- ja prosenttijakaumina, ristiintaulukoiteina sekä histogrammeina. Raportin tekstissä ja kuvioissa mainitut talousrikostutkinnan kyselyyn perustuvat luvut sisältyvät liitetaulukoihin.

3.3 Kyselyn vastaajat

Kyselyyn vastanneista 173 henkilöstä noin kolmannes (53 henkilöä) ilmoitti työskentelevänsä keskusrikospoliisissa (KRP) ja kaksi kolmasosaa (115 henkilöä) paikallispoliisissa.⁶ Loput vastaajat (5 henkilöä) eivät ilmoittaneet yksikköään, joten he eivät ole mukana KRP:n ja paikallispoliisiyksiköiden vertailuissa.

Vastaajista 71 % oli miehiä ja 29 % naisia. Vastaajien keski-ikä oli 44 vuotta. KRP:ssä oli suhteellisesti hieman enemmän naisia ja keski-ikä oli vähän korkeampi kuin paikallispoliisissa.

Vastaajista yli 80 % oli peruskoulutukseltaan ylioppilaita. Poliisin perustutkinnon oli suorittanut noin 80 % ja talousrikostutkinnan peruskurssin lähes 70 % vastaajista. Yleisimpien talousrikosten tutkinnan osaamista vahvistavia erikoiskursseja, kuten verorikoskurssi sekä velallis- ja kirjapitorikoskurssi, oli käynyt noin puolet vastaajista. Peruskoulutuksessa ja talousrikosalan koulutuksessa ei ollut mainittavia eroja KRP:n ja paikallispoliisin kesken. KRP:ssä työskenteli suhteellisesti enemmän korkeasti koulutettua henkilöstöä, paikallispoliisissa puolestaan poliisitaustaista väkeä.

Virka-asemaltaan alipäällystöön tai päällystöön kuului kaikista vastaajista noin 60 % ja miehistöön runsas kolmannes. Koko aineistossa yli puolella vastaajista pääasiallinen perustehtävä oli tutkija. Noin kolmasosa ilmoitti perustehtäväkseen joko ryhmän- tai tutkinnanjohtaja. Muita pääasiallisia perustehtäviä olivat rikoshyödyn jäljittäjä, liiketoimintakiellon valvoja ja ekonomitarkastaja poliisin valtuuksin. KRP:ssä työskenteli suhteellisesti enemmän päällystö- ja alipäällystötutkinnon suorittaneita henkilöitä sekä tutkinnanjohtajia ja ekonomitarkastajia kuin paikallispoliisissa.

Talousrikostutkinnan henkilöstöstä noin 90 % työskenteli vakituisessa kokoaikatyössä. Noin 60 % vastaajista ilmoitti tekevänsä ylitöitä ja lähes 70 %:lle maksettiin talousrikostutkintalisää. KRP:ssä työ oli useammin vakituisesta kokoaikatyötä kuin paikallispoliisissa, jossa taas maksettiin yleisemmin talousrikostutkinnan lisiä ja tehtiin enemmän ylitöitä.

---

6 Paikallispoliisi tarkoittaa tässä tutkimuksessa Helsingin, Kaakkois-Suomen, Päijät-Hämeen, Länsi-Uudenmaan, Kanta-Hämeen, Itä-Uudenmaan, Pohjanmaan, Pirkanmaan, Keski-Suomen, Satakunnan, Varsinais-Suomen, Itä-Suomen, Oulun ja Lapin yksiköitä.

4 HENKILÖSTÖN HAVAINTOJA POLIISIN TALOUSRIKOSTUTKINNASTA

4.1 Tutkinnan organisointi

Talousrikostutkinnan organisoinnissa yksi perusasia on, että uudet työntekijät perehdytetään talon tavoille. Yli 40 % kaikista vastaajista ilmoitti, että perehdytystä varten ei ole kirjallista ohjetta eikä myöskään nimettyä vastuuhenkilöä. Puolestaan runsas viidennes kertoi perehdytystä varten olevan sekä kirjalliset ohjeet että nimetty vastuuhenkilö. Noin kolmannes raportoi, että yksikössä on nimetty vastuuhenkilö perehdyttämiseen, mutta kirjallista perehdytysohjetta ei ole tehty. Lopuissa tapauksissa luotetaan kirjallisiin ohjeisiin ilman vastuuhenkilöä. Paikallispoliisissa työntekijöiden perehdyttäminen näyttää kyselyn perusteella olevan vakiintuneempi käytäntö kuin KRP:ssä.

Talousrikostutkijat tutkivat myös muita kuin varsinaisiksi talousrikoksiksi luokiteltuja juttuja. Runsaat puolet kaikista vastaajista ilmoitti käyttävänsä luokiteltujen talousrikosasioiden käsittelyyn työajastaan 91–100 % ja runsas viidennes 81–90 %. Toisessa ääripäässä oli noin 4 % vastaajista, jotka käyttivät korkeintaan 20 % työajastaan talousrikosasioiden tutkintaan. KRP:ssä on paikallispoliisiin verrattuna hieman enemmän niitä, jotka voivat keskittyä lähes yksinomaan talousrikosjuttuihin.

Kysyimme lisäksi avokysymyksellä, mitkä tehtävät mahdollisesti vievät aikaa luokiteltujen talousrikosjuttujen käsittelyltä. Hallinnolliset tehtävät, kuten henkilöstöhallinnolliset esimiestehtävät ja palavereihin osallistuminen koettiin aikaa vieviksi. Lisäksi poliiseille kerrottiin siirtyneen aiemmin henkilöstöhallinnossa hoidettuja tehtäviä, kuten työajan kirjaaminen. Myös koulutuksen järjestäminen ja koulutustilaisuuksissa luennointi vei työaika, joskin eräässä vastauksessa se oli erikseen mainittu mieluisaksi työnkuvaksi. Myös muiden juttujen kuin luokiteltujen talousrikosjuttujen tutkinta vei työaika. Tällaisia juttuja olivat esimerkiksi petos-, kavallus- ja virkarikokset, järjestäytynyt rikollisuus sekä tietotekniikkarikokset. Edellä mainittujen lisäksi muutamassa vastauksessa nostettiin esille ympäristörikosten ja poliisirikosten tutkinta. Myös viranomaisyhteistyön ja kansainvälisen yhteistyön mainittiin vievän aikaa talousrikosten tutkinnalta.

Talousrikostutkinta voidaan käytännössä organisoida usealla tavalla. Yli 60 % vastaajista ilmoitti työskentelevänsä pääsääntöisesti yksin, neljännes ryhmässä ja joka kymmenes pareittain. KRP:ssä erityisesti ryhmässä työskentely, mutta myös pareittain työskentely on yleisempää kuin paikallispoliisissa. Henkilöresurssien riittävyttä tiedusteltaessa lähes 80 % vastaajista kannatti resurssien lisäämistä, mutta niiden vähentämistä ei kukaan. Näin

ollen runsaan viidesosan mielestä talousrikostutkinnalla oli sopivasti resursseja. KRP:ssä oli suhteellisesti enemmän resurssilisäystä toivovia henkilöitä kuin paikallispoliisissa.

Rikoshyödyn jäljittäminen on esitutkintalain (449/1987) 5 §:n mukaan jokaisen esitutkintaa suorittavan poliisin velvollisuus.⁷ Joitakin tehtäväalueita on talousrikostutkinnan yksiköissä kuitenkin erikseen nimetty tiettyjen henkilöiden vastuualueelle, kuten rikoshyödyn jäljittäminen ja liiketoimintakiellon valvonta. Koko aineistossa noin 40 % vastaajista ilmoitti, että rikoshyödyn jäljittämistä varten nimetty vastuuhenkilö on vain oman yksikön käytössä. Lähes yhtä moni vastasi, että yksikössä työskentelevä vastuuhenkilö on yhteinen useamman yksikön kesken. KRP:ssä vastuuhenkilö oli useammin yhteinen eri yksiköiden kesken kuin paikallispoliisissa.

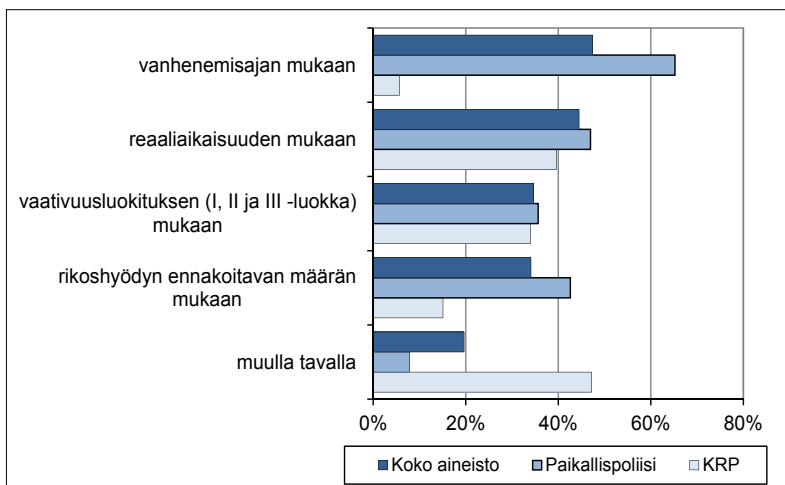
Työntekijöiltä, joiden tehtäviin kuului liiketoimintakiellon valvonta, kysyttiin lisäksi, oliko yksikössä nimetty henkilöitä liiketoimintakiellon valvontaan. Vastausten perusteella (n=10) valvojat olivat yleisimmin päätoimisia.

4.2 Juttujen priorisointi

Kaikkien tutkintaan otettujen talousrikosjuttujen esitutkintaa ei ehditä aloittamaan siinä järjestyksessä kun uusia juttuja ilmoitetaan poliisille, vaan niiden käsittelyjärjestyksestä joudutaan priorisoimaan. Vastaajilta tiedusteltiin mahdollisia syitä, joiden perusteella juttuja priorisoidaan. Vaihtoehtoja oli mahdollista valita useita. Kuvio 1 kuvaa juttujen priorisoinnin perusteita.

---

⁷ Rikoslain (39/1889) 10 luvun mukaan rikoksen tuottama taloudellinen hyöty on tuomittava valtiolle menetetyksi. Menettämiseen tuomitaan rikoksesta hyötynyt tekijä, osallinen tai se, jonka puolesta tai hyväksi rikos on tehty.

Kuvio 1. Talousrikosjuttujen priorisoinnin perusteet, % vastaajista (mahdollista valita useita vaihtoehtoja).

Koko aineistossa vanhenemisaika oli yleisin priorisoinnin peruste noin 50 % osuudella. Lähes yhtä usein yksiköissä priorisoitiin juttuja reaaliaikaisuuden perusteella. Noin kolmasosassa vastauksista jutun vaikeusastetta kuvaava vaativuusluokitus (I, II ja III-luokka) tai rikoshyödyn ennakoitava määrä vaikutti käsittelyjärjestykseen. Paikallispoliisissa vanhenemisaika ja KRP:ssä ”muut tekijät” mainittiin yleisimmin priorisoinnin perusteeksi. Muita tekijöitä olivat esimerkiksi yhteiskunnan tarve saada asiaan päätös, jutun ennakkotapauksellinen luonne, jutun kytkeytyminen järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja kokonaisarvio juttuun liittyvistä eri osatekijöistä.

Lähes 90 % vastaajista ilmoitti osallistuneensa talousrikosjuttujen reaaliaikaiseen tutkintaan. Kysyimme myös sitä, millä perusteella juttu määritellään reaaliaikaiseksi. Reaaliaikaisessa jutussa rikollinen toiminta on usein yhä käynnissä tai juuri loppumassa, jolloin voi olla suurempi todennäköisyys saada takaisin rikoshyötyä. Muita perusteita olivat odotettavissa oleva runsas rikoshyöty tai vaara siitä, että omaisuutta tullaan ajan kuluessa hukkaamaan. Myös poliisin sidosviranomaisilta, kuten verottajalta ja pesänhoitajilta tulevien virka-apupyynnöiden seurauksena juttua voidaan alkaa tutkia reaaliaikaisesti. Osallistuminen talousrikosten reaaliaikaiseen tutkintaan oli jokseenkin yhtä yleistä KRP:ssä ja paikallispoliisissa.

Kyselyssä selvitettiin myös sitä, miten jutut käytännössä etenevät esitutkintaan, eli miten niitä jaetaan tutkijoiden käsiteltäviksi. Koko aineistossa lähes 60 % vastaajista ilmoitti, ettei ole osallistunut juttujen jakamiseen.

Vajaalta neljännekseltä oli kysytty mielipidettä, kun juttuja oli jaettu. Noin 17 % vastaajista oli tosiasiallisesti jakanut juttuja tutkijoiden käsiteltäväksi. Paikallispoliisissa suurempi osa vastaajista oli ollut tavalla tai toisella osallisena juttujen jakamiseen kuin KRP:ssä.

Yleisimmin juttujen jakamiseen vaikutti tutkijoiden työkuormitus. Seuraavaksi yleisimmät perusteet olivat juttujen vaikeusaste ja tutkijan erityisosaaminen. Paikallispoliisissa juttujen jakoperusteet jakaantuivat pääpiirteittäin samalla tavalla kuin koko aineistossa. Puolestaan KRP:ssä juttujen vaikeusaste oli harvinainen ja muu tapa yleinen juttujen jakoperuste. Näistä jälkimmäisellä viitattiin esimerkiksi KRP:n strategiaan tavoitteisiin ja tapausten kansainvälisyyteen. Yli neljä vastaajaa viidestä ilmoitti tutkintatilanteen aiheuttavan viivettä juttujen jakamisessa. KRP:ssä on tavallisempaa kuin paikallispoliisissa, että jutut jaetaan tutkijoille heti niiden tultua tutkittaviksi.

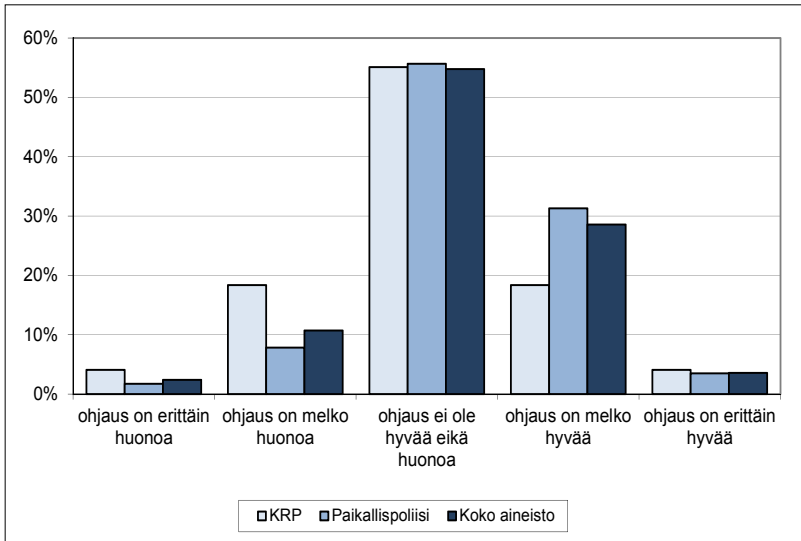
Juttuja on myös mahdollista siirtää yksiköstä toiseen tutkintatilanteen tasapainottamiseksi. Noin 65 % vastaajista ilmoitti, että heidän yksikköön­sä oli siirretty viimeisen vuoden aikana talousrikosjuttuja toisesta yksiköstä. Lähes puolet kertoi, että heidän yksiköstään oli siirretty juttuja toiseen yksikköön. KRP:ssä oli enemmän sellaisia vastaajia, joiden mukaan juttuja ei oltu siirretty omasta yksiköstä muualle tai muualta omaan yksikköön. Tosin monet eivät osanneet vastata kysymykseen juttujen siirtämisestä.

Tiedustelimme lisäksi avokysymyksellä mahdollisia syitä juttujen siirtoon, ja 105 vastaajaa oli kommentoinut niitä tarkemmin. Usein esiin nostettuja perusteita olivat muun muassa juttujen keskittäminen ja tutkintahenkilöstön työtilanne. Myös rikollisen toiminnan tosiasiallisen tapahtumapaikan ja yrityksen kotipaikan tarkentuminen toisen yksikön alueelle aiheutti siirtoja. Usein tutkinta oli tarkoituksenmukaista hoitaa toisessa yksikössä esimerkiksi maantieteellisten etäisyyksien vuoksi, tai mikäli jutussa kuultavat henkilöt asuivat kyseisen yksikön alueella. Lisäksi juttuja siirrettiin sillä perusteella, että samat epäillyt henkilöt liittyivät toisen yksikön parhaillaan tutkimiin juttuihin. Myös jäävysseikat mainittiin siirron syyksi muutamassa vastauksessa.

4.3 Talousrikostutkinnan ohjaus

Poliisihallitus vastaa talousrikostorjunnan ohjauksesta. Vastaajia pyydettiin arvioimaan Poliisihallituksen harjoittamaa talousrikostorjunnan ohjausta kuviossa 2 esitetyllä tavalla.

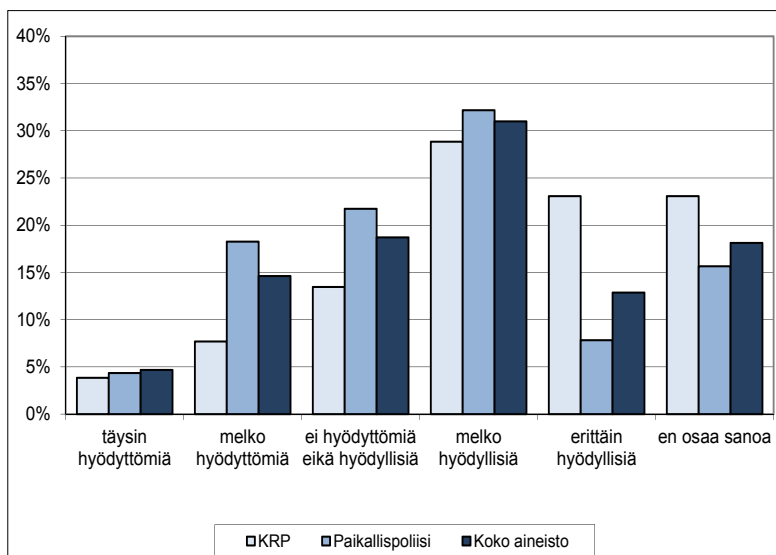

Kuvio 2. Poliisihallituksen harjoittamaa talousrikostorjunnan ohjausta koskevia arvioita, % vastaajista.

Yhteensä 55 % vastaajista suhtautui neutraalisti Poliisihallituksen harjoittamaan talousrikostorjunnan ohjaukseen. Kolmasosa vastaajista arvioi ohjauksen hyväksi, kun taas runsas kymmenesosa luokitteli sen huonoksi. KRP:ssä Poliisihallituksen suorittamaan talousrikostorjunnan ohjaukseen suhtauduttiin jossain määrin kriittisemmin kuin paikallispoliisissa.

Vastaajia pyydettiin nimeämään Poliisihallituksen harjoittaman talousrikostorjunnan ohjauksen vahvuuksia ja heikkouksia. Vastauksia saatiin 85 henkilöltä, ja 20 henkilöä ei osannut ottaa asiaan kantaa. Joidenkin vastaajien mielestä ohjaus ei näy lainkaan työpaikkatasolla. Poliisihallituksen toivottiin puuttuvan siihen, ettei talousrikostutkinnassa olevien henkilöiden työpanosta jouduttaisi käyttämään muuhun kuin varsinaiseen talousrikostutkintaan. Tavoitteiden ja ohjeiden toivottiin olevan konkreettisempia. Selkeänä vahvuutena pidettiin sitä, että ohjauksesta vastaavat henkilöt ovat sitoutuneita työhönsä ja ovat saaneet poliittiset päättäjät vakuuttuneiksi talousrikostorjunnan tärkeydestä. Tehokkaalla ohjauksella voitaisiin myös yhtenäistää tutkintakäytäntöjä valtakunnallisesti.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan kuviossa 3 esitetyllä tavalla, kuinka hyödyllisinä he pitivät talousrikostutkinnan yhteistyön kehittämiseksi perustettuja alueellisia verkostoja.

Kuvio 3. Talousrikosyksiköiden muodostamia alueellisia verkostoja koskevia arvioita, % vastaajista.

Suhtautuminen alueellisiin verkostoihin näyttäisi melko positiiviselta, koska suhteellisesti suurempi osuus kaikista vastaajista piti verkostoja hyödyllisinä (noin 44 %) kuin hyödyttöminä (noin 20 %). Vajaa viidesosa kaikista vastaajista ei osannut ottaa asiaan kantaa. Verkostot olivat toimineet kyselyn ajan-kohtana vasta verrattain lyhyen ajan, jolloin kokemuksia niiden toiminnasta ei välttämättä ollut ehtinyt karttua. KRP:ssä alueelliset verkostot koettiin jos-sain määrin hyödyllisemmiksi kuin paikallispoliisissa.

Talousrikosyksiköiden muodostamien alueellisten verkostojen vahvuuksia ja epäkohtia tiedusteltiin avokysymyksellä. Vastauksia saatiin 103 henkilöltä, mutta 12 henkilöä ei osannut arvioida verkostoja tarkemmin. Yksittäisillä poliisilaitoksilla koettiin olevan enemmän päätösvaltaa kuin verkostoilla, jolloin verkostojen tuoma lisäarvo kyseenalaistettiin. Myös ylimääräisen byrokratian lisääntyminen nostettiin esille. Vastausten mukaan pitkät maantieteelliset etäisyydet vähentävät verkostoista saatavaa hyötyä. Myönteisenä piirteenä pidettiin mahdollisuutta tasoittaa juttumääriä eri yksiköiden välillä ja siirtää laajojen juttujen tutkintaan resursseja. Myös virka-avut ja kiinniotot onnistuvat helpommin verkostojen tuella. Yhteiset koulutustilaisuudet koettiin hyväksi toimintatavaksi. Verkostoista kaivattiin kuitenkin lisää tietoa, jotta niitä voitaisiin tehokkaammin hyödyntää.

4.4 Esitutkintaprosessi ja juttujen rajaaminen

Esitutkintaprosessiin liittyviä käytäntöjä kartoitettiin laajasti pyytämällä vastaajilta arvioita kuviossa 4 esitettäviin väittämiin. Kuviosta näkyvät koko aineiston (n=172) vastausten prosentuaaliset osuudet neljässä eri luokassa: erittäin tai melko harvoin, ei harvoin eikä usein, erittäin tai melko usein, en osaa sanoa. Ensimmäisenä ja kolmantena mainituista luokista käytetään tekstissä selvyuden vuoksi nimikkeitä harvoin ja usein.

Runsaat 80 % vastaajista raportoi, että yksikössä laaditaan usein kirjallisia tutkintasuunnitelmia.⁸ Suunnitelmia lähetetään kuitenkin arvioitavaksi talousrikostorjunnan tukiyksikkönä toimivaan Tartuun huomattavasti vähemmän (ks. Nurmenniemi 2012). Lähes 95 % vastaajista kertoi, että esitutkinnan yhteydessä tutkitaan usein liiketoimintakieltoon määräämisen edellytykset.

Runsaat 60 % vastaajista koki, että heidän yksikkönsä talousrikostutkiminta on useimmiten organisoitu tehokkaasti. Lähes yhtä moni vastaaja ilmoitti, että tutkintatehtävät aikataulutetaan usein esitutkinnan alkuvaiheessa. Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan tutkintapyyntöjen valmistelua. Yli puolet katsoi pyyntöjen olevan usein hyvin valmisteltuja, kun taas runsaan kymmenesosan mielestä näin oli vain harvoin.

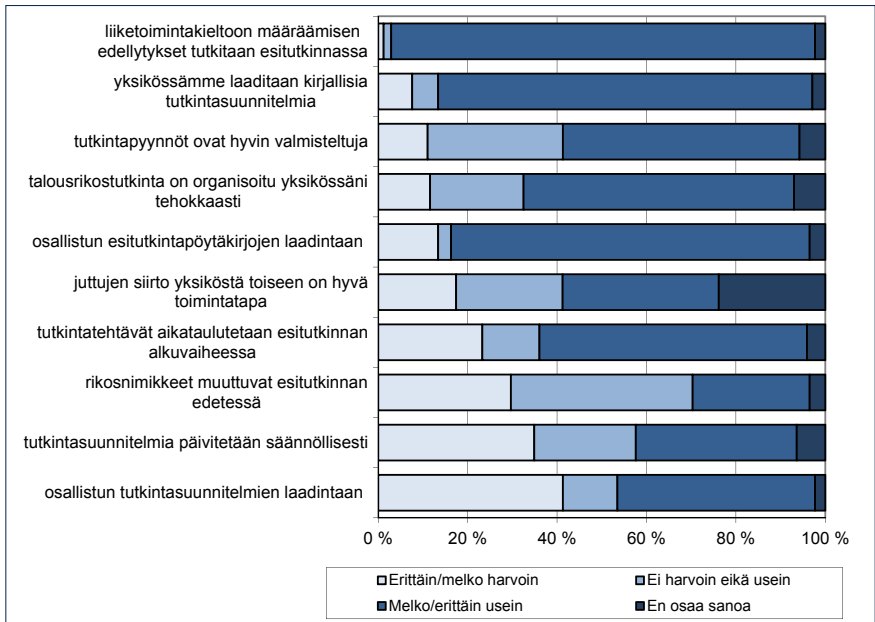
Vaikka kirjallisten tutkintasuunnitelmien laadinta on yleistä, niitä päivitetään säännöllisesti huomattavasti harvemmin. Runsas kolmannes vastaajista raportoi, että suunnitelmia päivitetään usein. Lähes yhtä suuri osuus vastaajista kertoi päivitysten tapahtuvan harvoin.

Tiedustelimme myös vastaajien mielipiteitä juttujen siirrosta yksiköstä toiseen tutkintatyön tasapainottamiseksi. Vastaajista runsaan kolmanneksen mielestä siirrot olivat usein hyvä toimintatapa, kun taas vajaa viidennes piti siirtoa vain harvoin hyvänä menettelynä. Lähes neljännes vastaajista suhtautui siirtoihin neutraalisti, ja yhtä moni ei osannut arvioida asiaa.

Rikosnimikkeiden muuttuminen esitutkintaprosessin edetessä saattaa hankaloittaa jutun tutkintaa, ja siksi vastaajilta tiedusteltiin kuinka usein nimikkeet muuttuvat. Runsaan neljänneksen mielestä rikosnimikkeet muuttuvat usein esitutkinnan edetessä. Noin 30 % vastaajista ilmoitti, että näin tapahtuu vain harvoin.

---

8 Poliisihallitus on ohjeistanut, että yksiköiden tulee laatia kaikista tutkittavista talousrikosjutuista kirjalliset tutkintasuunnitelmat ja lähettää ne talousrikostorjunnan tukiyksikköön (Tartu). Tutkintasuunnitelma on dokumentoitu asiakirja siitä, mitä toimia tutkittavana olevassa asiassa tulee tehdä. Suunnitelma voi olla vapaamuotoinen, mutta siinä tulisi käsitellä tapahtuman kuvaus lyhyesti, tapahtumaan liittyvät rikosnimikkeet, henkilö- ja asiakirjatodistelu, pakkokeinot, rikoshyöty, loppulauseunomenettely, tutkintatoimenpiteet ja tutkintatoimenpiteiden aikataulutus sekä tutkintaan liittyvä palaverikäytäntö. (Ranki 2012.)

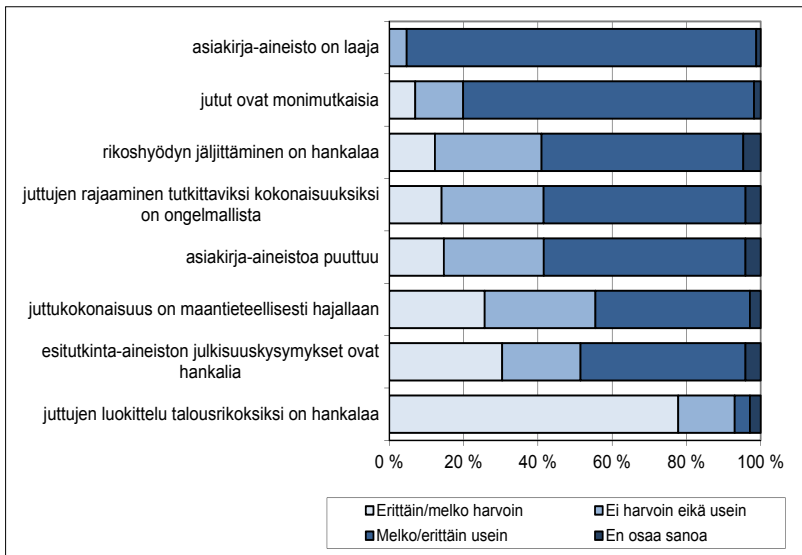
Kuvio 4. Talousrikosjuttujen esitutkintaprosessin eräitä käytäntöjä koskevia arvioita, % vastaajista.

Vastaajilta tiedusteltiin myös sitä, osallistuvatko he itse kirjallisten tutkintasuunnitelmien ja esitutkintapöytäkirjojen laadintaan. Runsas 40 % vastaajista ilmoitti osallistuvansa usein esitutkintasuunnitelmien laadintaan, mutta lähes yhtä moni ilmoitti olevansa laadinnassa mukana vain harvoin. Esitutkintapöytäkirjojen laadintaan osallistui yli 80 % vastaajista.

Kuviossa 4 esitettyjen tietojen suhteen oli joitakin eroja KRP:n ja paikallispoliisin kesken. KRP:ssä tutkintatehtävät aikataulutettiin sekä tutkintasuunnitelmia laadittiin ja päivitettiin yleisemmin kuin paikallispoliisissa. Lisäksi rikosnimikkeet muuttuivat KRP:n jutuissa useammin tutkinnan edetessä. Paikallispoliisissa oli suhteellisesti enemmän niitä vastaajia, joiden mukaan tutkintapyyntö ovat hyvin valmisteltuja ja liiketoimintakielton edellytykset selvitetään esitutkinnassa. Lisäksi paikallispoliisissa suurempi osa vastaajista osallistui esitutkintapöytäkirjojen laadintaan.

4.5 Juttujen ominaispiirteitä

Esitutkinnassa olevien talousrikosjuttujen ominaispiirteitä selvitettiin useasta näkökulmasta. Kuviossa 5 on raportoitu vastaajien arvioita talousrikosjutuista (n=171). Runsaat 90 % vastaajista ilmoitti, että asiakirja-aineisto on usein laaja. Lomakkeessa oli myös tarkentava kysymys tyypillisen asiakirja-aineiston sivujen lukumäärästä. Vastaajista runsaat 60 % ilmoitti aineistoa olevan yleensä satoja sivuja ja lähes neljännes tuhansia sivuja. Vastausten perusteella talousrikosjutut ovat usein myös sisällöllisesti monimutkaisia. Yli 40 % vastaajista arvioi, että juttukokonaisuuksien maantieteellinen hajaisuus vaikeuttaa usein tutkintaa. Rikoshyödyn jäljittämisen ja asiakirja-aineiston puuttumisen koki usein hankalaksi yli puolet vastaajista. Edellä mainituilla perusteilla talousrikosjutut näyttävät keskimäärin vaikeammilta KRP:ssä kuin paikallispoliisissa.

Kuvio 5. Talousrikosjuttujen eräitä ominaispiirteitä koskevia arvioita, % vastaajista.

Tutkintakokonaisuuden muodostumisella tarkoitetaan jutussa epäiltyjen rikosten ja niihin liittyvien tapahtumien tutkinnan järjestämistä ja rajaamista

(Vuorinen 2002).⁹ Kyselylomakkeessa tiedusteltiin vastaajilta, kuinka usein juttujen rajaaminen tutkittaviksi kokonaisuuksiksi on ongelmallista. Kaikista vastaajista runsaat 50 % ilmoitti rajaamisen olevan usein ongelmallista. KRP:ssä osuus oli korkeampi kuin paikallispoliisissa.

Oikeudenkäyntiasiakirjat tulevat yleensä julkisiksi sen jälkeen, kun ne on jätetty käräjäoikeuden kansliaan.¹⁰ Tavallisesti ei kuitenkaan ole pidetty hyväksyttävänä, että syyte tulee julkisuuteen ennen asian käsittelyä. Siksi tuomioistuimelle toimitetut oikeudenkäyntiasiakirjat rikosasioissa, esimerkiksi esitutkinta-asiakirjat, tulevat julkisiksi vasta, kun asia on ollut esillä suullisessa käsittelyssä. (Jokela 2008.) Runsaat 40 % vastaajista koki esitutkinta-aineiston julkisuuskysymykset usein hankaliksi, kun taas runsaan kolmanneksen mielestä hankaluuksia oli vain harvoin. KRP:ssä julkisuuskysymykset aiheuttavat useammin pohdintaa kuin paikallispoliisissa.

Juttujen luokittelussa talousrikoksiksi ei sitä vastoin näyttäisi olevan ongelmia, koska lähes 80 % vastaajista ilmoitti, että luokittelu on vain harvoin hankalaa. Tältä osin ei juuri ollut eroja KRP:n ja paikallispoliisin kesken.

Talousrikostutkinnan tehostamiseksi on kehitetty useita sähköisiä työkaluja. Niitä ei hyödynnetä tutkinnassa kovin laajasti. Sähköistä tutkintasuunnitelmalomaketta on hyödyntänyt vähintään viikoittain noin 15 % vastaajista. Seuraavaksi yleisimpien työkalujen – kuvapaketit yritysten ja vastuuhenkilöiden asemasta ja talousrikossivusto – osuudet jäävät puoleen edellä mainitusta osuudesta. Harmaa talous -sivuston käyttö on tätäkin harvinaisempaa. KRP:ssä hyödynnetään enemmän kuvapaketteja yrityksistä ja vastuuhenkilöistä, kun taas paikallispoliisissa muut työkalut ovat yleisemmin käytössä. Sähköiset työkalut näyttäisivät myös olevan heikosti tunnettuja osalle vastaajista, koska moni ei osannut arvioida niiden käyttöä.

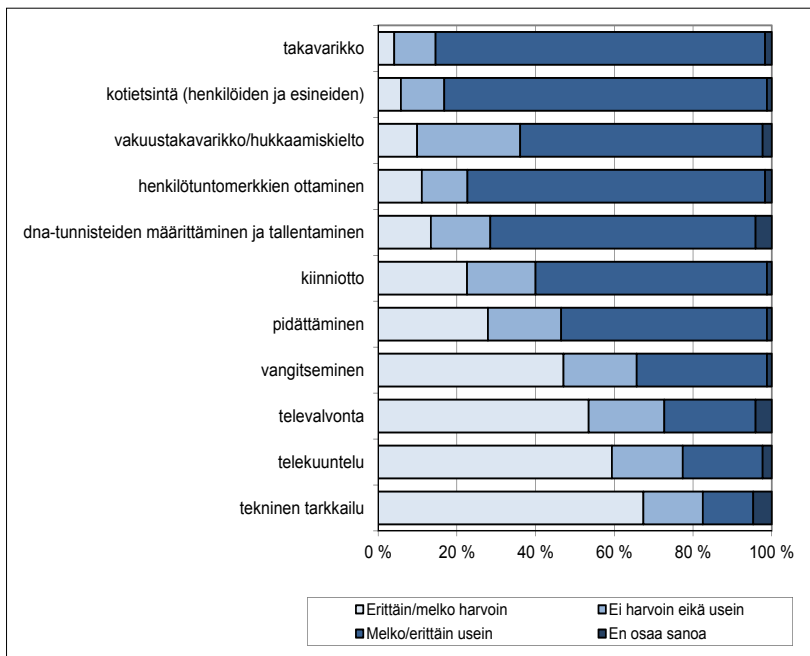
Talousrikostutkinnassa voidaan käyttää pakkokeinoja sekä esitutkinnan aikana että tarvittaessa rikosprosessin myöhemmissä vaiheissa aina siihen saakka, kunnes tuomioistuimen tuomitsemien seuraamusten täytäntöönpano

---

9 Esitutkintalain (449/1987) 4 §:n mukaan esitutkinta saadaan jättää toimittamatta sellaisen rikoksen johdosta, josta ei ole odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa, ja jota on kokonaisuudessaan pidettävä ilmeisen vähäisenä, jos asianomistajalla ei ole asiassa vaatimuksia. Jos talousrikosepäily otetaan esitutkintaan, sitä voidaan tietyin edellytyksin rajoittaa. Rajoittamispäätös voi koskea koko tutkittavaa asiaa tai osaa asiakokonaisuudesta, kuten esimerkiksi päätekojen tutkinnan ja odotettavissa olevan rangaistuksen kannalta merkityksettä tekoja (Talousrikostutkijan käsikirja 2012).

10 Oikeudenkäyntivaiheessa asiakirjojen julkisuutta säätelee laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa (370/2007). Muualla kuin tuomioistuimessa viranomaisten asiakirjojen julkisuutta säätelee julkisuuslaki (621/1999).

alkaa.¹¹ Pakkokeinoja käytetään, jotta voidaan turvata rikosprosessin häiriötön kulku, hankkia ja varmistaa todisteiden saanti sekä estää rikollisen toiminnan jatkuminen. Lisäksi esitutkintaviranomaisen on otettava huomioon asianomistajan etujen turvaaminen. Pakkokeinoja voidaan käyttää vasta siten, kun on olemassa riittävä todennäköisyys rikoksen tapahtumisesta, jolloin esitutkinnan aloittamiseen on edellytykset. Tässä tutkimuksessa vastauksia pyydettiin arvioimaan kuviossa 6 mainittujen pakkokeinojen yleisyyttä omassa talousrikostutkinnan yksikössään.

Kuvio 6. Pakkokeinojen käyttöä talousrikostutkinnassa koskevia arvioita, % vastaajista.

11 Rikosprosessuaaliset pakkokeinot voidaan jaotella kolmeen pääryhmään. Vapau-teen kohdistuvia pakkokeinoja ovat muun muassa kiinniotto, pidättäminen ja vangitseminen. Muihin oikeushyviin kuuluviin pakkokeinoihin luetaan esi-merkiksi vakuustakavarikko, takavarikoiminen ja asiakirjan jäljentäminen sekä paikkaan ja henkilöön kohdistuva etsintä. Salaisia pakkokeinoja ovat esimerkiksi telekuuntelu, televalvonta, peitelty tiedonhankinta ja tekninen tarkkailu. (Pakko-keinolaki 450/1987; Helminen ym. 2012.) Tilastokeskuksen mukaan poliisi, tulli ja rajavartiolaitos suorittivat vuonna 2011 yhteensä 227 000 pakkokeinoa, mikä on 12 000 enemmän kuin edellisvuonna (Tilastokeskus 2010).

Talousrikostutkinnassa työskentelevistä henkilöistä (n=172) yli 80 % vastasi, että yksikössä käytetään usein takavarikkoa pakkokeinona. Muita yleisimmin käytettyjä pakkokeinoja olivat henkilöiden ja esineiden kotietsintä sekä henkilötuntemerkkien ottaminen. Myös dna-tunnisteiden määrittäminen ja tallentaminen sekä vakuustakavarikko ja hukkaamiskielto ovat runsaasti hyödynnettyjä pakkokeinoja. Poliisiyksiköissä käytetään vain harvoin teknistä tarkkailua pakkokeinona. Myös telekuuntelu on kohtalaisen harvinaista.

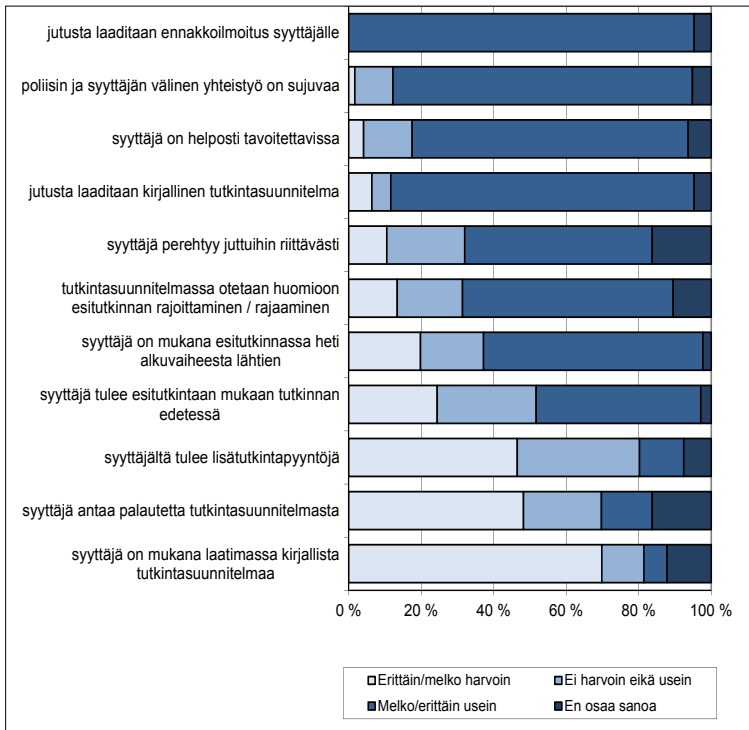
Pakkokeinojen käyttö erosi jonkin verran KRP:n ja paikallispoliisin välillä. KRP:ssä hyödynnetään useimmin pakkokeinoina henkilöiden ja esineiden kotietsintää, kiinniottoa sekä pidättämistä ja takavarikkoa. Paikallispoliisissa puolestaan takavarikko, henkilötuntemerkkien ottaminen, kotietsintä ja dna-tunnisteiden tallentaminen ja määrittäminen olivat eniten käytettyjä pakkokeinoja.

5 HENKILÖSTÖN YHTEISTYÖ SYYTTÄJIEN JA MUIDEN TAHOJEN KANSSA

5.1 Syyttäjäyhteistyö

Talousrikosjutuissa syyttäjänä toimii sekä talousrikoksiin erikoistuneita syyttäjiä että muita syyttäjiä.¹² Yli 90 % vastaajista kertoi syyttäjän olleen yleensä erikoistunut talousrikoksiin. Paikallispoliisissa vastaava osuus jäi hieman alle 90 %:iin, kun taas KRP:ssä työskentelevät vastaajat (n=50) ilmoittivat, että kaikki syyttäjät olivat erikoistuneita talousrikoksiin. Kuvio 7 havainnollistaa poliisin ja syyttäjän yhteistyön muotoja talousrikostutkinnassa.

Kuvio 7. Poliisin ja syyttäjän eräitä talousrikostutkinnan yhteistyön muotoja koskevia arvioita, % vastaajista.

¹² Syyttäjän pääasiallisena tehtävänä on huolehtia rikosoikeudellisen vastuun toteuttamisesta rikosasian käsittelyssä, syyteharkinnassa ja oikeudenkäynnissä asianosaisten oikeusturvan ja yleisen edun vaatimalla tavalla (ks. esim. Jokela 2008; Koljonen 2010).

Poliisin ja syyttäjän hyvää yhteistyötä kuvaa se, että yli 80 % vastaajista koki yhteistyön usein sujuvaksi. Yhteistyötä edistää syyttäjien helppo tavoitettavuus. Paikallispoliisissa yhteistyö syyttäjän kanssa koetaan vähän useammin sujuvaksi ja syyttäjä helpommin tavoitettavaksi kuin KRP:ssä.

Esitutkintalain 15 §:n mukaan poliisin on ilmoitettava tutkittavaksi tulleesta rikosasiasta syyttäjälle, kun jotakuta voidaan epäillä syylliseksi rikokseen. Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos asia on yksinkertainen. Ennakoilmoitus auttaa syyttäjää aikataulujen laadinnassa ja työtehtävien ennakoinnissa. Talousrikosjuttujen tutkinnassa tehdään lähes säännönmukaisesti ennakoilmoitus syyttäjälle. Jutuista laaditaan yleensä myös kirjallinen tutkintasuunnitelma, mutta lähes 70 % vastaajista ilmoitti syyttäjän osallistuvan harvoin suunnitelman laadintaan. Vajaat 60 % vastaajista raportoi, että tutkintasuunnitelmassa otetaan usein huomioon esitutkinnan rajoittaminen sekä mahdollinen rajaaminen. Vastaajien mukaan syyttäjä antaa tutkintasuunnitelmasta melko harvoin palautetta. Edellä mainittujen seikkojen suhteen paikallispoliisissa esiintyi jossain määrin enemmän kriittisiä äänenpainoja kuin KRP:ssä. Tosin tulkintaa vaikeuttaa se, että KRP:ssä oli selvästi enemmän ”en osaa sanoa”-vastauksia.

Hieman yli 60 % vastaajista kertoi syyttäjän olevan mukana talousrikosjuttujen esitutkinnassa heti alkuvaiheesta lähtien, kun taas noin viidennes ilmoitti yhteistyön alkavan harvoin tässä vaiheessa. Osa syyttäjistä tuleekin mukaan vasta esitutkinnan edetessä. Vajaa puolet kyselyyn vastanneista ilmoitti, että syyttäjältä tulee harvoin lisätutkintapyynnöitä. KRP:n jutuissa syyttäjä tulee mukaan useimmiten tutkinnan alussa ja paikallispoliisin jutuissa tutkinnan ollessa jo käynnissä. Vastaajissa oli enemmän niitä, jotka arvioivat syyttäjän perehtyvän juttuihin riittävästi kuin niitä, joiden mukaan perehtyminen on vajavaista. Tältä osin KRP:n ja paikallispoliisin näkemykset olivat samansuuntaisia.

Yhteiset palaverit ovat tärkeä poliisin ja syyttäjän välisen kommunikaation muoto. Lähes puolet vastaajista raportoi, että syyttäjä antoi poliisille usein palautetta yhteisissä palavereissa. Vastaajista vajaa neljännes oli saanut syyttäjältä palautetta kirjallisesti ja yhtä moni puhelimitse.

Talousrikosjuttujen parissa työskenteleviltä henkilöiltä tiedusteltiin lisäksi avokysymyksellä, miten yhteistyötä syyttäjän kanssa voisi kehittää. Koko aineistossa 80 henkilöä oli kirjoittanut kehitysehdotuksiaan. Useat vastaajat kokivat yhteistyön kehittämisen vaikeaksi, koska syyttäjiä on vähennetty. Syyttäjien aikapulan koettiin välillä vaikeuttavan asioiden viemistä eteenpäin, jos he eivät ehdi riittävästi paneutua juttuihin. Myös syyttäjän vaihtumisen koettiin hankaloittavan etenkin pitkäkestoisten juttujen esitutkintaa. Lisäksi toivottiin enemmän juuri talousrikoksiin erikoistuneita syyttäjiä.

Resursoinnin lisäksi esille tuli muita kehitysehdotuksia. Useissa

vastauksissa esitettiin, että syyttäjän pitäisi tulla esitutkintaan mukaan jo tutkintasuunnitelmaa laadittaessa. Palavereja tulisi pitää säännöllisesti tutkinnan edetessä. Koulutusten ja tapaamisten myötä syyttäjiltä toivottiin avarakatseisempaa näkemystä juttujen rajaamisesta. Myös palautteen merkitystä painotettiin. Syyttäjä voisi esimerkiksi antaa jokaisesta jutusta lyhyen kirjallisen kommentin, joka sisältäisi sekä positiivisia että kehittämistä vaativia seikkoja. Tutkijan tai ainakin tutkinnanjohtajan toivottiin saavan tietoa myös oikeuden päätöksistä käsittelemissään jutuissa. Seuraavat avovastaukset kuvaavat vastaajien näkemyksiä syyttäjistä ja syyttäjyhteistyöstä:

Syyttäjät ovat kiireisiä, joten tutkinta-aikainen juttujen seuraaminen ontuu siitä syystä.

Resursoimalla niin, että syyttäjä ehtisi perehtyä tosiasiallisesti juttuun jo esitutkinnan aikana.

Toivoisi, että syyttäjä antaisi edes lyhyen palautteen työstä. On turhauttavaa tehdä työtä, jos siitä ei saa mitään kommenttia ulkopuolisilta tahoilta.

Tutustumalla paremmin ja ottamalla mukaan yksikön koulutuspäiville.

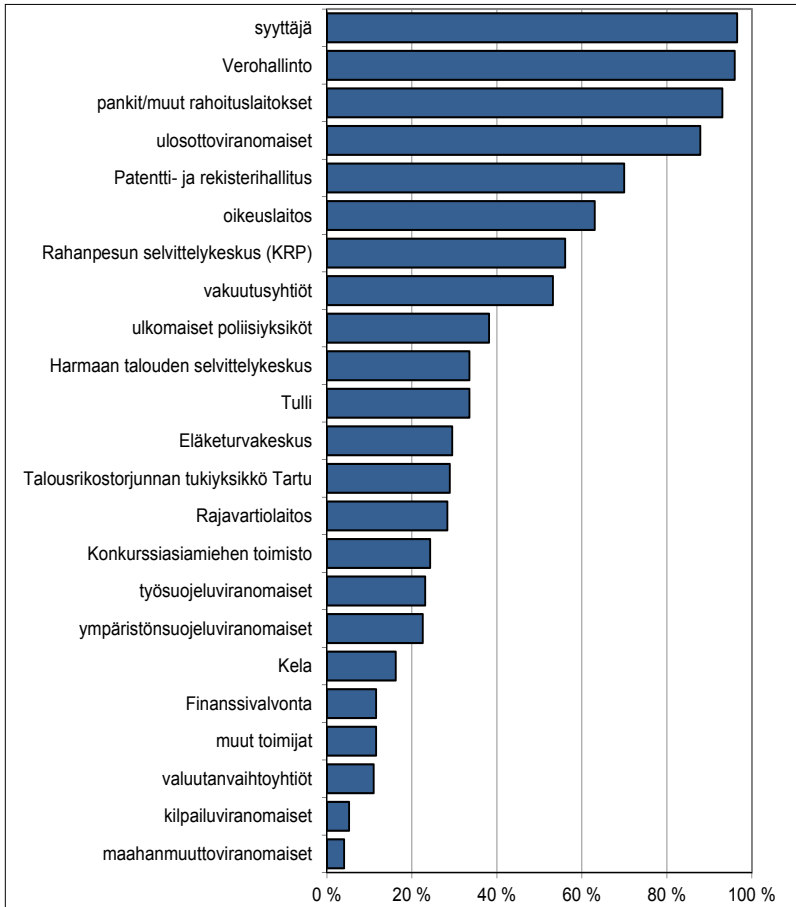
Vaikka yhteistyön ongelmia tuotiin esille useasta näkökulmasta, toisaalta myös sen toimivuutta korostettiin. Näitä mielipiteitä esittäneet vastaajat kommentoivat tilannetta avovastauksissaan muun muassa siten, että ”en ole nykyisellään kohdannut ongelmia”, ”yhteistyö on hyvää jo nyt” tai ”se toimii tarpeeksi hyvin”.

5.2 Muu yhteistyö

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan keskeisenä toimintamallina on Suomessa monipuolinen viranomaisyhteistyö. Rikollisuuden torjunta ei nykyisellään enää kuulu pelkästään poliisille, vaan siihen osallistuvat useat toimijat. Yhteistyössä on mahdollista hyödyntää kunkin organisaation erityisosaamista.¹³

Kuvio 8 kuvaa poliisin ja muiden organisaatioiden yhteistyötä talousrikosten torjunnassa ja tutkinnassa. Vastaajia pyydettiin valitsemaan kaikki ne tahot, joiden kanssa he olivat olleet henkilökohtaisesti yhteydessä talousrikosjuttujen tutkinnassa viimeisten 12 kuukauden aikana.

13 Poliisin sidosviranomaisilla on käytössään useita hallinnollisia seuraamuksia talousrikosepäilyjen käsittelyssä. Toimivaltainen viranomaisen määrää näitä sanktioita lain rikkomisen seurauksena hallinnollisessa järjestyksessä. Ne muistuttavat monin tavoin rikosoikeudellisia rangaistuksia ja seuraamusten uhalla pyritään aikaan saamaan preventiivistä käyttäytymistä. Tällöin pyritään vaikuttamaan yhteiskunnalle haitalliseen toimintaan ja vähentämään toiminnan aiheuttamia vahinkoja yhteiskunnalle (Mutttilainen & Kankaanranta 2011; Kankaanranta & Mutttilainen 2012).

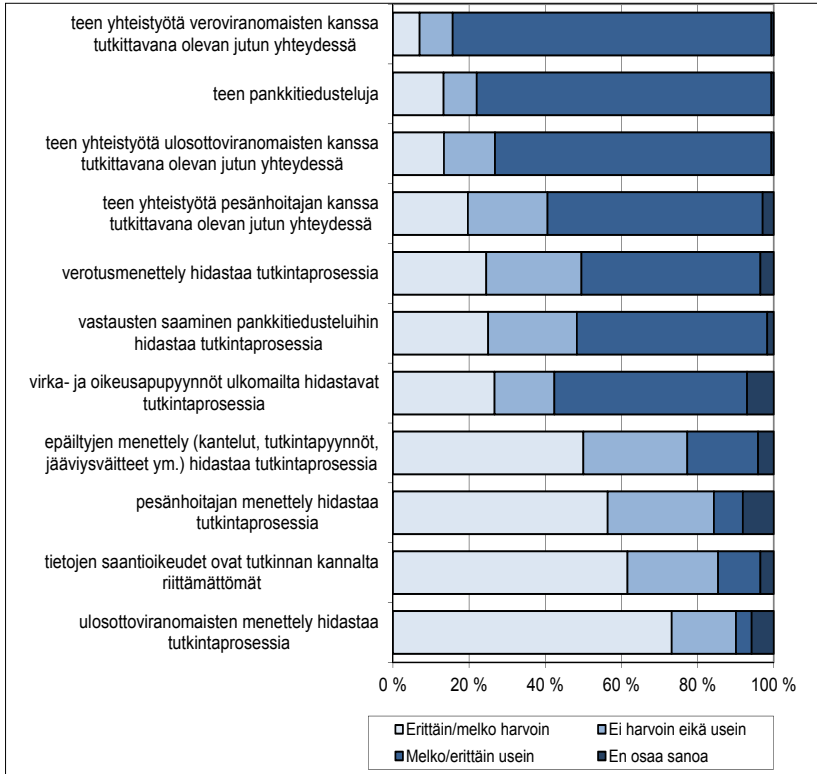

Kuvio 8. Poliisin yhteistyö muiden organisaatioiden kanssa talousrikos-tutkinnassa viimeisen 12 kuukauden aikana, % vastaajista.

Talousrikosjuttujen tutkinnassa vastaajat (n=171) olivat useimmiten olleet yhteydessä syyttäjään, verohallintoon, pankkeihin ja muihin rahoituslaitoksiin sekä ulosottoviranomaisiin. Näiden lisäksi vähintään joka toinen talousrikos-tutkinnassa työskennellyt henkilö oli ollut yhteistyössä Patentti- ja rekisterihallituksen, oikeuslaitoksen, Rahanpesun selvittelykeskuksen ja vakuutusyhtiöiden kanssa. Yhteydet maahanmuuttajaviranomaisiin ja kilpailuviranomaisiin olivat erityisen harvinaisia. Suuret erot yhteydenpidossa eri toimijoihin johtunevat osin talousrikosasioiden sisällöstä. Esimerkiksi verorikoksia on runsaasti, kun vaikkapa kilpailurikoksia tulee poliisiin tietoon

suhteellisen harvoin. KRP:llä ja paikallispoliisilla oli samat keskeisimmät yhteistyötahot.

Yhteistyön sujuvuutta esitutkintaprosessin eri vaiheissa tarkasteltiin ajallisesti pyytämällä vastaajia ottamaan kantaa siihen, kuinka usein kuviossa 9 esitetty väite oli toteutunut tai kuinka usein he olivat osallistuneet mainittuihin toimintoihin talousrikostutkinnassa.

Kuvio 9. Talousrikosjuttujen esitutkintaprosessin yhteistyötä ja sujuvuutta koskevia arvioita, % vastaajista.

Valtaosa talousrikostutkinnassa työskentelevistä henkilöistä ilmoitti tekevänsä usein yhteistyötä veroviranomaisten kanssa. Yhteistyössä oli kuitenkin kehitettävää, koska lähes puolet vastaajista koki verotusmenettelyn hidastavan usein tutkintaprosessia. Myös pankkitiedusteluja tehtiin runsaasti, mutta puolet vastaajista raportoi vastausten saamisen hidastavan usein tutkintaa. Yhteistyö ulosottoviranomaisten kanssa näyttää olevan tiivistä ja toimivaa, koska ulosottoviranomaisten menettely ei yleensä hidasta tutkintaprosessia.

Myöskään pesänhoitajien menettelyssä ei ole suuremmin moittimista. Verotusmenettelyn, pankkitiedustelujen ja osin myös ulosottomenettelyn koettiin hidastavan tutkintaa enemmän paikallispoliisissa kuin KRP:ssä. Pesänhoitajan menettelyssä ei ollut vastaavia eroja.

Yhteistyö ulkomaisten yhteistyökumppaneiden kanssa ei aina ole sujuvaa, koska noin puolet vastaajista ilmoitti virka- ja oikeusapupyyntöjen ulkomailta hidastavan usein tutkintaa. Epäiltyjen menettely, kuten esimerkiksi kantelut, tutkintapyynnot ja jääviysväitteet, hidastivat usein tutkintaprosessia vajaan viidenneksen mielestä. Riittämättömät tietojensaantioikeudet olivat tätäkin harvemmin esteenä tehokkaalle talousrikostutkinnalle. Erityisesti KRP:n talousrikostutkinta vaikeutui ulkomaille tehtyjen virka-apupyyntöjen viivästyminen ja epäiltyjen menettelyn vuoksi.

Vastaajilta tiedusteltiin avokysymyksellä yhteistyön keskeisiä ongelma-kohtia ja ratkaisuja niiden korjaamiseksi. Vastaus saatiin kaikkiaan 87 henkilöltä. Heistä 21 raportoi, ettei yhteistyössä ollut suurempia ongelmia. Useat vastaajat korostivat verkostoitumisen merkitystä yhteistyössä, kuten seuraavista vastauksista käy ilmi:

Ongelmia ei juurikaan esiinny, koska olen vuosien aikana verkostoitunut monen eri yhteistyötahon kanssa. Verkostoituminen vaatii rohkeasti yhteydenottoja.

Yhteistyö on sujunut hyvin henkilökohtaisilla kontakteilla.

Monissa vastauksissa nostettiin esille tiedonsiirtoon liittyvät haasteet. Jotkin vastaajat kritisoivat vastausten pankkitiedusteluihin kestävän usein liian kauan. Pankeille esitettiin enimmäisaikarajaa tiedusteluihin vastaamiseksi. Pankkien tiliotteet tulisi myös muuttaa sähköisiksi ja muokattavaan muotoon. Tarve tiliotteiden tietojen jatkokäsittelyyn voi syntyä esimerkiksi, jos aineistoa on useammalta vuodelta. Muutamassa vastauksessa tuotiin esille myös tietojen salassapitoon liittyviä ongelmia, kuten pelko esitutkinnan tietojen vuotamisesta julkisuuteen liian aikaisin. Eri yhteistyötahojen tietämättömyys toistensa tietotarpeista ja keinoista ratkaista esiin tulleita ongelmia koettiin välillä hankalaksi. Useat vastaajat raportoivat myös vaikeuksista löytää oikea yhdyshenkilö. Palautteessa ehdotettiin esimerkiksi jonkinlaisen yhdysmiesjärjestelmän luomista eri viranomaisille. Tällöin olisi helpompaa saada yhteys kulloinkin tavoiteltuun henkilöön, ja asiat olisivat jo entuudestaan tuttuja molemmille. Myös henkilöiden vaihtuminen koettiin ongelmalliseksi. Seuraavat esimerkit kuvaavat vastaajien kommentteja yhteistyötä haittaavista tekijöistä:

Paperia ja tietoa on valtavasti, jos jossain jutussa on useita tilejä usealta vuodelta käsiteltävänä. On tosiasia, että tilitiedusteluita jää tekemättä työläyden takia.

Liian monesti menee aikaa ja vaivaa selvitellä puhelinvaihteelle asiaa ja keneen voisi olla yhteydessä ja seuraavassa portaassa uudestaan ja uudestaan.

Asiakirjojen lähettäminen sähköisessä muodossa on hankalaa tai mahdotonta erilaisten tietojärjestelmien ja/tai salaushjelmien vuoksi.

Monien vastaajien mielestä myös ajanpuute ja resurssien niukkuus aiheuttavat vaikeuksia. Juttujen tutkintaan saattaa osallistua lukuisia henkilöitä, jolloin esimerkiksi yhteisen tapaamisajan löytäminen voi muodostua ongelmaksi. Vastajat arvioivat esimerkiksi verottajan ja syyttäjän toimivan sinänsä tehokkaasti, mutta riittämättömien henkilöresurssien vuoksi asiat etenivät usein hitaasti.

Lisäksi moitittiin sitä, että ulkomailta saadaan vastauksia esitettyihin kysymyksiin välillä kovinkin hitaasti. Myös oikeusapujen antaminen ulkomaille on yleensä hidasta. Eräässä vastauksessa ehdotettiin laajennuksia kotimaisen poliisin tutkintaoikeuksiin. Rikosjuttuihin liittyvät epäiltyjen kuulemiset ulkomailla onnistuvat vastaajien arvion mukaan paremmin suomalaiselta talousrikostutkijalta, koska kuulusteltava asia saattaa olla ulkomaiselle kollegalle vieras ja ehkä siksi vaikeakin.

6 TUTKINTAPROSESSIN KEHITTÄMINEN

Esitutkintaprosessin kehittäminen on tärkeää, koska etenkin laajojen talousrikosjuttujen oikeusprosessi saattaa kestää kokonaisuudessaan jopa useita vuosia. Pitkittänyt prosessi aiheuttaa yhteiskunnalle huomattavia kustannuksia ja voi myös vaarantaa yksilön oikeusturvaa. Esitutkintaprosessin kehittämiseksi vastaajia pyydettiin kuvailemaan lyhyesti, miten talousrikosten esitutkinnan ja koko oikeusprosessin sujuvuutta voitaisiin parantaa.

Avokysymykseen vastasi 116 henkilöä, joista kaksi ei osannut ottaa asiaan kantaa. Lisäksi kaksi vastaajaa ei esittänyt varsinaisia kehittämisehdotuksia, mutta arvioi esitutkinnan sujuvuuden kehittämisen olevan laaja ja monimutkainen kokonaisuus.

Monet vastaukset sisälsivät useita keinoja esitutkinnan sujuvuuden parantamiseksi. Yhteistyön merkitystä ja tehostamista erityisesti syyttäjän kanssa painotettiin 44 vastauksessa, vaikkakin joissakin vastauksissa yhteistyön todettiin jo toimivan hyvin. Syyttäjien toivottiin osallistuvan esitutkintaan heti tutkinnan alusta alkaen, jotta jutun tutkinta pystyttäisiin kohdentamaan syyttämisen kannalta järkeväksi kokonaisuudeksi ja toimittamaan syyttäjälle hänen tarvitsemansa tiedot. Tällöin olisi mahdollista rajata ”turhat rönsyt” tutkinnasta pois, ja siten välttää ylimääräistä työtä. Yhdessä vastauksessa ehdotettiin lisäksi tutkintasuunnitelman kommentointia ja tutkinnan linjaamista syyttäjien velvoitteeksi.

Yhteistyön toivottiin tehostuvan ja kehittyvän myös verohallinnon ja ulosoton kanssa. Verottajan tekemien verotarkastusten ja niiden nojalla annettujen lausuntojen arvioitiin kestävän usein pitkään, joten yhteistyön tehostamiseen verottajan kanssa tulisi panostaa. Verottajan selvityksiä ja lausuntoja toivottiin esitutkintapöytäkirjan liitteeksi, mikä vähentäisi päällekkäisiä tehtäviä. Esitutkinnan sujuvuuden parantamiseksi ehdotettiin myös tiedonvaihdon avoimuuden lisäämistä. Lisäksi toivottiin yhteisiä selkeitä toimintamalleja ja prosessikuvauksia tutkinnan aloitusvaiheesta aina esitutkinnan päättämiseen asti, jotta tiedettäisiin miten tietoja jakaa ja käsitellä poliisin ja eri sidosryhmien välillä.

Kansainvälisiä yhteyksiä sisältävien juttujen esitutkinnan todettiin välillä hidastuvan, kun ulkomailta saatavia tietoja joudutaan odottamaan. Vastauksissa ehdotettiin esimerkiksi Rahanpesun selvittelykeskuksen jo olemassa olevien yhteistyöverkoston sekä yhteisten tutkintaryhmien tehokkaampaa hyödyntämistä tietojen saamiseksi.

Kaiken kaikkiaan yhteistyössä poliisin ja muiden viranomaisten kanssa yhteydet verottajaan ja syyttäjään ovat keskeisimpiä. Seuraavat vastaukset kiteyttävät tärkeimpiä yhteistyön haasteita talousrikosten tutkinnassa:

Poistamalla nykyinen ”kaksinkertainen tutkintamalli”, jossa sekä verottaja että poliisi tekevät samat toimenpiteet. Verottajan tekemiä selvityksiä ja antamia lausuntoja ei tulisi pääsääntöisesti enää esitutkinnassa käsitellä, vaan ne liitettäisiin sellaisinaan pöytäkirjaan.

Yhteistyö saumattomaksi verottajan kanssa, jolta jutut pitkälti tulevat.

Syyttäjä-poliisi -yhteistyö tehokkaammaksi esitutkinnan aikana, jotta jutun kohdentaminen saataisiin heti oikeisiin uomiin, ei tulisi turhaa tutkintaa ja samalla tiedettäisiin mitkä tutkintatoimenpiteet ovat riittäviä, ettei tarvitse jokaisessa jutussa jokaista kiveä kääntää.

Henkilöressurssien lisäys ja tehostaminen olivat seuraavaksi yleisimpiä keinoja, joilla esitutkinnan ja koko oikeusprosessin sujuvuutta voitaisiin parantaa (33 vastaajaa). Vastausten perusteella kaikkiin rikosprosessin toimintoihin – talousrikostutkintaan, talousrikossyyttäjäiksi ja käräjätuomareiksi – tarvittaisiin lisää henkilöitä. Lisäksi toivottiin nykyisten rikostarkastajien tasapuolisempaa sijoittelua eri alueille. Eräässä vastauksessa nostettiin esille ajatus tutkijoiden alueellisesta hajautuksesta poliisilaitoksiin, jolloin tutkijat sijoittuisivat lähelle rikostapahtumia. Kahdessa vastauksessa ehdotettiin puolestaan talousrikostutkinnan keskittämistä. Toinen vastaaja ehdotti valtakunnallista talousrikosyksikköä, joka koordinoisi tutkintaa ja tutkinnassa työskenteleviä henkilöitä. Toisen ehdotuksen mukaan talousrikosten tutkinta pitäisi keskittää yksiköihin, joissa toimisi verottajan, ulosoton ja poliisin edustajia. Poliisin ja muiden viranomaisten resurssien riittämättömyys on jatkuvasti ajankohtainen huolenaihe talousrikostutkinnassa, kuten seuraavat vastaajien kommentit osoittavat:

Tutkintaresurssit kuntoon, se selkeästi suurin ongelma.

Poliisilta ei saa myöskään viedä resursseja pois.

Enemmän syyttäjiä, jotta heillä olisi aikaa perehtyä juttuihin jo alkuvaiheessa ja tutkinnan aikana. Nykyisin heidän pitäisi, mutta käytännössä ei ole aikaa.

Juttujen rajaaminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi koettiin myös tärkeäksi keinoksi lisätä esitutkintaprosessin sujuvuutta (31 vastausta). Tutkinta tulisi rajata vain oleellisiin seikkoihin. Vastauksissa moitittiin muun muassa sitä, että säännökset esitutkintavelvollisuudesta poikkeamisen perusteista ovat riittämättömät. Lisäksi ehdotettiin tutkintapakon poistamista. Syyttäjien toivottiin ottavan entistä tiukemmin kantaa juttujen rajaamiseen.

Tutkintaa rajattava kaikissa tapauksissa olennaisiin asioihin. Pienet verorikkomukset ja vastaavat käsiteltävä hallinnollisilla menettelyillä.

Riittävä juttujen rajaaminen ja tarvittaessa tutkinnan päättäminen sekä toisaalta keskittyminen olennaisen tutkimiseen.

Tutkintasuunnitelmien laadintaa kommentoi 14 vastaajaa. Vastaajat toivoivat tutkintasuunnitelmissa kannanottoa juttujen rajaamiseen. Toisin sanoen siinä olisi määriteltävä, mitä tutkitaan ja mitä jätetään tutkinnan ulkopuolelle. Suunnitelmien pitäisi myös olla riittävän tarkkoja, jotta työprosesseihin ei tulisi katkoksia. Edelleen toivottiin, että suunnitelma olisi tehty jo ennen kuin tutkija saa jutun tutkittavakseen. Tutkintasuunnitelmaa pidettiin myös tärkeänä syyttäjäyhteistyön välineenä. Vastaajien kritiikki kohdistui muun muassa siihen, miksi jokaisesta jutusta on tehtävä tutkintasuunnitelma. Jotkut vastaajat kokivat suunnitelmien laadinnan aiheuttavan turhaa paperityötä.

Tutkintasuunnitelma tulee olla tehtynä ennen kuin tutkija saa jutun. Näin ollen jutun tutkinta lähtee mahdollisimman nopeasti liikkeelle.

Henkilökohtaisesti en esimerkiksi ymmärrä, miksi kokoneen talousrikostutkijan täytyy valmistella tutkintasuunnitelma oman yksikön ulkopuolelle jokaisesta jutusta. Kun tutkintasuunnitelma käydään lävitse tutkinnanjohtajan ja juttuun nimetyn syyttäjän kanssa myös suullisesti, niin ketä se palvelee tukiyksikössä. Hyvien käytäntöjen levittämiseksi tämä on ehkä liian raskas ja kallis menetelmä.

Tiedonvälityksen merkitystä prosessin kehittämisessä korosti 18 vastaajaa. Sähköisten esitutkintapöytäkirjojen arveltiin tehostavan tutkintaa. Niiden laajempi käyttö edellyttäisi kuitenkin kehittyneempiä ohjelmistoja ja laitteita, esimerkiksi kun asiakirjoja muunnetaan sähköiseen muotoon. Useissa vastauksissa nostettiin esille myös se, että pankkitiedusteluihin pitäisi saada vastaukset sähköisessä muodossa tiliotteiden jatkokäsittelyn tehostamiseksi. Vastauksissa ehdotettiin poliisille lisäksi sähköisiä tiedonsaantioikeuksia esimerkiksi verottajan ja ulosoton rekistereihin.

Paperiset pankkitiedustelut vievät tuhattomasti tutkinta-aikaa ja tuntuu järjettömältä naputella samat tiedot Exceliin. Sähköiset tiedonsaantioikeudet olisi saatava äkkiä poliisillekin.

Poliisihallinnolle, syyttäjälaitokselle ja verottajalle yhtenäiset työkalut esim. samanlaiset sähköpostijärjestelmät tai sähköpostijärjestelmät, joissa toimisi samanlainen salausjärjestelmä.

Koulutuksen merkitystä osana talousrikostutkinnan kehittämistä painotti 16 vastaajaa. Vaativimpien talousrikosjuttujen tutkinnan edellyttämä erityisosaaminen nousi vahvasti esille vastaajien kommentoissa. Toisaalta eräissä vastauksissa painotettiin yleisten tutkintataitojen hyvää hallintaa, jotta voi-

taisiin samanaikaisesti tutkia useampia talousrikosjuttuja. Tärkeänä pidettiin myös uusien talousrikostutkijoiden asianmukaista perehdyttämistä, jotta he pääsevät mahdollisimman nopeasti tehtäviinsä sisälle. Vastausten perusteella tutkijoiden aikaisempi koulutus ja kokemus tulisi ottaa entistä laajemmin huomioon juttuja jaettaessa, jotta tutkijoiksi valikoituisivat aina kyseisen aihepiiriin parhaiten hallitsevat henkilöt. Tällöin myös tutkinta-ajat mahdollisesti lyhenisivät.

Talousrikostutkinta vaatii hyvän henkilöresursoinnin, motivoituneita työntekijöitä sekä koulutuksen (=ammattitaito).

Juttujen jaossa kiinnitettävä suurempi huomio siihen, että mitä kursseja kukin on käynyt tai mitä osaamista henkilöllä on.

Yhteisiä pelisääntöjä ja koulutusta poliiseille, syyttäjille ja viranomaistahoille sekä sidosryhmille.

Vastaaajien esittämien kehittämissuositusten mukaan syyttäjien ja tuomarien korkea ammattitaito ja erikoistuminen talousrikosasioihin edistävät tutkintaa. Syyteharkinnan mainittiin joissakin vastauksissa pitkittyvän, mikäli syyttäjät ei ole perehtynyt talousrikoksiin. Myös käräjäoikeuksissa toimivien tuomareiden ammattitaitoa haluttiin lisätä, jottei juttujen käsittely venyisi tarpeettomasti.

Vastausten perusteella myös tutkinnanjohtajan toimintatavat vaikuttavat esitutkinnan sujuvuuteen (10 vastaajaa). Yksi vastaaja nosti esille henkilöiden toimenkuvien ja vastuualueiden määrittelyn tärkeyden. Päällystön toivottiin aikatauluttavan tutkintaa aiempaa tarkemmin sekä seuraavan yksittäisten tutkijoiden tutkinta-aikoja. Aiheettomiin tutkinnan pidennyksiin pitäisi puuttua. Pällekkäisiä työvaiheita tulisi karsia lisäämällä pari- tai tiimityöskentelyä. Erään vastauksen mukaan talousrikostutkintaa pidetään niin sanottuna marginaalitutkintana, minkä vuoksi talousrikostutkinnassa työskenteleville pitäisi saada ylimmältä poliisijohdolta enemmän henkistä tukea.

Jakamalla henkilökunnan roolit ja vastuualueet huomattavasti paremmin. Jos jollekin on määrätty jokin tehtävä niin tehköön hän sitä eikä sooloile.

Esitutkinnan osalta pitäisi pystyä lisäämään ”yhdessä tekemistä” hallitusti ja johdetusti. Liian monesti yksi tutkija puurtaa yksin asian parissa, kun sopivasti hetkellisesti käyttämällä useampia tutkijoita voisi asioita edistää viikoilla.

Myös tutkinnanjohtajan rooli on erittäin tärkeä. Tutkinnanjohtajan pitää tukea ja ohjeistaa tutkijoita, mutta myös seurata tutkinnan edistymistä ja vaatia sitä, että sovituissa aikatauluissa pysytään.

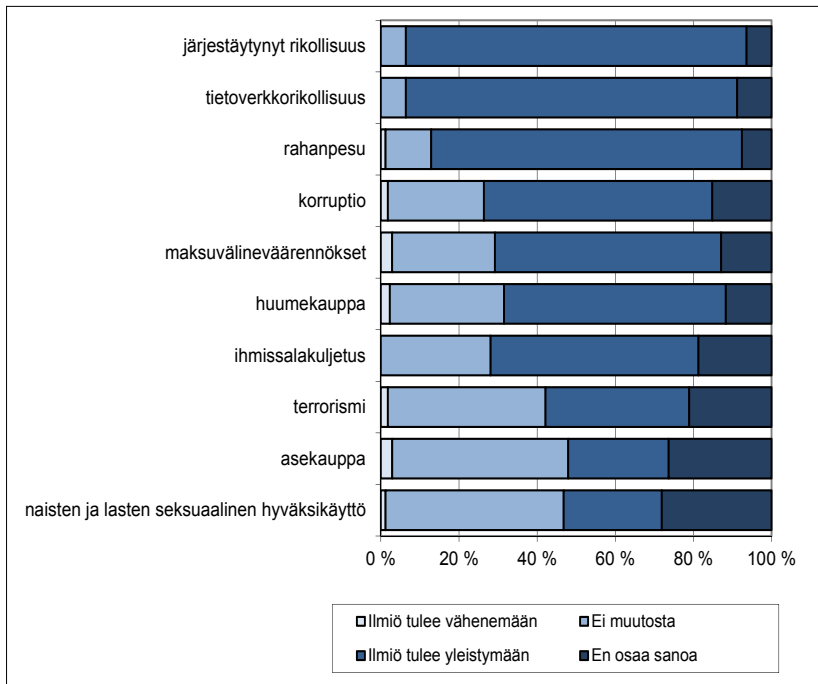
Juttujen reaaliaikaisuuden merkitystä tutkintaprosessin kehittämisessä painotti 11 vastaajaa. Esille nostettiin muun muassa talousrikosjuttujen esikäsittelyprosessin tehostaminen. Vastaajat toivoivat, että esimerkiksi tarvittavat rikostiedustelut voitaisiin tehdä jo ennen kuin tutkija saa varsinaisesti jutun tutkittavakseen.

Tutkinnan tehostamiseksi ehdotettiin useita lakimuutoksia (10 vastaajaa), kuten tutkintapakon poistaminen sekä nopeutettu menettely yksinkertaisille ja selville tapauksille. Lisäksi esitettiin, että teon oma-aloitteinen selvittäminen sekä rikosvahingon korvaaminen esitutkinnan aikana johtaisivat lievempään tuomioon. Verorikosten tutkinnassa ehdotettiin hallintomenettelystä luopumista, jolloin asia ratkaistaisiin rikosasian yhteydessä. Tällöin verohallinnon edustaja toimisi rikosprosessissa ainoastaan asiantuntijana ja asianomistajana.

Muut tekijät oikeusprosessin nopeuttamiseksi liittyivät esimerkiksi tehtävien jakamiseen ja hallinnollisten tehtävien vähentämiseen. Sihteerien toivottiin osallistuvan entistä enemmän hallinnollisiin tehtäviin. Muita keinoja olivat selkeämpien tutkintapyyntöjen laadinta ja rikoshyödyn tehokkaampi jäljittäminen. Myös ennalta estävään toimintaan tulisi panostaa, jotta talousrikosjutuissa vältyttäisiin pitkiltä rikosprosesseilta ja suurilta yhteiskunnalle aiheutuvilta vahingoilta.

7 RIKOSILMIÖIDEN KEHITYS JA TALOUSRIKOSTUTKINNAN TULEVAISUUS

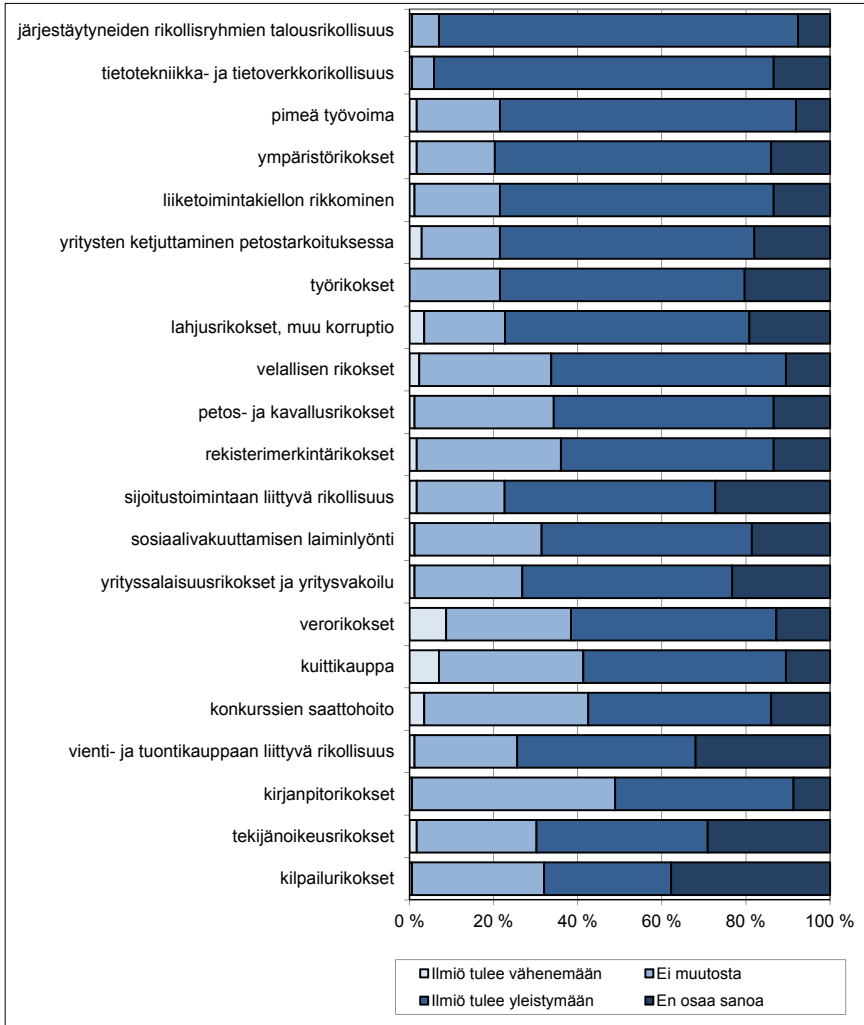
Talousrikosten parissa työskenteleviä henkilöitä pyydettiin kuvion 10 mukaisesti arvioimaan EU:n määrittelemien vakavien rikosilmiöiden kehitystä Suomessa lähivuosina. Nämä arviot voivat osaltaan edesauttaa talousrikostutkinnan resurssien ja koulutuksen suunnittelua mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Tässä tarkastelussa painottuvat taloudellinen hyödyntäminen ja kansainvälinen näkökulma rikollisuuteen. Kaikissa rikoslajeissa ilmiön yleistymiseen uskovia vastaajia on moninkertainen määrä verrattuna sen vähenemistä puoltavia vastaajia.

Kuvio 10. EU:n määrittelemien vakavien rikosilmiöiden kehitystä Suomessa lähivuosina koskevia arvioita, % vastaajista.

Lähes 90 % vastaajista arvioi, että järjestäytynyt rikollisuus tulee yleistymään Suomessa lähivuosina. Tietoverkkorikollisuuden arvioi yleistyvän lähes 85 % ja rahanpesun noin 80 % vastaajista. Muita lähivuosina kasvavia rikosilmiöitä ovat vastaajien käsitysten mukaan korruptio, maksuvälineväärennökset, huumekauppa ja ihmissalakuljetus. Terrorismi, asekauppa sekä naisten ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö ovat rikosilmiöitä, joissa suurempi osa vastaajista arvioi ilmiön pysyvän ennallaan kuin yleistyvän.

Tätä yleiskuvaa täydentävät kuvion 11 yksityiskohtaisemmat arviot eräiden talousrikollisuuden osa-alueiden kehityksestä lähitulevaisuudessa. Näissä arvioissa painottuu kansallinen näkökulma talousrikollisuuteen, joskin monilla ilmiöillä on selvästi kansainvälisiä ulottuvuuksia. Tässäkin tarkastelussa ilmiöiden lisääntymiseen uskovia vastaajia on moninkertaisesti verrattuna niiden vähenemistä ennakoiviin vastaajiin.

Kuvio 11. Eräiden talousrikollisuuden osa-alueiden kehitystä Suomessa lähivuosina koskevia arvioita, % vastaajista.

Yli 85 % vastaajista arvioi järjestäytyneiden rikollisryhmien harjoittaman talousrikollisuuden yleistävän lähivuosina. Seuraavaksi eniten vastaajia huolestuttivat tietotekniikka- ja tietoverkkorikollisuus sekä pimeän työvoiman käyttö. Muita lähivuosina eniten yleistäviä rikosilmiöitä tulevat näiden arvioiden mukaan olemaan ympäristörikokset, liiketoimintakiellon rikkominen ja yritysten ketjuttaminen petostarkoituksessa. KRP:n ja paikallispoliisin kesken ei ole juurikaan eroja eniten vahvistuvia rikosilmiöitä koskevissa arvioissa.

Kirjanpito- ja kilpailurikokset ovat ainoat kuviossa 11 mainitut talousrikollisuuden muodot, joiden ennalta pysymiseen tai vähenemiseen uskoi useampi vastaaja kuin niiden yleistymiseen. Kilpailurikokset, vienti- ja tuontikauppaan liittyvä rikollisuus ja tekijänoikeusrikokset näyttäisivät olevan aihepiireiltään vastaajille hieman tuntemattomia, koska varsin monet vastaajat eivät osanneet ottaa kantaa niiden kehitykseen lähivuosina.

Edellisten tietojen lisäksi kysyimme avokysymyksellä, onko vastaajien näköpiirissä mahdollisesti muita nousevia rikosilmiöitä. Yhteensä 33 henkilöä vastasi sanallisesti. Heistä 13 arveli, ettei muita kuin edellisessä kysymyksessä esitettyjä ilmiöitä ollut näköpiirissä. Vastaajien arvioiden mukaan rahanpesurikokset lisääntyvät entisestään, samoin internetin kautta ja sitä hyväksikäyttäen tehdyt rikokset. Järjestäytyneen rikollisuuden otaksuttiin siirtyvän talousrikollisuuden alueelle, ja ulkomaisten rikollisryhmien ennakointiin kiinnostuvan yhä enemmän suomalaisesta yritystoiminnasta.

Vastaajilta tiedusteltiin avokysymyksellä myös, mitkä ovat Suomessa talousrikollisuuden ja harmaan talouden kannalta suurimman riskin toimialoja tai toimintoja. Vastauksia saatiin 120 henkilöltä. Vastausten perusteella suurimman riskin toimialat ovat erityisesti rakennusala (n=109), mutta myös ravintola-ala (n=58) ja kuljetusala (n=25). Joissakin vastauksissa nostettiin esille lisäksi siivousala, ulkomaista työvoimaa hyödyntävät toimialat ja palvelualat yleisemminkin. Myös työvoiman vuokraus, sijoitustoiminta, tietoverkoissa tapahtuva liiketoiminta ja tietoverkkorikollisuus koettiin riskejä sisältäviksi toiminnoiksi. Huomionarvoisena voidaan pitää rikollisen toiminnan ulottumista turvallisuusosalalle. Seuraavat kommentit kuvaavat vastaajien arvioita riskitoimialoista:

Rakennusala – tällä hetkellä uusien energiamuotojen asennukseen ja remontoitiin liittyvä toiminta.

Myös maksukorttien luotettava ja turvallinen käyttäminen tulee jatkossa olemaan Suomessa vaikeaa. Korttitietoja hankitaan ja kopioidaan laittomasti tulevaisuudessa niin paljon, että koko maksukorttijärjestelmän luotettavuus voi olla vaakalaudalla.

Rakennus-, ravintola-, kuljetus- ja kiinteistöhuoltoala. Samoin lisääntyy rikollisten toiminta perintä- ja turvallisuusosalalla.

8 KOULUTUSTARPEET JA URASUUNNITELMAT

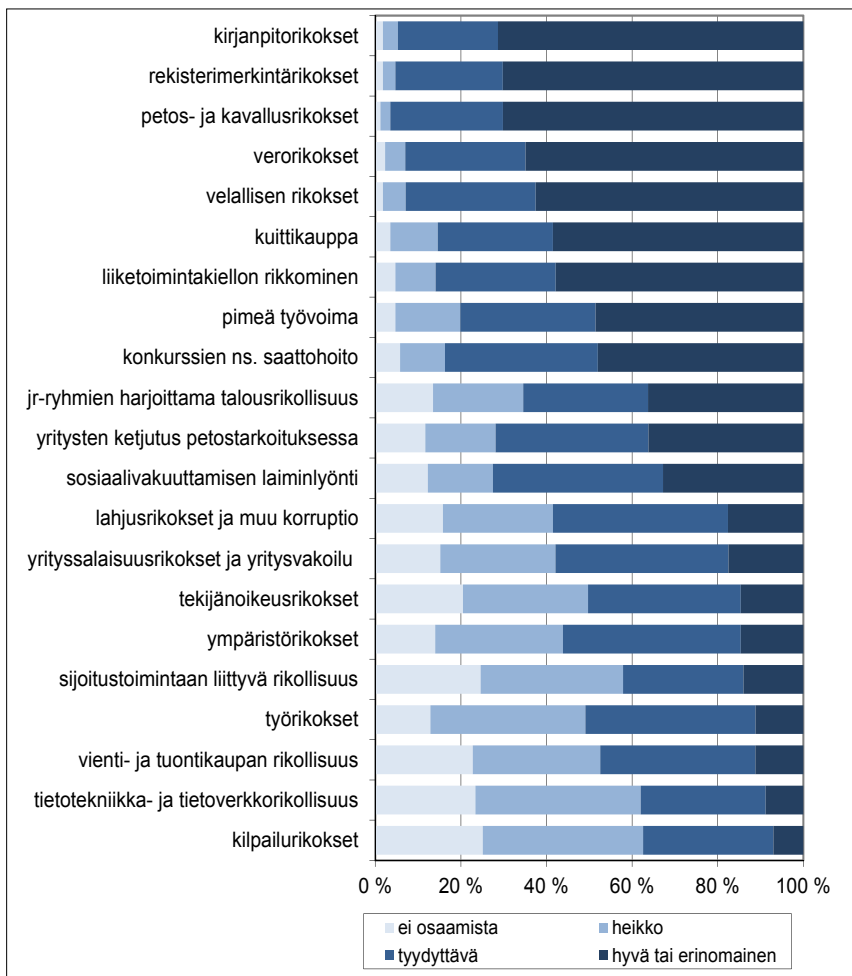
Jotta talousrikosten parissa työskenteleville henkilöille tarjottava koulutus osattaisiin suunnitella sisällöllisesti mahdollisimman tarkoituksenmukaiseksi, vastaajilta tiedusteltiin näkemyksiä heidän nykyisestä osaamisestaan ja lisäkoulutustarpeistaan. Lisäksi kartoitettiin työtyytyväisyyttä ja urasuunnitelmia.

Lomakkeessa vastaajia pyydettiin arvioimaan kielitaitoaan viisiportaisella asteikolla. Ruotsin kieltä hallitsi oman käsityksensä mukaan hyvin tai erinomaisesti lähes viidennes vastaajista ja englantia vajaa puolet vastaajista. Kaikista vastaajista kuusi oli ruotsinkielisiä, muiden äidinkieli oli suomi. Ranskan, saksan ja venäjän kielitaito oli huomattavasti heikompi. Suurin osa vastaajista ei hallitse kyseisiä kieliä lainkaan tai osaa niitä korkeintaan heikosti tai tyydyttävästi. Kielitaito on yleisesti hieman parempi KRP:ssä kuin paikallispoliisissa.

Kuviosta 12 käy ilmi, että talousrikostutkinnassa tarvitaan myös lukuisien erityisalueiden hallintaa. Kirjanpito-, rekisterimerkintä-, petos- ja kavallusrikoksiin, vero- ja velallisen rikoksiin sekä kuittikauppaan ja liiketoimintakiellon rikkomisen tutkintaan liittyvä osaaminen on korkealla tasolla. Yli puolet vastaajista arvioi osaamisensa näillä alueilla hyväksi tai erinomaiseksi. Toisaalta tutkintaosaaminen oli selvästi vähäisempää kilpailurikoksissa, tietotekniikka- ja tietoverkkorikoksissa sekä vienti- ja tuontikauppaan liittyvässä rikollisuudessa. Näiden lisäksi osaamista on niukasti monilla sellaisilla alueilla, jotka edellä luvussa 7 havaittiin kuuluvan lähiaikoina laajeneviin rikosilmiöihin.

Tuloksissa on huomioitava, että monien harvinaisten talousrikollisuuden muotojen tutkinta on usein keskitetty tietyille tutkijoille, jolloin osaamista ei heidän lisäksi kerry muille. KRP:ssä tutkintaosaaminen näyttäisi olevan yleisesti vahvempaa ja ulottuvan laajemmin myös nouseviin rikosilmiöihin kuin paikallispoliisilla. Tämä johtunee pääosin siitä, että talousrikostutkinnan tehtävälä on erilainen KRP:ssä verrattuna paikallispoliisiin.

Kuvio 12. Talousrikostutkinnan osa-alueiden koettua osaamista koskevia arvioita, % vastaajista.

Talousrikostutkintaa tukevaan koulutukseen pääsy ei näyttäisi olevan ongelma, koska 80 % vastaajista ilmoitti pääsevänsä yksikkönsä luvalla koulutukseen riittävän usein. Tältä osin erot KRP:n ja paikallispoliisin kesken olivat vähäisiä.

Talousrikostutkinnassa työskentelevistä henkilöistä lähes 80 % ilmoitti olevansa tyytyväisiä työhönsä. Työhönsä tyytymättömiä oli siis noin viidennes vastaajista. Työssä viihtymistä kysyttiin tiedustelemalla myös työmoti-

vaatiota, työkuormitusta ja työn raskautta. Lähes 90 % vastaajista oli motivoituneita hoitamaan nykyisiä tehtäviään. Työn rasittavuutta pyydettiin arvioimaan väitteen ”työni tuntuu raskaalta” avulla. Runsaat 30 % vastasi olevansa väitteen kanssa samaa mieltä ja runsaat 40 % eri mieltä. Muiden yksiköiden virka-apupyynnöt lisäsivät työkuormitusta vain harvoin. Työnsä rasittavaksi kokeneita vastaajia oli suhteellisesti enemmän paikallispoliisissa, mutta silti työhön tyytymättömyys ja motivaation puute olivat yleisempiä KRP:ssä.

Kyselylomakkeessa oli myös kysymyksiä eläkkeelle jäämisestä ja työpaikan vaihtoaikeista. Yli 90 % ilmoitti jäävänsä lakisääteiselle eläkkeelle joskus vuoden 2014 jälkeen. Lähes 60 % vastaajista ilmoitti, ettei voisi harkita työn teon jatkamista poliisihallinnossa lakisääteisen eläkeiän jälkeen. Hieman vajaa viidennes voisi työskennellä satunnaisesti tai projektiluonteisesti ja vajaa kuudennes voisi jatkaa kokopäivätyössä. Eläkkeellä työskentelystä innostuneita oli suhteellisesti enemmän paikallispoliisissa kuin KRP:ssä.

Vastaajista lähes 85 % ilmoitti kyselyä tehtäessä kesällä 2011, ettei aio vaihtaa työpaikkaa kyselyä seuraavien 12 kuukauden kuluessa. Kaikista vastaajista noin 7 % (n=11) aikoi vaihtaa toisiin tehtäviin poliisiorganisaatiossa. Poliisiorganisaation ulkopuolelle julkiselle sektorille, yksityiselle sektorille tai muualle olisi vaihtamassa noin 9 % vastaajista.

Kaikki vastaajat, joilla oli työpaikan vaihtoaikomuksia, täsmensivät aikeitaan vastaamalla avokysymykseen. Jotkut vastaajat halusivat päästä haastavampiin, koulutustaan paremmin vastaaviin tehtäviin. Osalla vastaajista työpaikan vaihtoaikeiden taustalla oli määräaikaisen viran päättyminen. Joillekin vastaajille työmatka oli liian pitkä, ja he halusivat työhön lähemmäksi kotipaikkakuntaa. Myös huono esimiestoiminta ja resurssien niukkuus mainittiin syiksi vaihtaa toisiin tehtäviin.

Työhön talousrikosyksikössä näytettiin olevan pääsääntöisesti tyytyväisiä, koska 74 % vastaajista oli suositellut sitä myös muille henkilöille. Lisäksi runsas viidennes voisi suositella työtä talousrikostutkinnassa. Noin 5 % vastaajista ei ollut suositellut tätä työtä kenellekään, eikä myöskään suosittelisi. Yhdessä vastauksessa kritisoitiin sitä, ettei poliisikoulutuksessa valmisteta talousrikostutkintaan, minkä vuoksi suosittelemista pidettiin teennäisenä.

Vastaajia pyydettiin lisäksi kuvailemaan lyhyesti työnsä parhaimpia ja huonoimpia puolia (n=135). Positiiviset puolet liittyivät ensinnäkin työn sisältöön. Työ talousrikostutkinnassa koettiin itsenäiseksi, haastavaksi, vaihtelevaksi ja monipuoliseksi. Lisäksi siinä on mahdollista kehittyä koko ajan. Tosin osa vastaajista koki työn itsenäisyyden myös haittana, mikäli laajojen juttujen tutkinnassa ei ole mahdollista saada kollegoiden tukea.

Myös mahdollisuus vaikuttaa työvuoroihin ja työpäivän kulkuun mainittiin työn positiivisina puolina. Useat vastaajat pitivät virastotyöaikaan hyvänä, jolloin ei tarvitse tehdä yö- tai viikonloppuvuoroja. Lisäksi pidettiin hyvänä

sitä, että lomien ajankohtiin on mahdollisuus vaikuttaa. Hyvän työyhteisön ja viranomaisyhteistyön merkitystä korostettiin useasti. Seuraavat poiminnat vastauksista kuvaavat työn myönteisiä puolia:

*Parhaimpia puolia: itsenäinen työ ja työtä voi suunnitella ja aika-
tauluttaa itse.*

Parhaimmat: haastavuus, uuden oppiminen, itsenäiseen liikkeeseen laittaminen.

Painiskella hyvässä porukassa haasteellisten juttujen parissa.

Talousrikostutkinnassa oli vastaajien kommenttien mukaan myös huonoja puolia, kuten juttujen laajuus, niukat tutkintaresurssit ja matala palkkataso. Muita esille nostettuja ongelmia olivat esimerkiksi työn yksinäisyys ja huono esimiestoiminta. Moni vastaaja raportoi tutkivansa juttuja yksin, jolloin työyhteisön tukea ei juuri ollut mahdollista saada. Esimiesten toivottiin tukevan ja kannustavan alaisiaan paremmin. Yhteydenpidon toivottiin tapahtuvan myös henkilökohtaisesti keskustelemalla, ei pelkästään sähköpostin välityksellä. Seuraavassa on esitelty joitakin vastaajien kommentteja työn epäkohdista:

Usein maratooniksi mikä ei meinaa loppua.

*Usein esimiesten tuki puuttuu, eivät ota vastuuta tehtävistä, joutuu
itse suunnittelemaan ja päättämään asioiden hoidosta.*

Työtä on liian paljon suhteessa henkilöstöön.

Talousrikostutkinnassa työskenteleviltä henkilöiltä tiedusteltiin myös, oliko heidän työhönsä yritetty epäasiallisesti vaikuttaa poliisiorganisaation ulko- tai sisäpuolelta ja millaisilla keinoilla. Yhteenkään vastaajista ei oltu kohdistettu väkivaltaa. Poliisiorganisaation ulkopuolelta väkivallalla uhkailua oli kokenut noin 6 % ja muuta vastaavaa sanallista uhkailua noin 15 % vastaajista. Neljälle vastaajalle oli tarjottu lahjuksia. Muita epäasiallisen vaikuttamisen muotoja olivat esimerkiksi perusteettomat kantelut, valitukset ja rikosilmoitukset. Lisäksi vastaajille oli soiteltu virka-ajan ulkopuolella, ja heitä oli yritetty painostaa esimerkiksi julkisuuden kautta. Sekä paikallispoliisissa että KRP:ssä oli koettu kaikkia edellä mainittuja epäasiallisen vaikuttamisen muotoja.

Epäasiallinen vaikuttaminen poliisiorganisaation sisäpuolelta oli vähäisempää. Yhtä vastaajaa oli uhkailtu sanallisesti. Kymmenen vastaajaa raportoi joutuneensa muun epäasiallisen vaikuttamisen kohteeksi. Tähän ryhmään kuuluu esimerkiksi epäasiallinen esimiestoiminta, jolloin esimiehet olivat vähätelleet vastaajan työtehtävien vaikeutta tai tutkittavana olevaa rikosta sekä muuten käyttäytyneet epäasiallisesti.

9 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimustehtävä

Tässä raportissa tarkasteltiin poliisin talousrikostutkinnan tilaa useasta näkökulmasta. Aiheina olivat esimerkiksi tutkintaprosessi ja sen organisointi, poliisin yhteistyö viranomaisten ja muiden tahojen kanssa sekä henkilöstön koulutustarpeet ja urasuunnitelmat. Lisäksi selvitettiin talousrikosjuttujen ominaispiirteitä, ja tiedusteltiin arvioita vakavien rikosilmiöiden kehityksestä.

Aineisto kerättiin talousrikostutkinnan henkilöstölle lähetetyllä sähköisellä kyselylomakkeella, johon oli mahdollista vastata ainoastaan poliisin tietoverkossa. Kahden muistutuskerran jälkeen kyselyyn vastasi 173 henkilöä, ja vastausprosentiksi saatiin 38 %.

Noin kolmannes (53 henkilöä) vastaajista työskenteli keskusrikospoliisissa ja kaksi kolmasosaa (115 henkilöä) paikallispoliisin 14 yksikössä. Loput vastaajat (5 henkilöä) eivät ilmoittaneet yksikköään.

Vastaajista 70 % oli miehiä ja 30 % naisia. Keski-ikä oli 44 vuotta. Poliisin peruskoulutuksen oli suorittanut 80 % vastaajista.

Vaikka vastausprosentti jäi melko alhaiseksi, kyselyn perusteella saadaan kuitenkin arvokasta perustietoa talousrikostutkinnan tilasta. Suomessa ei ole toteutettu aiemmin kaikille talousrikoksia käsitteleville henkilöille suunnattua kyselytutkimusta.

Talousrikostutkinnan organisointi ja ohjaus

Suomessa rikosten esitutkinnan toimittaa esitutkintalain mukaan yleensä poliisi, joka on yleinen esitutkintaviranomainen. Esitutkinnassa pyritään selvittämään rikos ja sen olosuhteet, aiheutettu vahinko ja saatu hyöty sekä asianosaiset ja muut tarvittavat seikat syyteestä päättämistä varten. Syyteharkinnasta päättää syyttävä, joka tekee talousrikostutkinnassa poliisin kanssa tiivistä yhteistyötä.

Poliisin talousrikostutkinnassa on viime vuosina työskennellyt koko maassa yhteensä noin 450 henkilöä. Poliisiorganisaation henkilöstöstä noin 4 % työskentelee näissä tehtävissä. Poliisi käsittelee vuosittain noin 1 500–2 000 talousrikosjutuksi luokiteltua rikosjuttua.

Kyselyn tulosten mukaan yli puolet talousrikostutkinnan henkilöstöstä ilmoitti työskentelevänsä pääsääntöisesti yksin. Tämä työtapo on ominainen erityisesti paikallispoliisille, kun taas keskusrikospoliisissa työskennellään yleensä ryhmässä. Talousrikosjutut ovat usein laajoja ja vaativat monenlaista erityisosaamista. Jatkossa tulisikin harkita tarkemmin, olisiko talousrikostutkinnassa mahdollista tehdä entistä laajemmin yhteistyötä yksikön sisällä. Tämä ajatus saa tukea myös tutkintaprosessin kehittämistä koskevan kysymyksen vastauksista.

Poliisihallitus ohjaa paikallispoliisin ja valtakunnallisten yksiköiden toimintaa talousrikosasioissa. Yli puolet vastaajista suhtautui tähän ohjaukseen neutraalisti. Ohjauksesta annetut arviot painottuivat kuitenkin hieman myönteiselle puolelle. Paikallispoliisissa ohjauksen nähtiin onnistuneen jonkin verran paremmin kuin keskusrikospoliisissa.

Poliisihallituksen harjoittamaa talousrikostorjunnan ohjausta voidaan vastaajien näkemysten perusteella kehittää edelleen. Selkeänä vahvuutena pidettiin sitä, että ohjauksesta vastaavat henkilöt ovat sitoutuneita työhönsä ja että he ovat saaneet poliittiset päättäjät vakuuttuneiksi talousrikostorjunnan tärkeydestä. Talousrikostutkinnan henkilöstön työpanosta ei pitäisi vastaajien mukaan käyttää juurikaan muuhun kuin varsinaiseen talousrikostutkintaan. Tavoitteiden ja ohjeiden toivottiin myös olevan konkreettisempia, jolloin tutkintakäytäntöjä voitaisiin yhtenäistää. Joidenkin vastaajien mielestä ohjaus ei näy lainkaan työpaikkatasolla, joten tehokas viestiminen ohjauksesta on erityisen tärkeää.

Talousrikosjutut

Talousrikollisuus kattaa vakiintuneen kotimaisen määritelmän mukaan kymmenittäin erilaisia rikosnimikkeitä ja -ilmiöitä. Talousrikostutkinnassa ei kuitenkaan näytä olevan erityisiä vaikeuksia arvioida, mitkä rikosjutut luokitellaan talousrikosjutuiksi. Tutkintaan tulevat jutut ovat yleensä monimutkaisia, ja juttujen rajaaminen tutkittaviksi kokonaisuusiksi voi olla haasteellista. Juttujen vaikeaselkoisuus on myös yksi tärkeä rikoshyödyn jäljittämistä hankaloittava tekijä.

Talousrikosjuttujen asiakirja-aineisto on usein huomattavan laaja. Yhdessä jutussa on asiakirja-aineistoa tyypillisesti vähintään satoja sivuja. Toisaalta asiakirja-aineistoa voi puuttua, mikä myös vaikeuttaa tutkintaa. Aineiston laadukkuus onkin yksi tehokkaan talousrikostutkinnan perusedellytys.

Vero-, kirjanpito- ja velallisen rikokset ovat olleet koko 2000-luvun ajan yleisimpiä talousrikoksia. Talousrikostutkinnan henkilöstö arvioi erityisesti järjestäytyneiden rikollisryhmien harjoittaman talousrikollisuuden sekä tietotekniikka- ja tietoverkkorikollisuuden lisääntyvän Suomessa lähivuosina. Nämä havainnot tulivat esille vastaajien arvioissa, jotka koskivat talousrikosilmiöiden kehitystä lähitulevaisuudessa. Muita eniten yleistyneitä rikosilmiöitä tulevat näiden arvioiden mukaan olemaan rahanpesu ja korruptio sekä pimeä työvoima ja ympäristörikokset.

Talousrikollisuuden ja harmaan talouden näkökulmasta suurimman riskin toimialoja ovat vastaajien käsitysten mukaan rakennus-, ravintola- ja kuljetusala. Joissakin vastauksissa nostettiin esille lisäksi siivousala, ulkomaista työvoimaa hyödyntävät toimialat ja palvelualat yleisemminkin. Talousrikollisuuden leviämistä turvallisuusosalalle voidaan pitää huolestuttavana kehityspiirteinä. Rikollisuus levittäytyy yhä enemmän valtioiden rajojen ulkopuo-

lelle, jolloin kansainvälisen yhteistyön merkitys tutkimuksessa lisääntyy entisestään. Tutkintahenkilöstön koulutuksessa tulisikin jatkossa varmistaa, että myös näiden uudempien rikollisuuden muotojen tutkiminnan edellyttämä tietotaito sisältyy koulutukseen.

Yhteistyö syyttäjän ja muiden tahojen kanssa

Talousrikosjutuissa valtaosa syyttäjistä on erikoistunut talousrikoksiin. KRP:n jutuissa kaikki syyttäjät olivat erikoistuneet näihin rikoksiin. Vastaajien mukaan syyttäjät perehtyvät yleensä hyvin käsittelemisiinsä talousrikosjuttuihin.

Syyttäjät olivat useimmiten helposti poliisin tavoitettavissa, ja yhteistyö heidän kanssaan toimii hyvin. Suurin osa vastaajista ilmoitti lähettävänsä syyttäjälle tutkittavasta jutusta ennakoilmoituksen, joka auttaa syyttäjää jutun aikataulujen laadinnassa ja työtehtävien ennakoinnissa. Jutuista laaditaan useimmiten kirjallinen tutkintasuunnitelma, mutta syyttäjä osallistuu harvoin sen laadintaan. Yleensä syyttäjä oli mukana talousrikosjuttujen esitutkinnassa heti alkuvaiheesta lähtien.

Useat vastaajat kokivat, että yhteistyön kehittäminen on vaikeaa, koska syyttäjiä on vähennetty. Myös syyttäjien aikapulan koettiin hankaloittavan juttujen etenemistä rikosprosessissa. Syyttäjien riittävä resursointi talousrikostutkinnassa on myös poliisille tärkeää, koska yhteistyö näiden viranomaisten välillä on tiivistä.

Syyttäjä ei läheskään aina anna poliisille palautetta talousrikosjutun tutkintasuunnitelmasta. Vastaajien mukaan syyttäjä voisi esimerkiksi antaa jokaisesta jutusta lyhyen kirjallisen kommentin. Lisäksi toivottiin tietoa oikeuden päätöksistä talousrikosjutuissa. Palautetta voisi antaa myös juttujen tutkiminnan aikana palavereissa, joita toivottiin säännöllisiksi.

Syyttäjän lisäksi vastaajat olivat talousrikosten tutkimuksessa eniten yhteydessä verohallintoon, pankkeihin ja muihin rahoituslaitoksiin sekä ulosottoviranomaisiin. Verotusmenettelyä kritisoitiin paljon, ja sen todettiin hidastavan tutkintaprosessia. Samoin pankkitiedustelujen vastausten viipyminen pidentää talousrikosjuttujen tutkiminta. Ulosottoviranomaisten kanssa yhteistyö näytti toimivalta.

Koska vero-, kirjanpito- ja velallisen rikokset ovat keskeisiä talousrikoksia, yhteistyön kehittäminen esimerkiksi veroviranomaisten ja rahoitusalan kanssa on tärkeää. Muun muassa sähköisen tiedonvaihdon lisääminen (esimerkiksi pankkitiedustelut sekä ulosotto- ja verotustiedot) nähtiin tärkeäksi keinoksi tehostaa yhteistyötä ja kehittää tutkintaprosessia.

Koulutustarpeet ja urasuunnitelmat

Talousrikostutkinnassa tarvitaan talouden ja talousrikosilmiöiden yleistä tietämystä sekä lukuisten erityisalueiden hallintaa. Pääosa vastaajista oli opis-

kellut talousrikostutkinnan peruskurssin, mutta yksittäisten erikoiskurssien suorittaneita oli vähemmän. Alan koulutukseen pääsyn suhteen ei yleensä ollut ongelmia. Monien perinteisten talousrikollisuuden muotojen (esimerkiksi vero-, kirjanpito- ja velallisen rikokset, petokset ja kavallukset) tutkintaan oli laajasti osaamista. Oikein kohdennetun osaamisen varmistamiseksi olisi tarpeellista seurata säännöllisesti koulutustarpeita erityisesti uusilla ja laajenevilla talousrikollisuuden osa-alueilla.

Talousrikostutkinnassa työskentelevistä henkilöistä valtaosa ilmoitti olevansa tyytyväisiä työhönsä ja motivoituneita hoitamaan nykyisiä tehtäviään. Pääosa vastaajista olikin suositellut tai voisi suositella työtä talousrikostutkinnassa muille henkilöille. Lähes kolmannes vastaajista raportoi työnsä tunnutuvan raskaalta. Työssä jaksamiseen, työhyvinvointiin sekä töiden jakamiseen yksiköiden sisällä ja niiden kesken olisi kiinnitettävä erityistä huomiota.

Työ talousrikostutkinnassa koettiin yleensä itsenäiseksi, haastavaksi, vaihtelevaksi ja monipuoliseksi. Lisäksi työssä on mahdollista kehittyä koko ajan. Muita positiivisia puolia olivat mahdollisuus vaikuttaa työvuoroihin sekä työpäivän kulkuun. Talousrikostutkintaan liittyvien tehtävien huonoja puolia olivat muun muassa juttujen laajuus, niukat tutkintaresurssit ja matala palkkataso. Muita esille nostettuja epäkohtia olivat esimerkiksi työn yksinäisyys ja huono esimiestoiminta.

Talousrikosjuttujen sisällöllinen haastavuus voisi ehkä jatkossa toimia houkuttimena alalle rekrytoinnissa. Talousrikostutkinta on yksi niistä poliisitoiminnan osa-alueista, joiden suhteen voisi pohtia, olisiko poliisikoulutuksessa perusteltua käyttää erilaisia valintakriteereitä eri tehtäviä silmälläpitäen.

Jatkotutkimusmahdollisuuksia

Talousrikosten esitutkintaa on tähän mennessä analysoitu tieteellisesti suhteellisen vähän sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Jotta talousrikostutkintaa, sen koulutusta ja alan strategista suunnittelua voidaan kehittää pitkäjänteisesti, tulisi aihepiiriä tutkia säännöllisesti ja monipuolisesti. Tässä tutkimuksessa on kehitetty monipuolinen kyselylomake talousrikostutkinnan arviointia varten. Tutkimus olisi perusteltua toistaa muutaman vuoden välein. Tällöin saataisiin ajallista vertailutietoa muun muassa tutkintahenkilöstöstä, tutkinnan sisällöstä, rikosilmioistä ja koulutustarpeista.

Suhteellisen pienen vastausprosentin vuoksi tämän tutkimuksen tuloksia ei voida yleistää laajasti, mutta tulokset muodostavat kuitenkin vertailupohjan tuleville tarkasteluille. Tutkimuksen jatkaminen on perusteltua myös laueammasta näkökulmasta. Sen tiedot kuvaavat kattavasti poliisin työtä ja organisaatiota, poliisin toimintaa sekä poliisin ja muun yhteiskunnan suhteita. Kyselyä olisi soveltuvin osin ja edelleen kehittämien mahdollista hyödyntää myös muilla rikostutkinnan osa-alueilla tai muualla poliisitoiminnassa.

SUMMARY

Economic crime investigation by the police in 2011.
Results of the survey conducted among investigation staff in Finland.

Report of the Police College of Finland, 2013

Terhi Kankaanranta & Vesa Muttilainen

Research task

The report reviewed the state of economic crime investigation from various perspectives. It addressed such topics as the investigation process and its organisation, co-operation between the police and other authorities and involved parties, as well as the police staff's training needs and career plans. In addition, it dealt with the specifics of economic crime cases and estimates about the development of serious crime phenomena.

The material was collected by means of sending an electronic questionnaire to members of the police staff involved in economic crime investigation. The questionnaire was only available on the Police's intranet. After two rounds of reminders, a total of 173 responses were submitted to the survey, which set the response rate at 38 %.

Approximately one-third of the respondents (53 persons) represent the Finnish National Bureau of Investigation, and two-thirds (115 persons) work in the 14 local police units. In addition, 5 respondents did not indicate their unit.

In terms of gender, 70 % of the respondents were male and 30 % were female. The average age of the respondents was 44 years, and 80 % of them had completed the basic police training.

Despite the relatively low response rate, the survey does offer valuable basic information about the state of economic crime investigation. This was the first survey conducted among all police staff members dealing with economic crimes in Finland.

Organisation and supervision of economic crime investigation

According to the Finnish Criminal Investigations Act, pre-trial investigation is usually handled by the police, which is the official pre-trial investigation authority. The purpose of pre-trial investigation is to analyse the crime, the prevailing circumstances, the damages caused and benefits gained with the

crime, as well as other factors necessary for the prosecution decision. The consideration of charges is the responsibility of the prosecutor, who works in close co-operation with the police in the investigation of economic crimes.

Over the past few years, a total of approximately 450 members of the Finnish police staff have been involved in economic crime investigation. Around 4 % of the police staff work in this field. The police handle some 1,500–2,000 cases classified as economic crime cases annually.

In the survey, more than one-half of the responded economic crime investigators stated that they mainly work alone. This method is particularly typical of local police units, whereas the staff of the National Bureau of Investigation usually works in teams. Many economic crime cases are extensive and require various competencies. Hence, a wider co-operation within units in this field should be considered. The responses to the question about enhancing the investigation process also support this suggestion.

The National Police Board governs the local and national police units' work on economic crime cases. More than one-half of the survey respondents had a neutral outlook on this supervision, and its average rating was slightly on the positive side. Representatives of local police units found the supervision to be slightly more successful than respondents from the National Bureau of Investigation.

Based on the survey responses, there is room for further improvement in the National Police Board's supervision of economic crime investigation. The respondents saw it as a clear strength that the people in charge of supervision are committed to their work and have been able to convince political decision-makers about the importance of economic crime prevention. According to the survey responses, the resources of employees working in the field of economic crime prevention should be mainly allocated to the actual investigation of economic crimes and not to any other tasks. Furthermore, more concrete goals and instructions were desired, because this would enable further streamlining of investigation practices. Some respondents stated that the supervision is not reflected at the workplace level at all; therefore, efficient communication about these matters is particularly important.

Economic crime cases

The definition of 'economic crime', as commonly used in Finland, covers dozens of types of offences and criminal phenomena. Nevertheless, no particular difficulties in classifying cases as economic crime cases were reported.

The investigated cases are usually complex, and it can be challenging to set the limits of the investigated entity. The complexity of the cases is also one of the key factors hindering the tracing of criminally gained assets.

Economic crime cases often involve extremely extensive documentation: a typical case contains at least hundreds of pages of material. Moreover, documents may be missing, which further complicates the investigation. High-quality material is a basic prerequisite for the efficient investigation of economic crimes.

Since the beginning of the 21st century, the most common types of economic crime have been tax violations, accounting violations and debtor's fraudulent conveyance. According to the economic crime investigation staff's estimates, economic crimes of organized criminal groups, as well as IT and information network-related crime cases will increase in Finland in the near future. This came up in the survey responses dealing with the development of economic crime phenomena over the next few years. Further phenomena mentioned in this context were money laundering and corruption, illegal labour and environmental crime.

The survey respondents specified construction, catering and transportation as the fields of operation that entail the biggest risk of economic crime and grey economy. Further fields that came up in the responses include the cleaning industry, industries utilizing foreign labour, and service industries in general. The fact that economic crime has penetrated the security industry can be seen as a worrying trend.

Crime is increasingly spreading across national borders, which further underlines the importance of international co-operation in investigation. Therefore, it should be ensured that the skills and know-how required in the investigation of these modern forms of crime is included in the training of investigators.

Co-operation with prosecution and other parties

Most prosecutors working on economic crime cases are specialised on economic crime. In the economic crime cases investigated by the National Bureau of Investigation, all prosecutors are specialised in this field. According to the survey respondents, the prosecutors are usually well prepared for the cases.

The prosecutors often can easily be reached by police, and co-operation with them proceeds smoothly. The majority of respondents stated that they send the prosecutor an advance notification of a new case to help the prosecution plan the case's schedules and tasks. A written investigation plan is prepared for most cases, but the prosecutor is seldom involved in this process. The prosecutor usually participates in the pre-trial investigation from the beginning.

Several respondents stated that they find it difficult to further develop

the co-operation with prosecution, because the number of prosecutors has been reduced. In addition, it was stated that the prosecutors' lack of time hinders the progress of economic crime investigation processes. The allocation of sufficient prosecution resources to the investigation of economic crime is an important factor for the police, because these two authorities work in such close co-operation.

The prosecutor does not always offer feedback about the investigation plan. The survey respondents suggest that the prosecutor could issue a brief written commentary on each case. In addition, police needed more information about the court rulings in economic crime cases. Feedback could also be given in joint meetings during the investigation, which the survey respondents would like to make a regular practice.

Apart from the prosecutor, other parties most commonly contacted in the course of economic crime investigation were the tax administration, banks and other financial institutions, and debt enforcement authorities. The taxation-related procedure was widely criticised for slowing down the investigation process. In addition, banks' long response times extend investigation periods. On the other hand, co-operation with debt enforcement authorities was deemed well-functioning.

Given the fact that the most common types of economic crime are tax and accounting violations and debtor's fraudulent conveyance, improving the co-operation with such parties as the tax administration and financial institutions is important. One important way of improving the co-operation and enhancing the investigation process suggested in the survey was the increased exchange of information in electronic format (e.g. bank queries, debt enforcement and tax records).

Training needs and career plans

Apart from general knowledge in the field of economy and economic crime phenomena, the investigation of economic crime requires competencies in various fields of expertise. The majority of the survey respondents had completed the basic course in economic crime investigation, but fewer had taken additional special courses. Training in this field of expertise was usually accepted by police unit in question. Expertise was extensive for the investigation of many traditional forms of economic crime (e.g. tax and accounting violations, debtor's fraudulent conveyance, fraud and embezzlement). In order to ensure the appropriate allocation of competencies, it would be important to regularly track the staff's training needs, particularly with regard to new and expanding areas of economic crime.

Most of the respondents working in the field of economic crime investiga-

tion stated that they were happy with their work and motivated to carry out their current tasks. The majority of respondents had recommended or could recommend working in this field. Nearly one-third of the respondents stated that the work feels stressful. Particular attention should be paid to employees' well-being and coping with work, and to the distribution of work within and between units.

In general, the investigation of economic crime was described as an independent, challenging, varying and versatile job. Moreover, it offers opportunities for continuous personal development. Further positive sides included the possibilities to influence one's work shifts and the contents of work days. Negative sides of economic crime investigation brought up in the survey included the complexity of cases, scarce resources and low salary levels. The lonely nature of the work and poor managerial work were also mentioned as downsides.

The challenging contents of economic crime cases could serve as an attraction in recruitment for this field of work in the future. Economic crime investigation is one of the areas of policing that could benefit from having different, branch-specific selection criteria in police training.

Further research possibilities

At the moment, there is relatively little scientific analysis data concerning the pre-trial investigation of economic crime in Finland or at the international level. Regular, versatile research into this branch of operation would, however, be important for the long-term development of economic crime investigation and the related training and strategic planning. This study features an extensive questionnaire, developed for assessing the investigation of economic crime. It would be beneficial to repeat the survey every few years. This would provide time-specific comparison data on such issues as the investigation staff, investigation process contents, criminal phenomena and training needs.

Due to the relatively low response rate, the results of this survey cannot be generalised to a large extent, but they do, nevertheless, provide a basis for future comparisons. Repeating the survey also serves a broader goal: the gained data widely describes the work and organisation of the police, police operations, and the relationships between the police and surrounding society. Moreover, the survey could also be utilised in other fields of police investigation and other areas of police operation as applicable.

LÄHTEET

- Ajala, E.B. (2007). Cybercafes, cybercrime detection and prevention. *Library Hi Tech News* 24 (7), 26–29.
- Alvesalo, A. (2003). Economic crime investigators at work. *Policing and Society* 13 (2), 115–138.
- Alvesalo, A. (2006). Käsitteellä on väliä – puheenvuoro talousrikoskontrollin kohdentamisesta. Teoksessa T. Ahonen (toim.) *Oikeussosiologiaa ja kriminologiaa. Juhlajulkaisu Ahti Laitinen 1946–24/4–2006*. Turun yliopisto: oikeustieteellinen tiedekunta.
- Alvesalo, A. & Lahti, R. (1999). Kirjoituksia talousrikollisuudesta II. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 10. Espoo.
- Alvesalo, A. & Tombs, S. (2004). Economic crime control in Finland. *Sociology*, Feb 38, 165–174.
- Berg, M.E., Dean, G., Gottschalk, P. & Karlsen, J.T. (2008). Police management roles as determinants of knowledge sharing attitude in criminal investigations. *International Journal of Public Sector Management* 21 (3), 271–284.
- Brand, S. & Price, R. (2000). The economic and social costs of crime. Research Study No 217. London Home Office.
- Chaiken, J.M. (1975). The criminal investigation process. Volume II: Survey of municipal and county police departments. The Rand Corporation, Santa Monica. Haettu 12.10.2011 osoitteesta: <http://www.rand.org/pubs/reports/R1777.html>
- Dhiri, S. & Brand, S. (1999). Analysis of costs and benefits: Guidance to evaluators. Crime Reduction Programme Guidance Note 1. London Home Office.
- EIT 11.01.2011. Seppälä-tapaus. Finlex-tietokanta.
- Greenwood, P.W. & Petersilia, J. (1975). The criminal investigation process. Volume I: Summary and policy implications. The Rand Corporation, Santa Monica. Haettu 12.10.2011 osoitteesta: <http://www.rand.org/pubs/reports/R1776.html>
- Greenwood, P.W., Chaiken, J.M., Petersilia, J.J. & Prusoff, L. (1975). The criminal investigation process. Volume III: Observations and analysis. Haettu 12.10.2011 osoitteesta: <http://www.rand.org/pubs/reports/R1778.html>
- Hakamo, T., Jauhiainen, K., Alvesalo, A. & Virta, E. (2009). Talousrikokset rikosprosessissa. Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 33. Tampere.
- HE 14/2013. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi esitutkintalain ja pakkokeinolain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi.

- HE 15/2013. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.
- Helminen, K., Fredman, M., Kanerva, J., Tolvanen, M. & Viitanen, M. (2012). *Esitutkinta ja pakkokeinot*. Helsinki: Talentum.
- Heikkilä, T. (2005). *Tilastollinen tutkimus*. Helsinki: Edita Prima.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2004). *Tutki ja kirjoita*. Jyväskylä: Gummerus.
- Holopainen, M. & Pulkkinen, P. (2003). *Tilastolliset menetelmät*. Vantaa: Dark.
- Huxham, C. (ed.) (1996). *Creating collaborative advantage*. London: Sage Publications.
- Inzelt, E. (2011). White-collar crime during the political and economic transition in Hungary. *US-China Law Review* 8, 352–379.
- Jauhiainen, K. & Koskenlaakso, T. (2012). Talousrikollisuuden tilannekuva IV/2012. Poliisin ja Tullin tietoon tullut talousrikollisuus. Talousrikos-
torjunnan tukiyksikkö ja tullihallitus.
- Jokela, A. (2008). *Rikosprosessi*. Jyväskylä: Gummerus.
- Kankaanranta, T. (2011a). The Influencers of job satisfaction in demanding crime investigation. *The Police Journal* 84 (3), 234–255.
- Kankaanranta, T. (2011b). Työtyytyväisyys ja työhön sitoutuminen poliisihallinnossa. Teoksessa V. Huotari & M. Vuorensyrjä (toim.) *Henkilöstön työhyvinvointi, johtaminen ja organisaatioilmasto*. Poliisin henkilöstöbarometri kehittämisen välineenä. Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 41. Tampere. 153–170.
- Kankaanranta, T. (2013). Factors influencing economic crime investigators' job commitment?. *Police Practice and Research, an International Journal* 14 (1), 53–65. DOI:10.1080/15614263.2012.727595
- Kankaanranta, T. & Muttilainen, V. (2010). *Kuittikauppa rakennusalan talousrikollisuutena*. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 86. Tampere.
- Kankaanranta, T. & Muttilainen, V. (2012). Searching for ways to increase corporate security. Conference proceedings 11th International Conference on Corporate Social Responsibility 8.-10.5.2012, Lahden ammattikorkeakoulu.
- Kao, D-Y. & Wang, S-J. (2009). The IP address and time in cyber-crime investigation. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management* 32 (2), 194–208.
- Koljonen, E. (2010). Poliisin ja syyttäjän yhteistyön kehittäminen esitutkinnan johtamisen ja laadun näkökulmasta. *Acta Universitatis Tamperensis*, ISSN 1455-1616, Tampere University Press.
- Kuoppamäki, S-M. (2011). Poliisin ja Rajavartiolaitoksen turvapaikkamenetelyt ja viranomaisyhteistyö. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 92. Tampere.

- Laitinen, A. & Alvesalo, A. (1994). Talouden varjopuoli. Tutkimus talousrikosten vaikutuksista ja talousrikosoikeudenkäynneistä. Helsinki: Sisäasiainministeriö, poliisiosasto, poliisin oppikirjasarja.
- Levi, M. (1992). White-collar crime victimization (From White-Collar Crime Reconsidered, K. Schlegel & D. Weisburd, eds). York: Northeastern University Press.
- Menon, S. & Siew, T. (2012). Key challenges in tackling economic and cyber crimes: Creating a multilateral platform for international co-operation. *Journal of Money Laundering Control* 15 (3), 243–256.
- Mustonen, V., Mälkiä, M. & Vuorensyrjä, M. (2011). Stressitekijät poliisihallinnossa: teoria, rakenne ja riskitasot. Teoksessa V. Huotari & M. Vuorensyrjä (toim.) Henkilöstön työhyvinvointi, johtaminen ja organisaatioilmasto. Poliisin henkilöstöbarometri kehittämisen välineenä. Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 41. Tampere. 171–196.
- Mutttilainen, V. & Kankaanranta, T. (2011). Talousrikollisuuden kehitys suunnat ja toimintaympäristö vuosina 2000–2009. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 91. Tampere.
- Mutttilainen, V. & Kankaanranta, T. (2012). Talousrikollisuus ja poliisin toimintaympäristö. Teoksessa R. Honkonen & V. Mutttilainen (toim.) Poliisin toimintaympäristö. Poliisiammattikorkeakoulun katsaus 2012. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 102. Tampere. 179–191.
- Navickiene, Z. (2010). Cooperation between investigators and prosecutors in pre-trial investigation: investigators viewpoint. *Social Sciences Studies* 2 (6), 339–355.
- Nurmenniemi, J. (2012). Tutkintasuunnitelma talousrikostutkinnassa. A-osan opinnäytetyö PPT16, syksy 2012. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu.
- OM (2010). Oikeusprosessin pitkittymisen estäminen. Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 87. Helsinki.
- Papadopoulos, A. & Brooks, G. (2011). The investigation on credit card fraud in Cyprus: reviewing police "effectiveness". *Journal of Financial Crime* 18 (3), 222–234.
- Pearce, F. & Tombs, S. (1997). Hazards, law and class: Contextualizing the regulation of corporate crime. *Social & Legal Studies*, Mar 6, 79–107.
- Poliisihallitus (2011). Talousrikostorjunnan tukiyksikön siirtäminen Keskusrikospoliisiin. Päätös 29.11.2011.
- Polstat (2012). Poliisin tulostietojärjestelmän tietoja talousrikosjutuista ja -nimikkeistä eri vuosilta.
- Puonti, A. (2003a). Collaboration as a learning challenge: Constructing a common understanding between police officers and tax inspectors. *Police Practice and Research: An International Journal* 4 (2), 131–148.
- Puonti, A. (2003b). Syyttäjän sillanrakentajana: Syyttäjän ja poliisin välisen yhteistyön mahdollisuuksia talousrikosten esitutkinnassa. *Lakimies* 101 (3), 398–416.

- Puonti, A. (2004). Learning to work together. Collaboration between authorities in economic-crime investigation. Academic Dissertation, March 2004. University of Helsinki, Department of Education, Center for Activity Theory and Developmental Work Research.
- Ranki, M. (2012). Talousrikostutkinta -luento, Poliisiammattikorkeakoulu 30.1.2012.
- Sisäasiainministeriö (2006). SM-2006-02150/Ri-0. Talousrikollisuuteen liittyvä tutkimus. Sisäasiainministeriön kirje yliopistoille, korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille 28.8.2006.
- SM (2010). Poliisille merkittävät lisäykset talousrikosten selvittämiseen ja terrorismin torjuntaan. Sisäasiainministeriön tiedote 20.8.2010.
- Sutherland, E.H. (1983). White collar crime – the uncut version. New Haven: Yale University Press.
- Swaray, R., Bowles, R. & Pradipto R. (2005). The application of economic analysis to criminal justice interventions: A review of the literature. Criminal Justice Policy Review 16 (2), 141–163.
- Talousrikostutkijan käsikirja (2012). Harmaan talouden selvityskeskus. Käsikirja on jatkuvasti päivitettävä.
- Tartu (2011). Talousrikostutkinnan resurssiselvitys Poliisihallitukselle. Talousrikosten esikäsittely-yksikkö, julkaisematon raportti.
- Tilastokeskus (2010). Pakkokeinot. Haettu osoitteesta: http://www.stat.fi/til/pkei/2010/pkei_2010_2011-06-01_tie_001_fi.html
- Valtioneuvosto (2012). Hallitusohjelma. Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 22.6.2011. Ladattavissa osoitteesta: <http://valtioneuvosto.fi/hallitus/hallitusohjelma/fi.jsp> (luettu 14.01.2013).
- Valtiontalouden tarkastusvirasto (2011). Poliisin ja syyttäjän yhteistyö. Tuloksellisuustarkastuskertomus 226/2011. Valtion tarkastusviraston tarkastuskertomukset.
- Virta, E. (2000). Do penniless white-collar offenders steal, batter others and drink-drive? Turku Law Journal 2 (1), 59–101. University of Turku: Faculty of Law.
- Vuorensyrjä, M. (2012). Poliisihenkilöstön työkyky ja työssä jaksaminen. Poliisin henkilöstöbarometrin kyselytutkimukseen perustuva koetun työkyvyn analyysi. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 98. Tampere.
- Vuorinen, S. (2002). Talousrikosten tutkinta. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 184. Helsinki.

LIITTEET

Liitetaulukko 1. Talousrikostutkinnan henkilöstön ominaispiirteitä

	KRP		Paikallis- poliisi		Koko aineisto	
	(N=53)		(N=115)		(N=173)	
	n	%	n	%	n	%
<i>Sukupuoli</i>						
nainen	16	31	31	27	49	29
mies	36	69	84	73	122	71
n	52	100	115	100	171	100
puuttavia tietoja	1		0		2	
N	53		115		173	
<i>Ikä (vuosina)</i>						
min,max	33,60		28,60		28,60	
keskiarvo	46		43		44	
n	53		115		172	
puuttavia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Peruskoulutus</i>						
kansakoulu	0	0	1	1	1	1
peruskoulu/keskikoulu	8	16	15	13	24	14
ylioppilas	42	84	98	86	143	85
n	50	100	114	100	168	100
puuttavia tietoja	3		1		5	
N	53		115		173	
<i>Suoritettut poliisitutkinnot (Mahdollisuus valita useita vaihtoehtoja)</i>						
perustutkinto	37	70	99	86	139	80
alipäällystötutkinto	29	55	51	44	81	47
päällystötutkinnon A tai B-osa	2	4	4	3	6	3
poliisipäällystötutkinto tai vanha poliisipäällystön virkatutkinto	4	8	3	3	7	4
n	72		157		233	
<i>Suoritettut muut tutkinnot (Mahdollisuus valita useita vaihtoehtoja)</i>						
ammattikoulu/keskiasteen koulutason tutkinto	4	8	9	8	13	8
keskiasteen opistotasoinen tutkinto	7	13	19	17	27	16
ammattikorkeakoulututkinto	2	4	13	11	15	9
korkeakoulututkinto	18	34	22	19	41	24
n	31		63		96	
<i>Oletko suorittanut talousrikostutkinnan peruskurssin?</i>						
en	16	31	38	34	55	33
kyllä	35	69	75	66	112	67

n	51	100	113	100	167	100
puuttuvia tietoja	2		2		6	
N	53		115		173	
<i>Suoritetut valinnaiset talousrikoskurssit Poliisiammattikorkeakoulussa (Mahdollisuus valita useita vaihtoehtoja)</i>						
talousrikostutkinnan perusteet (2 vk)	15	28	33	29	48	28
talousrikostutkinnan jatkokurssi (entinen päivityskurssi)	12	23	25	22	38	22
verorikoskurssi	27	51	63	55	92	53
velallis- ja kirjanpitorikoskurssi	24	45	66	57	91	53
rahanpesurikosten ja rikoshyödyn jäljityksen koulutuspäivät	24	45	52	45	76	44
talousrikostutkinnanjohtajien koulutuspäivät	11	21	23	20	34	20
jokin muu, mikä?	5	9	14	12	19	11
n	118		276		398	
<i>Mitä muita talousrikostutkinnan kannalta keskeisiä kursseja olet suorittanut muualla poliisihallinnossa tai sen ulkopuolella? (Avoin kysymys)</i>						
<i>Mikä seuraavista kuvaa parhaiten talousrikostutkinnan tehtäviin perehdyttämistä nykyisessä yksikössäsi?</i>						
perehdytystä varten on sekä kirjalliset ohjeet että nimetty vastuuhenkilö	8	16	27	24	36	22
perehdytystä varten on kirjallinen ohje, mutta ei nimettyä vastuuhenkilöä	4	8	3	3	7	4
perehdytystä varten ei ole kirjallista ohjetta, mutta on vastuuhenkilö	13	26	38	34	52	32
perehdytystä varten ei ole kirjallista ohjetta, eikä vastuuhenkilöä	25	50	43	39	70	42
n	50	100	111	100	165	100
puuttuvia tietoja	3		4		8	
N	53		115		173	

Liitetaulukko 2. Työkokemus

	KRP		Paikallis- poliisi		Koko aineisto	
	(N=53)		(N=115)		(N=173)	
	n	%	n	%	n	%
<i>Mikä on virka-asemasi?</i>						
päällystä	18	34	20	18	38	22
alipäällystä	25	47	38	33	64	38
miehistö	8	15	50	44	61	36
tutkintasihteeri	2	4	2	2	4	2
muu	0		3	3	3	2
n	53	100	113	100	170	100

puuttuvia tietoja	0		2		3	
N	53		115		173	
<i>Mikä on pääasiallinen perustehtäväsi? (Mahdollisuus valita useita vaihtoehtoja)</i>						
tutkinnanjohtaja	13	25	17	15	30	17
ryhmänjohtaja	8	15	17	15	25	14
tutkija	25	47	77	67	106	61
tutkintasihteeri	2	4	3	3	5	3
ekonomitarkastaja poliisin valtuuksin	5	9	4	3	9	5
ekonomitarkastaja ilman poliisin valtuuksia	0	0	1	1	1	1
liiketoimintakiellon valvoja	2	4	8	7	10	6
rikosyhödyn jäljittäjä	7	13	11	10	18	10
muu asiantuntija	3	6	2	2	5	3
jokin muu, mikä?	6	11	7	6	13	8
n	71		147		222	
<i>Mikä seuraavista kuvaa parhaiten työ-/virkasuhdettaisi tällä hetkellä?</i>						
vakituinen kokoaikatyö	50	94	103	89	157	91
määräaikainen kokoaikatyö	2	4	11	10	13	8
muu	1	2	1	1	2	1
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Mikä on työsi vaativuustaso poliisin palkkausjärjestelmässä?</i>						
04.08.	1	2	0	0	1	1
04.10.	1	2	0	0	1	1
08.05.	8	15	58	50	69	40
08.06.	5	9	17	14	22	12
08.06.02.	20	38	12	10	32	18
08.07.	1	2	0	0	1	1
08.08.	5	9	11	10	16	9
08.09.	0	0	2	2	2	1
08.09.02.	0	0	1	1	1	1
08.10.	2	4	5	4	7	4
08.11.	6	11	2	2	8	4
15.03.	1	2	0	0	1	1
15.04.	1	2	0	0	1	1
40.06.	2	4	2	2	4	2
40.07.	0	0	1	1	1	1
04.05.	0	0	1	1	1	1
40.11.	0	0	2	2	2	1
40.13.	0	0	1	1	1	1
yht.	53	100	115	100	171	100
Puuttuvia tietoja	0		0		2	

N	53		115		173	
<i>Maksetaanko Sinulle talousrikostutkintalisää?</i>						
ei	33	66	18	16	51	31
kyllä	17	34	93	84	113	69
n	50	100	111	100	164	100
puuttuvia tietoja	3		4		9	
N	53		115		173	
<i>Kuinka suuri osuus kokonaistyöajastasi kuuluu luokiteltujen talousrikosasioiden käsittelyyn?</i>						
91-100	32	60	55	47	90	52
81-90	7	13	29	25	37	21
71-80	7	13	10	9	17	10
61-70	0	0	8	7	8	4
51-60	2	4	8	7	10	6
41-50	0	0	1	1	1	1
31-40	1	2	0	0	1	1
21-30	1	2	0	0	1	1
20 tai vähemmän	3	6	4	4	7	4
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Mainitse keskeisimmät muut työtehtäväsi, jotka vievät aikaa luokiteltujen talousrikosasioiden käsittelyltä. (Avoin kysymys)</i>						
<i>Teetkö ylitöitä?</i>						
en	23	43	41	37	66	40
kyllä	30	57	70	63	101	60
n	53	100	111	100	167	100
puuttuvia tietoja	0		4		6	
N	53		115		173	
<i>Mistä aiemmista tehtävistäsi poliisiorganisaatiossa ja/tai sen ulkopuolella arvioit olevan eniten hyötyä talousrikostutkinnassa?(Avoin kysymys)</i>						
<i>Missä organisaatiossa ja tehtävissä työskentelit juuri ennen talousrikoksia tutkivaan yksikköön siirtymistä? (Avoin kysymys)</i>						
<i>Mikäli toimit tällä hetkellä tutkinnanjohtajana talousrikostutkinnassa, missä poliisi-tehtävissä toimit sitä ennen?</i>						
työskentelin miehistö/alipäällystö-tehtävissä talousrikostutkinnassa	6	54	7	41	13	46
työskentelin muualla poliisiorganisaatiossa tutkinnanjohtajana	1	10	9	53	10	36
työskentelin muissa tehtävissä poliisiorganisaatiossa	2	18	1	6	3	11
tulin poliisiorganisaation ulkopuolelta suoraan talousrikosten tutkinnanjohtajaksi	2	18	0	0	2	7
n	11	100	17	100	28	100
puuttuvia tietoja	2		0		2	

N (=kysymyksessä 12 tutkinnanjohtajaksi itsensä määritelleet)	13		17		30	
<i>Oletko osallistunut tietotekniikkarikosten tutkintaan viimeisten 12 kuukauden aikana?</i>						
en	38	74	88	80	129	78
kyllä	13	26	22	20	36	22
n	51	100	110	100	165	100
puuttuvia tietoja	2		5		8	
N	53		115		173	
<i>Muuttiko poliisin hallintorakenteen uudistus työtehtäviäsi?</i>						
ei	44	83	101	88	149	87
kyllä	9	17	14	12	23	13
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Mikäli vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, miten työtehtäväsi ovat muuttuneet? (Avoin kysymys)</i>						

Liitetaulukko 3. Talousrikostutkinnan organisointi

	KRP		Paikallis-		Koko aineisto	
	(N=53)		poliisi		(N=173)	
	n	%	n	%	n	%
<i>Miten työskentelet pääsääntöisesti talousrikosjuttuja käsitellessäsi?</i>						
yksin	13	25	87	75	103	61
pareittain	9	18	11	10	20	12
ryhmässä	29	57	17	15	47	27
n	51	100	115	100	170	100
puuttuvia tietoja	2		0		3	
N	53		115		173	
<i>Minkä perusteella tutkintaan otetut jutut yksikössänne pääsääntöisesti priorisoidaan? (Mahdollisuus valita useita vaihtoehtoja)</i>						
vaativuusluokitus (I, II ja III -luokka)	18	34	41	36	60	35
vanhenemisaika	3	6	75	65	82	47
reaaliaikaisuus	21	40	54	47	77	45
rikosyhödyn ennakoitava määrä	8	15	49	43	59	34
muu tapa	25	47	9	8	34	20
n	75		228		312	
<i>Oletko osallistunut tutkittavaksi tulleiden talousrikosjuttujen jakamiseen yksikössäsi?</i>						
kyllä, olen päättänyt juttujen jakamisesta	3	6	26	23	29	17
en ole päättänyt juttujen jakamisesta, mutta minulta on kysytty mielipidettä asiasta	15	29	23	20	40	24
en ole osallistunut juttujen jakamiseen	33	65	64	57	99	59

n	51	100	113	100	168	100
puuttuvia tietoja	2		2		5	
N	53		115		173	
<i>Minkä perusteella yksikössäsi talousrikosjutut pääsääntöisesti jaetaan? (Mahdollisuus valita useita vaihtoehtoja)</i>						
juttujen vaikeusaste	8	15	49	43	59	34
tutkijan erityisosaaminen	14	26	44	38	59	34
tutkijoiden työkuormitus	30	57	86	75	119	69
muu tapa	17	32	16	14	34	20
n	69		195		271	
<i>Miten nopeasti talousrikosjutut jaetaan tutkijoille pääsääntöisesti?</i>						
heti kun juttu tulee tutkittavaksi	18	37	13	11	31	19
viiveellä tutkintatilanteen mukaan	30	63	102	89	136	81
n	48	100	115	100	167	100
puuttuvia tietoja	5		0		6	
N	53		115		173	
<i>Onko talousrikosyksikössä vastuuhenkilö rikosyhödyn jäljittämistä varten?</i>						
kyllä, yksikössä työskentelevä vastuuhenkilö on vain oman yksikön käytössä	16	30	48	42	68	40
kyllä, yksikössä työskentelevä henkilö on yhteinen useamman yksikön kesken	29	54	38	33	67	39
ei, mutta muualla työskentelevä vastuuhenkilö on yksikön käytössä	4	8	9	8	13	8
ei vastuuhenkilöä	4	8	19	17	23	13
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Mihin vaiheeseen rikosyhödyn jäljittäminen yleensä painottuu? (Avoin kysymys)</i>						
<i>Oletko osallistunut talousrikosjuttujen reaaliaikaiseen tutkintaan?</i>						
en	7	13	13	11	20	12
kyllä	46	87	102	89	152	88
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Mitkä ovat tärkeimmät perusteet sille, että juttu määritellään reaaliaikaiseksi? (Avoin kysymys)</i>						
<i>Oletko ollut mukana talousrikosjutun tutkinnassa, jossa tutkinnan kohteena on ollut ns. alueellinen tai valtakunnallinen maali (kohdevalintamenetely)?</i>						
en	6	11	48	42	56	33
kyllä	47	89	66	58	115	67
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	

<i>Onko yksikköönne siirtynyt viimeisen vuoden aikana talousrikosjuttuja toisesta yksiköstä?</i>						
ei	10	19	8	7	18	11
kyllä	34	64	77	68	112	65
en osaa sanoa	9	17	29	25	41	24
n	53	100	114	100	171	100
puuttavia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Onko yksiköstänne siirretty viimeisen vuoden aikana talousrikosjuttuja toiseen yksikköön?</i>						
ei	14	27	15	13	30	18
kyllä	22	42	59	52	82	48
en osaa sanoa	16	31	40	35	58	34
n	52	100	114	100	170	100
puuttavia tietoja	1		1		3	
N	53		115		173	
<i>Miksi juttuja on siirretty yksiköstä toiseen? (Avoin kysymys)</i>						
<i>Onko yksikössäsä tällä hetkellä riittävästi henkilöresursseja talousrikostutkinnassa?</i>						
ei, resursseja pitäisi lisätä	43	86	86	75	130	77
kyllä, resursseja on sopivasti	7	14	28	25	38	23
kyllä, resursseja pitäisi vähentää	0		0	0,0	0	0
n	50	100	114	100	168	100
puuttavia tietoja	3		1		5	
N	53		115		173	
<i>Miten arvioisit Poliisihallituksen harjoittamaa talousrikosjuttujen ohjausta?</i>						
ohjaus on erittäin hyvää	2	4	4	3	6	3
ohjaus on melko hyvää	9	18	36	31	48	29
ohjaus ei ole hyvää eikä huonoa	27	56	64	56	92	55
ohjaus on melko huonoa	9	18	9	8	18	11
ohjaus on erittäin huonoa	2	4	2	2	4	2
n	49	100	115	100	168	100
puuttavia tietoja	4		0		5	
N	53		115		173	
<i>Mitä vahvuuksia/epäkohtia on Poliisihallituksen harjoittamassa talousrikosjuttujen ohjauksessa? (Avoin kysymys)</i>						
<i>Miten arvioisit talousrikosyksiköiden muodostamia alueellisia verkostoja?</i>						
täysin hyödyttömiä	2	4	5	4	8	5
melko hyödyttömiä	4	8	21	18	25	14
ei hyödyttömiä eikä hyödyllisiä	7	13	25	22	32	19
melko hyödyllisiä	15	29	37	32	53	31
erittäin hyödyllisiä	12	23	9	8	22	13
en osaa sanoa	12	23	18	16	31	18
n	52	100	115	100	171	100
puuttavia tietoja	1		0		2	
N	53		115		173	

Mitä vahvuuksia/epäkohtia on talousrikosyksiköiden muodostamilla alueellisilla verkostoilla? (Avoin kysymys)

Liitetaulukko 4. Esitutkintaprosessia koskevia piirteitä.

	KRP		Paikallis- poliisi		Koko aineisto	
	(N=53)		(N=115)		(N=173)	
	n	%	n	%	n	%
<i>Ota kantaa seuraaviin väittämiin esitutkintaprosessista:</i>						
<i>Yksikössämme laaditaan kirjallisia tutkintasuunnitelmia</i>						
erittäin harvoin	2	4	7	6	9	5
melko harvoin	1	2	3	3	4	2
ei harvoin eikä usein	3	6	7	6	10	6
melko usein	6	11	18	16	25	14
erittäin usein	37	70	79	68	119	70
en osaa sanoa	4	7	1	1	5	3
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Osallistun kirjallisten tutkintasuunnitelmien laadintaan</i>						
erittäin harvoin	10	19	37	32	48	28
melko harvoin	5	9	18	16	23	14
ei harvoin eikä usein	12	23	8	7	21	12
melko usein	8	15	22	19	31	18
erittäin usein	15	28	29	25	45	26
en osaa sanoa	3	6	1	1	4	2
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Tutkintasuunnitelmia päivitetään säännöllisesti</i>						
erittäin harvoin	1	2	21	18	23	13
melko harvoin	6	11	30	27	37	21
ei harvoin eikä usein	15	28	24	21	39	23
melko usein	13	24	31	27	45	27
erittäin usein	12	22	4	3	17	10
en osaa sanoa	6	11	5	4	11	6
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Tutkintatehtävät aikataulutetaan esitutkinnan alkuvaiheessa</i>						
erittäin harvoin	2	4	17	15	20	12
melko harvoin	2	4	18	16	20	12

ei harvoin eikä usein	5	9	16	14	22	13
melko usein	20	38	36	30	58	33
erittäin usein	20	38	25	22	45	26
en osaa sanoa	4	7	3	3	7	4
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Rikosnimikkeet muuttuvat esitutinnan edetessä</i>						
erittäin harvoin	1	2	2	2	3	2
melko harvoin	13	24	35	30	48	28
ei harvoin eikä usein	18	35	49	43	70	40
melko usein	9	17	22	19	32	19
erittäin usein	8	15	5	4	13	8
en osaa sanoa	4	7	2	2	6	3
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Liiketoimintakieltoon määräämisen edellytykset tutkitaan esitutinnan yhteydessä</i>						
erittäin harvoin	1	2	0	0	1	1
melko harvoin	1	2	0	0	1	1
ei harvoin eikä usein	3	6	0	0	3	2
melko usein	9	17	6	5	15	9
erittäin usein	35	66	109	95	148	85
en osaa sanoa	4	7	0	0	4	2
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Osallistun esitutkintapöytäkirjojen laadintaan</i>						
erittäin harvoin	5	9	8	7	13	8
melko harvoin	4	7	6	5	10	6
ei harvoin eikä usein	1	2	4	3	5	3
melko usein	3	6	13	11	16	9
erittäin usein	34	65	84	74	122	71
en osaa sanoa	6	11	0	0	6	3
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Tutkintapyynnöt ovat hyvin valmisteltuja</i>						
erittäin harvoin	0	0	0	0	1	1
melko harvoin	4	7	13	11	18	10
ei harvoin eikä usein	17	33	34	30	52	30
melko usein	16	30	58	51	75	44

erittäin usein	6	11	10	8	16	9
en osaa sanoa	10	19	0	0	10	6
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Talousrikostutkinta on organisoitu yksikössäni tehokkaasti</i>						
erittäin harvoin	1	2	4	3	6	3
melko harvoin	3	6	10	9	14	8
ei harvoin eikä usein	8	15	28	25	36	21
melko usein	24	45	50	44	76	45
erittäin usein	9	17	19	16	28	16
en osaa sanoa	8	15	4	3	12	7
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Juttujen siirto yksiköstä toiseen tutkintatyön tasaamiseksi on hyvä toimintatapa</i>						
erittäin harvoin	2	4	8	7	10	6
melko harvoin	3	6	17	15	20	12
ei harvoin eikä usein	14	26	25	22	41	24
melko usein	10	19	31	27	42	24
erittäin usein	5	9	13	11	18	10
en osaa sanoa	19	36	21	18	41	24
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	

Liitetaulukko 5. Esitutkintaprosessin yhteistyöhön ja sujuvuuteen liittyviä piirteitä.

	KRP		Paikallis- poliisi		Koko aineisto	
	(N=53)		(N=115)		(N=173)	
	n	%	n	%	n	%
<i>Ota kantaa seuraaviin väittämiin esitutkintaprosessin yhteistyöstä ja sujuvuudesta:</i>						
<i>Teen pankkitiedusteluja</i>						
erittäin harvoin	3	6	6	5	9	5
melko harvoin	7	13	7	6	14	8
ei harvoin eikä usein	5	9	9	8	15	9
melko usein	15	28	45	39	61	35
erittäin usein	22	42	48	42	72	42
en osaa sanoa	1	2	0	0	1	1

n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Vastausten saaminen pankkitiedusteluihin hidastaa tutkintaprosessia</i>						
erittäin harvoin	5	9	6	5	11	6
melko harvoin	11	21	21	18	32	19
ei harvoin eikä usein	13	25	26	23	40	23
melko usein	17	32	43	37	62	36
erittäin usein	5	9	18	16	24	14
en osaa sanoa	2	4	1	1	3	2
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Teen yhteistyötä veroviranomaisten kanssa tutkittavana olevan jutun yhteydessä</i>						
erittäin harvoin	2	4	2	2	4	2
melko harvoin	1	2	6	5	8	5
ei harvoin eikä usein	5	9	10	9	15	9
melko usein	19	36	45	39	65	38
erittäin usein	25	47	52	45	79	45
en osaa sanoa	1	2	0	0	1	1
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Verotusmenettely hidastaa tutkintaprosessia</i>						
erittäin harvoin	3	6	5	4	8	5
melko harvoin	14	26	20	17	34	20
ei harvoin eikä usein	15	28	28	24	43	25
melko usein	15	28	39	35	56	32
erittäin usein	3	6	20	17	25	15
en osaa sanoa	3	6	3	3	6	3
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Teen yhteistyötä ulosottoviranomaisten kanssa tutkittavana olevan jutun yhteydessä</i>						
erittäin harvoin	2	4	5	4	7	4
melko harvoin	4	8	11	10	16	9
ei harvoin eikä usein	7	13	14	12	23	13
melko usein	22	41	48	42	70	41
erittäin usein	17	32	37	32	55	32
en osaa sanoa	1	2	0	0	1	1
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	

<i>Ulosottoviranomaisten menettely hidastaa tutkintaprosessia</i>						
erittäin harvoin	20	38	30	26	51	30
melko harvoin	22	41	52	46	75	43
ei harvoin eikä usein	8	15	20	17	29	17
melko usein	0	0	5	4	5	3
erittäin usein	0	0	2	2	2	1
en osaa sanoa	3	6	6	5	10	6
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Teen yhteistyötä pesähoitajan kanssa tutkittavana olevan jutun yhteydessä</i>						
erittäin harvoin	9	17	4	3	14	8
melko harvoin	7	13	12	10	20	12
ei harvoin eikä usein	14	27	22	19	36	21
melko usein	15	29	48	43	65	37
erittäin usein	4	7	28	24	32	19
en osaa sanoa	4	7	1	1	5	3
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Pesähoitajan menettely hidastaa tutkintaprosessia</i>						
erittäin harvoin	15	27	18	16	33	19
melko harvoin	13	25	49	42	64	37
ei harvoin eikä usein	12	23	35	30	48	28
melko usein	3	6	9	8	12	7
erittäin usein	0	0	1	1	1	1
en osaa sanoa	10	19	3	3	14	8
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Epäiltyjen menettely (kantelut, tutkintapyynnöt, jääviysväitteet..) hidastaa tutkintaprosessia</i>						
erittäin harvoin	4	8	24	21	29	17
melko harvoin	10	19	46	40	57	33
ei harvoin eikä usein	15	27	30	25	47	28
melko usein	12	23	9	8	21	12
erittäin usein	8	15	3	3	11	6
en osaa sanoa	4	8	3	3	7	4
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Virka- ja oikeusapupyynnöt ulkomaisilta yhteistyökumppaneilta hidastavat tutkintaprosessia</i>						
erittäin harvoin	2	4	16	14	19	11

melko harvoin	1	2	26	23	27	16
ei harvoin eikä usein	3	6	22	19	27	16
melko usein	18	34	20	17	39	23
erittäin usein	26	48	22	19	48	27
en osaa sanoa	3	6	9	8	12	7
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Tietojen saantioikeudet ovat tutkinnan kannalta riittämättömät</i>						
erittäin harvoin	9	17	23	20	32	19
melko harvoin	23	43	49	43	74	42
ei harvoin eikä usein	15	28	25	22	41	24
melko usein	4	8	6	5	11	6
erittäin usein	1	2	7	6	8	5
en osaa sanoa	1	2	5	4	6	4
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		0	
N	53		115		173	
<i>Kuvaile lyhyesti, miten talousrikosten esitutkinnan ja koko oikeusprosessin sujuvuutta voisi parantaa? (Avoin kysymys)</i>						

Liitetaulukko 6. Talousrikoksia koskevia väittämiä

	KRP		Paikallis- poliisi		Koko aineisto	
	(N=53)		(N=115)		(N=173)	
	n	%	n	%	n	%
<i>Ota kantaa seuraaviin talousrikoksia koskeviin väittämiin.</i>						
<i>Jutut ovat monimutkaisia</i>						
erittäin harvoin	0	0	1	1	2	1
melko harvoin	2	4	8	7	10	6
ei harvoin eikä usein	7	13	14	12	22	13
melko usein	15	28	67	59	84	49
erittäin usein	26	49	24	21	50	29
en osaa sanoa	3	6	0	0	3	2
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Juttujen rajaaminen tutkittaviksi kokonaisuuksiksi on ongelmallista</i>						
erittäin harvoin	0	0	1	1	1	1
melko harvoin	3	6	19	17	23	14
ei harvoin eikä usein	11	21	35	31	47	27

melko usein	22	41	47	40	70	40
erittäin usein	13	24	9	8	23	14
en osaa sanoa	4	8	3	3	7	4
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Juttujen luokittelu talousrikoksiksi on hankalaa</i>						
erittäin harvoin	12	23	29	25	42	25
melko harvoin	25	46	63	55	91	53
ei harvoin eikä usein	10	19	16	14	26	15
melko usein	2	4	3	3	5	3
erittäin usein	1	2	1	1	2	1
en osaa sanoa	3	6	2	2	5	3
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Asiakirja-aineisto on laaja</i>						
erittäin harvoin	0	0	0	0	0	0
melko harvoin	0	0	0	0	0	0
ei harvoin eikä usein	1	2	6	5	8	5
melko usein	9	17	55	48	65	38
erittäin usein	41	77	53	47	96	56
en osaa sanoa	2	4	0	0	2	1
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Asiakirja-aineistoa puuttuu</i>						
erittäin harvoin	2	4	0	0	2	1
melko harvoin	2	4	21	18	23	14
ei harvoin eikä usein	14	26	30	26	46	26
melko usein	19	36	51	45	71	42
erittäin usein	10	19	11	10	22	13
en osaa sanoa	6	11	1	1	7	4
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Juttukokonaisuus on maantieteellisesti hajallaan</i>						
erittäin harvoin	0	0	4	4	4	2
melko harvoin	4	8	35	31	40	23
ei harvoin eikä usein	11	21	38	33	51	30
melko usein	21	39	30	26	51	30
erittäin usein	14	26	5	4	20	12

en osaa sanoa	3	6	2	2	5	3
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Esitutkinta-aineiston julkisuuskysymykset ovat hankalia</i>						
erittäin harvoin	0	0	6	5	6	4
melko harvoin	8	15	36	32	46	27
ei harvoin eikä usein	10	19	25	22	36	21
melko usein	19	36	29	25	49	28
erittäin usein	11	21	16	14	27	16
en osaa sanoa	5	9	2	2	7	4
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Rikoshyödyn jäljittäminen on hankalaa</i>						
erittäin harvoin	1	2	0	0	1	1
melko harvoin	4	8	16	14	20	12
ei harvoin eikä usein	9	17	39	33	49	28
melko usein	26	48	35	31	63	36
erittäin usein	9	17	20	18	30	18
en osaa sanoa	4	8	4	4	8	5
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	

Liitetaulukko 7. Tyypillisen asiakirja-aineiston laajuus talousrikoksissa

	KRP		Paikallis- poliisi		Koko aineisto	
	(N=53)		(N=115)		(N=173)	
	n	%	n	%	n	%
<i>Miten kuvailisit tyypillisen asiakirja-aineiston laajuutta tutkimissasi talousrikoksissa?</i>						
aineistoa on kymmeniä sivuja	0	0	9	8	10	6
aineistoa on satoja sivuja	15	29	84	75	102	61
aineistoa on tuhansia sivuja	24	46	17	15	41	24
aineistoa on niin runsaasti, ettei sen tarkkaa laajuutta pysty määrittämään	13	25	2	2	15	9
n	52	100	112	100	168	100
puuttuvia tietoja	1		3		5	
N	53		115		173	

Liitetaulukko 8. Miten usein yksikössä käytetään pakkokeinoja talousrikostutkinnassa?

	<i>KRP</i> (N=53)		<i>Paikallis- poliisi</i> (N=115)		<i>Koko aineisto</i> (N=173)	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Kiinniotto</i>						
erittäin harvoin	3	6	1	1	4	2
melko harvoin	0	0	33	29	35	20
ei harvoin eikä usein	1	2	29	25	30	17
melko usein	18	34	37	32	57	34
erittäin usein	29	54	15	13	44	26
en osaa sanoa	2	4	0	0	2	1
<i>n</i>	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
<i>N</i>	53		115		173	
<i>Pidättäminen</i>						
erittäin harvoin	3	6	6	5	10	6
melko harvoin	0	0	36	32	38	22
ei harvoin eikä usein	2	4	30	26	32	19
melko usein	22	42	31	27	54	31
erittäin usein	24	44	12	10	36	21
en osaa sanoa	2	4	0	0	2	1
<i>n</i>	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
<i>N</i>	53		115		173	
<i>Vangitseminen</i>						
erittäin harvoin	3	6	26	23	30	17
melko harvoin	3	6	46	39	51	30
ei harvoin eikä usein	8	15	23	20	32	19
melko usein	19	35	16	14	35	20
erittäin usein	18	34	4	4	22	13
en osaa sanoa	2	4	0	0	2	1
<i>n</i>	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
<i>N</i>	53		115		173	
<i>Vakuustakavarikko/hukkaamiskielto</i>						
erittäin harvoin	0	0	0	0	0	0
melko harvoin	3	6	14	12	17	10
ei harvoin eikä usein	8	15	35	30	45	26
melko usein	18	34	54	47	74	43
erittäin usein	22	41	10	9	32	19

en osaa sanoa	2	4	2	2	4	2
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Takavarikko</i>						
erittäin harvoin	1	2	0	0	1	1
melko harvoin	1	2	5	4	6	4
ei harvoin eikä usein	3	6	15	13	18	11
melko usein	10	19	53	46	67	38
erittäin usein	36	67	41	36	77	44
en osaa sanoa	2	4	1	1	3	2
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Kotietsintä (henkilöiden ja esineiden)</i>						
erittäin harvoin	0	0	0	0	0	0
melko harvoin	2	4	7	6	10	6
ei harvoin eikä usein	0	0	18	16	19	11
melko usein	8	15	54	47	64	37
erittäin usein	41	77	36	31	77	45
en osaa sanoa	2	4	0	0	2	1
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Henkilötuntemerkkien ottaminen</i>						
erittäin harvoin	4	8	3	3	7	4
melko harvoin	2	4	8	7	12	7
ei harvoin eikä usein	9	17	11	10	20	12
melko usein	17	33	41	36	60	35
erittäin usein	18	34	52	44	70	40
en osaa sanoa	3	6	0	0	3	2
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>DNA-tunnisteiden määrittäminen ja tallentaminen</i>						
erittäin harvoin	7	13	5	4	13	8
melko harvoin	1	2	8	7	10	6
ei harvoin eikä usein	11	22	15	13	26	14
melko usein	14	26	42	37	58	34
erittäin usein	14	26	44	38	58	34
en osaa sanoa	6	11	1	1	7	4
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	

N	53		115		173	
<i>Telekuuntelu</i>						
erittäin harvoin	3	6	44	38	48	28
melko harvoin	6	11	45	39	54	32
ei harvoin eikä usein	11	21	20	17	31	18
melko usein	17	32	4	4	21	12
erittäin usein	14	26	0	0	14	8
en osaa sanoa	2	4	2	2	4	2
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Televalvonta</i>						
erittäin harvoin	3	6	35	30	39	23
melko harvoin	5	9	45	39	53	31
ei harvoin eikä usein	8	15	25	22	33	19
melko usein	20	38	6	5	26	15
erittäin usein	14	26	0	0	14	8
en osaa sanoa	3	6	4	4	7	4
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Tekninen tarkkailu</i>						
erittäin harvoin	3	6	62	54	67	38
melko harvoin	11	21	36	31	49	29
ei harvoin eikä usein	14	26	12	10	26	15
melko usein	17	31	1	1	18	11
erittäin usein	4	8	0	0	4	2
en osaa sanoa	4	8	4	4	8	5
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	

Liitetaulukko 9. Kuinka usein käytetään sähköisiä työkaluja talousrikostutkinnassa?

	<i>KRP</i>		<i>Paikallis-</i> <i>poliisi</i>		<i>Koko aineisto</i>	
	<i>(N=53)</i>		<i>(N=115)</i>		<i>(N=173)</i>	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Sähköistä tutkintasuunnitelmalomaketta</i>						
päivittäin	1	2	3	3	4	2
viikoittain	3	6	18	16	21	12
kuukausittain	7	13	35	29	44	26

vuosittain	14	26	26	23	42	24
en osaa sanoa	28	53	33	29	61	36
n	53	100	115	100	172	100
puuttavia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Kuvapaketteja yritysten ja vastuhenkilöiden asemasta</i>						
päivittäin	2	4	2	2	4	2
viikoittain	4	8	4	4	8	5
kuukausittain	14	26	23	20	38	22
vuosittain	18	34	46	39	65	38
en osaa sanoa	15	28	40	35	57	33
n	53	100	115	100	172	100
puuttavia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Talousrikos-sivustoa</i>						
päivittäin	0	0	0	0	0	0
viikoittain	0	0	14	12	15	9
kuukausittain	13	25	49	43	64	37
vuosittain	18	33	42	36	61	35
en osaa sanoa	22	42	10	9	32	19
n	53	100	115	100	172	100
puuttavia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Harmaatalous.fi -sivustoa</i>						
päivittäin	0	0	0	0	0	0
viikoittain	0	0	4	4	4	2
kuukausittain	3	6	26	23	29	17
vuosittain	19	36	48	41	68	40
en osaa sanoa	31	58	37	32	71	41
n	53	100	115	100	172	100
puuttavia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Muuta</i>						
päivittäin	6	11	17	15	23	13
viikoittain	3	6	9	8	12	7
kuukausittain	6	11	9	8	16	9
vuosittain	3	6	2	2	5	3
en osaa sanoa	35	66	78	67	116	68
n	53	100	115	100	172	100
puuttavia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Mikäli vastasit edelliseen kysymykseen muuta, tarkenna mitä? (Avoin kysymys)</i>						

Liitetaulukko 10. Yhteistyötahot

Seuraavassa on mainittu poliisin yhteistyötahoja ja eräitä omia yksiköitä. Merkitse niistä kaikki, joiden kanssa olet ollut henkilökohtaisesti yhteydessä talousrikosjuttujen tutkinnassa viimeisen 12 kuukauden aikana. (Mahdollista valita useita vaihtoehtoja)

	KRP		Paikallis- poliisi		Koko aineisto	
	<i>(N=53)</i>		<i>(N=115)</i>		<i>(N=173)</i>	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
oikeuslaitos	35	66	73	63	109	63
syyttäjä	50	94	113	98	167	97
Verohallinto	51	96	111	97	166	96
Tulli	26	49	31	27	58	34
Rajavartiolaitos	20	38	27	23	49	28
ulosottoviranomaiset	43	81	105	91	152	88
Finanssivalvonta	9	17	10	9	20	12
Rahanpesun selvittelykeskus (KRP)	41	77	56	49	97	56
Patentti- ja rekisterihallitus	32	60	87	76	121	70
Konkurssiasiamiehen toimisto	12	23	30	26	42	24
ympäristönsuojeluviranomaiset	7	13	32	28	39	23
työsuojeluviranomaiset	8	15	32	28	40	23
Eläketurvakeskus	13	25	37	32	51	29
maahanmuuttoviranomaiset	0	0	7	6	7	4
Kela	10	19	17	15	28	16
kilpailuviranomaiset	2	4	7	6	9	5
Harmaan talouden selvityskeskus (entinen Virke)	25	47	33	29	58	34
Talousrikostorjunnan tukiyksikkö Tartu (entinen Talousrikosten esikäsitteily-yksikkö Eky)	17	32	33	29	50	29
ulkomaiset poliisiyksiköt	29	55	36	31	66	38
pankit/muut rahoituslaitokset	47	89	110	96	161	93
valuutanvaihtoyhtiöt	11	21	8	7	19	11
vakuutusyhtiöt	22	42	68	59	92	53
muut, mitkä	11	21	9	8	20	12
<i>n</i>	521		1072		1621	
<i>Mitkä ovat yhteistyön keskeisimmät ongelmakohdat ja miten ne voisi poistaa? (Avoin kysymys)</i>						

Liitetaulukko 11. Talousrikosjuttujen syyttäjät

	<i>KRP</i>		<i>Paikallis-</i> <i>poliisi</i>		<i>Koko aineisto</i>	
	<i>(N=53)</i>		<i>(N=115)</i>		<i>(N=173)</i>	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Kuka pääsääntöisesti toimii syyttäjänä talousrikosjutuissa?</i>						
talousrikoksiin erikoistunut syyttäjä	50	100	100	87	154	91
muu syyttäjä	0	0	15	13	15	9
<i>n</i>	50	100	115	100	169	100
puuttuvia tietoja	0		0		4	
<i>N</i>	53		115		173	

Liitetaulukko 12. Syyttäjän ja poliisin välistä yhteistyötä koskevia väittämiä

	<i>KRP</i>		<i>Paikallis-</i> <i>poliisi</i>		<i>Koko aineisto</i>	
	<i>(N=53)</i>		<i>(N=115)</i>		<i>(N=173)</i>	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Syyttäjä on mukana esitutkinnassa heti alkuvaiheesta lähtien</i>						
erittäin harvoin	0	0	6	5	6	4
melko harvoin	7	13	21	18	28	16
ei harvoin eikä usein	4	8	25	22	30	17
melko usein	17	32	46	40	65	38
erittäin usein	21	39	17	15	39	23
en osaa sanoa	4	8	0	0	4	2
<i>n</i>	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
<i>N</i>	53		115		173	
<i>Syyttäjä tulee esitutkintaan mukaan tutkinnan edetessä</i>						
erittäin harvoin	4	8	4	4	8	5
melko harvoin	13	25	20	17	34	20
ei harvoin eikä usein	8	15	38	33	47	27
melko usein	17	32	46	40	64	37
erittäin usein	6	11	7	6	14	8
en osaa sanoa	5	9	0	0	5	3
<i>n</i>	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
<i>N</i>	53		115		173	
<i>Jutusta laaditaan ennakoilmoitus (ETL 15) syyttäjälle</i>						
erittäin harvoin	0	0	0	0	0	0
melko harvoin	0	0	0	0	0	0
ei harvoin eikä usein	0	0	0	0	0	0

melko usein	5	9	16	14	22	13
erittäin usein	41	78	98	85	142	82
en osaa sanoa	7	13	1	1	8	5
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Jutusta laaditaan kirjallinen tutkintasuunnitelma</i>						
erittäin harvoin	1	2	7	6	8	5
melko harvoin	0	0	3	3	3	2
ei harvoin eikä usein	3	6	6	5	9	5
melko usein	8	15	30	26	41	24
erittäin usein	34	64	68	59	103	59
en osaa sanoa	7	13	1	1	8	5
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Tutkintasuunnitelmassa otetaan huomioon esitutkinnan rajoittaminen sekä mahdollinen rajaaminen</i>						
erittäin harvoin	0	0	8	7	8	5
melko harvoin	5	9	10	9	15	9
ei harvoin eikä usein	10	19	18	16	31	17
melko usein	12	23	37	12	50	29
erittäin usein	17	32	33	29	50	29
en osaa sanoa	9	17	9	8	18	11
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Syyttäjällä on mukana laatimassa kirjallista tutkintasuunnitelmaa</i>						
erittäin harvoin	16	29	66	56	84	48
melko harvoin	13	25	22	19	36	21
ei harvoin eikä usein	9	17	11	10	20	12
melko usein	2	4	6	5	8	5
erittäin usein	2	4	1	1	3	2
en osaa sanoa	11	21	9	8	21	12
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Syyttäjällä antaa palautetta tutkintasuunnitelmasta</i>						
erittäin harvoin	8	15	36	31	46	26
melko harvoin	8	15	28	24	37	22
ei harvoin eikä usein	14	26	23	20	37	22
melko usein	7	13	10	9	17	10
erittäin usein	4	8	3	3	7	4
en osaa sanoa	12	23	15	13	28	16

n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Syyttäjältä tulee lisätutkintapyyntöjä</i>						
erittäin harvoin	5	9	13	11	18	11
melko harvoin	12	23	48	42	62	35
ei harvoin eikä usein	18	34	38	33	58	34
melko usein	5	9	12	10	17	10
erittäin usein	3	6	1	1	4	2
en osaa sanoa	10	19	3	3	13	8
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Syyttäjä perehtyy juttuihin riittävästi</i>						
erittäin harvoin	0	0	2	2	2	1
melko harvoin	6	11	10	9	16	9
ei harvoin eikä usein	11	21	26	22	37	22
melko usein	18	34	39	33	58	34
erittäin usein	9	17	19	17	31	18
en osaa sanoa	9	17	19	17	28	16
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Syyttäjä on helposti tavoitettavissa</i>						
erittäin harvoin	0	0	1	1	1	1
melko harvoin	3	6	3	3	6	4
ei harvoin eikä usein	7	13	16	14	23	13
melko usein	27	51	42	36	71	41
erittäin usein	9	17	49	42	60	35
en osaa sanoa	7	13	4	4	11	6
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Poliisin ja syyttäjän välinen yhteistyö on sujuvaa</i>						
erittäin harvoin	0	0	0	0	0	0
melko harvoin	1	2	2	2	3	2
ei harvoin eikä usein	7	13	11	10	18	11
melko usein	26	49	48	42	75	44
erittäin usein	13	25	51	43	67	39
en osaa sanoa	6	11	3	3	9	5
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	

Liitetaulukko 13. Miten ja kuinka usein syyttäjä antaa palautetta talousrikosjuttujen tutkinnasta?

	<i>KRP</i>		<i>Paikallis-</i> <i>poliisi</i>		<i>Koko aineisto</i>	
	<i>(N=53)</i>		<i>(N=115)</i>		<i>(N=173)</i>	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Kirjallisesti (myös sähköposti)</i>						
erittäin harvoin	3	6	26	23	30	17
melko harvoin	11	21	29	25	41	24
ei harvoin eikä usein	15	27	28	24	43	25
melko usein	8	15	19	17	29	17
erittäin usein	4	8	6	5	10	6
en osaa sanoa	12	23	7	6	19	11
<i>n</i>	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
<i>N</i>	53		115		173	
<i>Puhelimitse</i>						
erittäin harvoin	2	4	21	18	24	14
melko harvoin	7	13	41	36	48	28
ei harvoin eikä usein	20	38	22	19	43	25
melko usein	7	13	19	17	28	16
erittäin usein	6	11	5	4	11	6
en osaa sanoa	11	21	7	6	18	11
<i>n</i>	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
<i>N</i>	53		115		173	
<i>Yhteisissä palavereissa</i>						
erittäin harvoin	0	0	8	7	9	5
melko harvoin	3	6	19	17	22	13
ei harvoin eikä usein	9	17	37	32	46	27
melko usein	23	43	42	36	68	40
erittäin usein	10	19	6	5	16	9
en osaa sanoa	8	15	3	3	11	6
<i>n</i>	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
<i>N</i>	53		115		173	
<i>Muulla tavoin</i>						
erittäin harvoin	4	8	14	12	19	11
melko harvoin	2	4	9	8	11	6
ei harvoin eikä usein	2	4	10	9	13	8
melko usein	1	2	6	5	7	4
erittäin usein	1	2	2	2	3	2
en osaa sanoa	43	80	74	64	119	69

n	53	100	115	100	172	100
puuttavia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Mikäli vastasit edelliseen kysymykseen muulla tavoin, kerro tarkemmin miten? (Avoin kysymys)</i>						
<i>Miten yhteistyötä syyttäjän kanssa voisi kehittää? (Avoin kysymys)</i>						

Liitetaulukko 14. Talousrikollisuuden osa-alueiden arvioitu kehitys Suomessa lähivuosina.

	KRP		Paikallis-		Koko aineisto	
	(N=53)		poliisi		(N=173)	
	n	%	n	%	n	%
<i>Verorikokset</i>						
ilmiö tulee vähenemään	1	2	14	12	15	9
ei muutosta	18	34	31	27	51	30
ilmiö tulee yleistymään	27	51	55	48	84	48
en osaa sanoa	7	13	15	13	22	13
n	53	100	115	100	172	100
puuttavia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Kirjanpitorikokset</i>						
ilmiö tulee vähenemään	1	2	0	0	1	1
ei muutosta	26	49	56	49	83	48
ilmiö tulee yleistymään	18	34	52	45	73	42
en osaa sanoa	8	15	7	6	15	9
n	53	100	115	100	172	100
puuttavia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Velallisen rikokset</i>						
ilmiö tulee vähenemään	3	6	1	1	4	2
ei muutosta	19	36	35	30	54	31
ilmiö tulee yleistymään	23	43	69	60	96	56
en osaa sanoa	8	15	10	9	18	11
n	53	100	115	100	172	100
puuttavia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Petos- ja kavallusrikokset</i>						
ilmiö tulee vähenemään	1	2	1	1	2	1
ei muutosta	16	30	40	35	57	33
ilmiö tulee yleistymään	27	51	60	52	90	53
en osaa sanoa	9	17	14	12	23	13

n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Rekisterimerkintärikkokset</i>						
ilmiö tulee vähenemään	0	0	3	3	3	2
ei muutosta	18	34	40	35	59	34
ilmiö tulee yleistymään	28	53	56	48	87	51
en osaa sanoa	7	13	16	14	23	13
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Liiketoimintakiellon rikkominen</i>						
ilmiö tulee vähenemään	1	2	1	1	2	1
ei muutosta	11	21	24	21	35	20
ilmiö tulee yleistymään	32	60	76	66	112	66
en osaa sanoa	9	17	14	12	23	13
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Ympäristörikkokset</i>						
ilmiö tulee vähenemään	1	2	2	2	3	2
ei muutosta	9	17	23	20	32	19
ilmiö tulee yleistymään	35	66	74	64	113	65
en osaa sanoa	8	15	16	14	24	14
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Työrikkokset</i>						
ilmiö tulee vähenemään	0	0	0	0	0	0
ei muutosta	11	21	25	22	37	22
ilmiö tulee yleistymään	29	54	69	60	100	58
en osaa sanoa	13	25	21	18	35	20
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Yrityssalaisuusrikkokset ja yritysvakoilu</i>						
ilmiö tulee vähenemään	1	2	1	1	2	1
ei muutosta	13	25	31	27	44	26
ilmiö tulee yleistymään	27	50	56	48	86	50
en osaa sanoa	12	23	27	24	40	23
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	

<i>Tekijänoikeusrikokset</i>						
ilmiö tulee vähenemään	1	2	2	2	3	2
ei muutosta	14	26	35	30	49	29
ilmiö tulee yleistymään	24	46	44	38	70	40
en osaa sanoa	14	26	34	30	50	29
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Lahjusrikokset ja muu korruptio</i>						
ilmiö tulee vähenemään	3	6	3	3	6	4
ei muutosta	7	13	26	23	33	19
ilmiö tulee yleistymään	36	68	61	52	100	58
en osaa sanoa	7	13	25	22	33	19
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Sijoitustoimintaan liittyvä rikollisuus</i>						
ilmiö tulee vähenemään	0	0	3	3	3	2
ei muutosta	12	23	24	21	36	21
ilmiö tulee yleistymään	31	58	52	45	86	50
en osaa sanoa	10	19	36	31	47	27
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Kilpailurikokset</i>						
ilmiö tulee vähenemään	0	0	1	1	1	1
ei muutosta	19	36	35	30	54	31
ilmiö tulee yleistymään	18	34	32	28	52	30
en osaa sanoa	16	30	47	41	65	38
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Tietotekniikka- ja tietoverkkorikollisuus</i>						
ilmiö tulee vähenemään	0	0	1	1	1	1
ei muutosta	6	11	3	3	9	5
ilmiö tulee yleistymään	42	80	93	80	139	81
en osaa sanoa	5	9	18	16	23	13
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Yritysten ketjuttaminen petostarkoituksessa</i>						
ilmiö tulee vähenemään	0	0	5	4	5	3
ei muutosta	9	17	22	19	32	19

ilmiö tulee yleistymään	35	66	66	58	104	60
en osaa sanoa	9	17	22	19	31	18
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Konkurssien ns. saattohoito</i>						
ilmiö tulee vähenemään	3	6	3	3	6	4
ei muutosta	25	47	41	36	67	38
ilmiö tulee yleistymään	18	34	54	46	75	44
en osaa sanoa	7	13	17	15	24	14
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Pimeä työvoima</i>						
ilmiö tulee vähenemään	0	0	3	3	3	2
ei muutosta	13	25	21	18	34	20
ilmiö tulee yleistymään	33	62	84	73	121	70
en osaa sanoa	7	13	7	6	14	8
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Sosiaalivakuuttamisen laiminlyönti</i>						
ilmiö tulee vähenemään	1	2	1	1	2	1
ei muutosta	17	32	35	30	52	30
ilmiö tulee yleistymään	25	47	57	50	86	50
en osaa sanoa	10	19	22	19	32	19
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Kuittikauppa</i>						
ilmiö tulee vähenemään	0	0	12	10	12	7
ei muutosta	20	38	38	33	59	34
ilmiö tulee yleistymään	27	51	53	47	83	48
en osaa sanoa	6	11	12	10	18	11
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Vienti- ja tuontikauppaan liittyvä rikollisuus</i>						
ilmiö tulee vähenemään	0	0	2	2	2	1
ei muutosta	15	28	27	24	42	24
ilmiö tulee yleistymään	25	47	44	38	73	43
en osaa sanoa	13	25	42	36	55	32
n	53	100	115	100	172	100

puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Järjestäytyneiden rikollisryhmien harjoittama talousrikollisuus</i>						
ilmiö tulee vähenemään	1	2	0	0	1	1
ei muutosta	3	6	8	7	11	6
ilmiö tulee yleistymään	44	83	99	86	147	85
en osaa sanoa	5	9	8	7	13	8
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Onko mielestäsi näköpiirissä sellaisia nousevia rikosilmiöitä, joita ei sisältynyt edellisen kysymyksen listaan? (Avoin kysymys)</i>						

Liitetaulukko 15. EU:n määrittelemien vakavien rikosilmiöiden arvioitu kehitys Suomessa lähivuosina.

	<i>KRP</i>		<i>Paikallis-</i> <i>poliisi</i>		<i>Koko aineisto</i>	
	<i>(N=53)</i>		<i>(N=115)</i>		<i>(N=173)</i>	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Terrorismi</i>						
ilmiö tulee vähenemään	1	2	2	2	3	2
ei muutosta	19	36	48	42	69	40
ilmiö tulee yleistymään	23	43	39	34	63	37
en osaa sanoa	10	19	25	22	36	21
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Ihmissalakuljetus</i>						
ilmiö tulee vähenemään	0	0	0	0	0	0
ei muutosta	16	30	32	28	48	28
ilmiö tulee yleistymään	31	59	58	51	91	53
en osaa sanoa	6	11	24	21	32	19
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Naisten ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö</i>						
ilmiö tulee vähenemään	1	2	1	1	2	1
ei muutosta	30	56	47	41	78	46
ilmiö tulee yleistymään	9	17	32	28	43	25
en osaa sanoa	13	25	34	30	48	28
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	

N	53		115		173	
<i>Huumekauppa</i>						
ilmiö tulee vähenemään	2	4	2	2	4	2
ei muutosta	21	40	29	25	50	29
ilmiö tulee yleistymään	22	41	71	62	97	57
en osaa sanoa	8	15	12	11	20	12
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Asekauppa</i>						
ilmiö tulee vähenemään	4	8	1	1	5	3
ei muutosta	24	45	52	46	77	45
ilmiö tulee yleistymään	12	23	30	26	44	26
en osaa sanoa	13	24	31	27	45	26
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Rahanpesu</i>						
ilmiö tulee vähenemään	1	2	1	1	2	1
ei muutosta	7	13	13	11	20	12
ilmiö tulee yleistymään	41	77	91	80	136	79
en osaa sanoa	4	8	9	8	13	8
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Korruptio</i>						
ilmiö tulee vähenemään	3	6	0	0	3	2
ei muutosta	9	17	32	28	42	25
ilmiö tulee yleistymään	34	64	64	56	100	58
en osaa sanoa	7	13	18	16	26	15
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Maksuvälineväärennökset</i>						
ilmiö tulee vähenemään	2	4	3	3	5	3
ei muutosta	12	23	33	29	45	26
ilmiö tulee yleistymään	32	60	63	55	99	58
en osaa sanoa	7	13	15	13	22	13
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Tietoverkkorikollisuus</i>						

ilmiö tulee vähenemään	0	0	0	0	0	0
ei muutosta	5	9	6	5	11	6
ilmiö tulee yleistymään	44	83	98	86	145	85
en osaa sanoa	4	8	10	9	15	9
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Järjestäytynyt rikollisuus</i>						
ilmiö tulee vähenemään	0	0	0	0	0	0
ei muutosta	3	6	8	7	11	6
ilmiö tulee yleistymään	48	90	98	86	149	88
en osaa sanoa	2	4	8	7	11	6
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Mitkä ovat Suomessa talousrikollisuuden ja harmaan talouden kannalta suurimman riskin toimialoja/toimintoja? (Avoin kysymys)</i>						

Liitetaulukko 16. Koulutustarpeet ja urasuunnitelmat

	<i>KRP</i>		<i>Paikallis-</i> <i>poliisi</i>		<i>Koko aineisto</i>	
	<i>(N=53)</i>		<i>(N=115)</i>		<i>(N=173)</i>	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Mikä on äidinkielenesi?</i>						
suomi	50	94	113	98	166	96
ruotsi	3	6	2	2	6	4
muu	0	0	0	0	0	0
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Arvioi muuta kielitaitoasi: suomi</i>						
ei osaamista	0	0	1	1	1	1
heikko	0	0	0	0	0	0
tydyttävä	0	0	2	2	2	1
hyvä	13	25	27	23	40	23
erinomainen	40	75	85	74	129	75
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Arvioi muuta kielitaitoasi: ruotsi</i>						
ei osaamista	2	4	0	0	2	1
heikko	11	21	37	32	49	29
tydyttävä	26	48	62	54	88	50

hyvä	11	21	12	10	25	15
erinomainen	3	6	4	4	8	5
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Arvioi muuta kielitaitoasi: englanti</i>						
ei osaamista	0	0	1	1	1	1
heikko	5	9	19	16	24	14
tydyttävä	20	38	48	42	68	39
hyvä	22	42	38	33	64	37
erinomainen	6	11	9	8	15	9
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Arvioi muuta kielitaitoasi: ranska</i>						
ei osaamista	49	92	108	94	159	93
heikko	2	4	7	6	11	6
tydyttävä	2	4	0	0	2	1
hyvä	0	0	0	0	0	0
erinomainen	0	0	0	0	0	0
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Arvioi muuta kielitaitoasi: saksa</i>						
ei osaamista	20	38	56	49	78	45
heikko	23	43	44	38	67	39
tydyttävä	10	19	13	11	25	15
hyvä	0	0	2	2	2	1
erinomainen	0	0	0	0	0	0
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Arvioi muuta kielitaitoasi: venäjä</i>						
ei osaamista	44	83	105	91	153	89
heikko	4	8	9	8	13	7
tydyttävä	5	9	0	0	5	3
hyvä	0	0	1	1	1	1
erinomainen	0	0	0	0	0	0
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Mitä muita kieliä hallitset ja kuinka hyvin? (Avoin kysymys)</i>						

Liitetaulukko 17. Talousrikostutkinnan osaaminen

	<i>KRP</i>		<i>Paikallis-</i> <i>poliisi</i>		<i>Koko aineisto</i>	
	<i>(N=53)</i>		<i>(N=115)</i>		<i>(N=173)</i>	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Arvioi nykyistä talousrikostutkinnan osaamistasi seuraavien erityisalueiden osalta.</i>						
<i>Verorikokset</i>						
ei osaamista	2	4	2	2	4	2
heikko	2	4	5	4	8	5
tydyttävä	11	21	34	30	48	28
hyvä	30	56	60	53	90	53
erinomainen	8	15	13	11	21	12
<i>n</i>	53	100	114	100	171	100
puuttavia tietoja	0		1		2	
<i>N</i>	53		115		173	
<i>Kirjanpitorikokset</i>						
ei osaamista	2	4	1	1	3	2
heikko	3	6	3	3	6	4
tydyttävä	10	19	28	25	40	23
hyvä	25	47	60	52	87	51
erinomainen	13	24	22	19	35	20
<i>n</i>	53	100	114	100	171	100
puuttavia tietoja	0		1		2	
<i>N</i>	53		115		173	
<i>Velallisen rikokset</i>						
ei osaamista	2	4	1	1	3	2
heikko	4	8	5	4	9	5
tydyttävä	16	30	35	31	52	30
hyvä	23	43	55	48	81	48
erinomainen	8	15	18	16	26	15
<i>n</i>	53	100	114	100	171	100
puuttavia tietoja	0		1		2	
<i>N</i>	53		115		173	
<i>Petos- ja kavallusrikokset</i>						
ei osaamista	1	2	1	1	2	1
heikko	2	4	2	2	4	2
tydyttävä	11	21	32	28	45	26
hyvä	27	51	61	53	90	53
erinomainen	12	22	18	16	30	18
<i>n</i>	53	100	114	100	171	100
puuttavia tietoja	0		1		2	
<i>N</i>	53		115		173	
<i>Rekisterimerkintärikokset</i>						

ei osaamista	2	4	1	1	3	2
heikko	3	6	2	2	5	3
tydyttävä	10	19	30	26	43	25
hyvä	26	49	57	50	84	49
erinomainen	12	22	24	21	36	21
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Liiketoimintakiellon rikkominen</i>						
ei osaamista	3	6	5	4	8	5
heikko	6	11	8	7	16	9
tydyttävä	14	26	33	29	48	28
hyvä	23	44	56	49	80	47
erinomainen	7	13	12	11	19	11
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Ympäristörikkokset</i>						
ei osaamista	5	9	18	16	24	14
heikko	15	28	35	31	51	30
tydyttävä	23	44	46	40	71	41
hyvä	9	17	11	10	20	12
erinomainen	1	2	4	3	5	3
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Työrikkokset</i>						
ei osaamista	6	11	15	13	22	13
heikko	18	34	42	37	62	36
tydyttävä	21	40	47	41	68	40
hyvä	7	13	8	7	16	9
erinomainen	1	2	2	2	3	2
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Yrityssalaisuusrikkokset ja yritysvakoilu</i>						
ei osaamista	6	11	20	18	26	15
heikko	13	25	32	28	46	27
tydyttävä	24	45	44	38	69	41
hyvä	9	17	15	13	26	15
erinomainen	1	2	3	3	4	2
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	

<i>Tekijänoikeusrikokset</i>						
ei osaamista	10	19	24	21	35	21
heikko	12	23	37	32	50	29
tydyttävä	22	41	38	33	61	36
hyvä	9	17	11	10	21	12
erinomainen	0	0	4	4	4	2
n	53	100	114	100	171	100
puuttavia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Lahjusrikokset ja muu korruptio</i>						
ei osaamista	3	6	23	20	27	16
heikko	9	17	35	31	44	26
tydyttävä	24	45	43	38	70	40
hyvä	10	19	12	10	22	13
erinomainen	7	13	1	1	8	5
n	53	100	114	100	171	100
puuttavia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Sijoitustoimintaan liittyvä rikollisuus</i>						
ei osaamista	9	17	32	28	42	25
heikko	12	22	42	37	57	33
tydyttävä	19	36	29	25	48	28
hyvä	10	19	10	9	20	12
erinomainen	3	6	1	1	4	2
n	53	100	114	100	171	100
puuttavia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Kilpailurikokset</i>						
ei osaamista	12	23	30	26	43	25
heikko	18	34	44	39	64	38
tydyttävä	17	32	34	30	52	30
hyvä	6	11	6	5	12	7
erinomainen	0	0	0	0	0	0
n	53	100	114	100	171	100
puuttavia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Tietotekniikka- ja tietoverkkorikollisuus</i>						
ei osaamista	10	19	29	25	40	23
heikko	17	32	47	42	66	39
tydyttävä	19	36	30	26	50	29
hyvä	6	11	8	7	14	8
erinomainen	1	2	0	0	1	1
n	53	100	114	100	171	100

puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Yritysten ketjuttaminen petostarkoituksessa</i>						
ei osaamista	6	11	13	11	20	12
heikko	4	8	23	20	28	16
tydyttävä	15	28	44	39	61	36
hyvä	22	42	29	26	51	30
erinomainen	6	11	5	4	11	6
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Konkurssien ns. saattohoito</i>						
ei osaamista	4	8	5	4	10	6
heikko	5	9	12	11	18	11
tydyttävä	17	32	42	37	61	35
hyvä	18	34	41	36	59	34
erinomainen	9	17	14	12	23	14
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Pimeä työvoima</i>						
ei osaamista	2	4	6	5	8	5
heikko	5	9	19	17	26	15
tydyttävä	10	19	43	38	54	32
hyvä	26	49	33	29	60	35
erinomainen	10	19	13	11	23	13
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Sosiaalivakuuttamisen laiminlyönti</i>						
ei osaamista	7	13	13	11	21	12
heikko	8	15	17	15	26	15
tydyttävä	17	33	49	43	68	40
hyvä	16	30	31	27	47	28
erinomainen	5	9	4	4	9	5
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Kuittikauppa</i>						
ei osaamista	2	4	4	4	6	4
heikko	4	8	15	13	19	11
tydyttävä	8	15	34	30	46	27

hyvä	24	45	41	36	65	38
erinomainen	15	28	20	17	35	20
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Vienti- ja tuontikauppaan liittyvä rikollisuus</i>						
ei osaamista	10	19	28	25	39	23
heikko	11	21	40	35	51	30
tydyttävä	21	39	38	33	62	36
hyvä	10	19	6	5	16	9
erinomainen	1	2	2	2	3	2
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Järjestäytyneiden rikollisryhmien harjoittama talousrikollisuus</i>						
ei osaamista	3	6	19	17	23	13
heikko	4	7	30	26	36	21
tydyttävä	9	17	41	36	50	29
hyvä	26	49	20	17	47	28
erinomainen	11	21	4	4	15	9
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	
<i>Mistä talousrikollisuuteen liittyvistä aihepiireistä haluaisit saada lisäkoulutusta? (Avoin kysymys)</i>						
<i>Minkälaiset ovat mahdollisuutesi päästä lisäkoulutukseen?</i>						
pääsen koulutukseen riittävän usein	42	84	90	81	132	80
en pääse koulutukseen riittävän usein	8	16	21	19	33	20
n	50	100	111	100	165	100
puuttuvia tietoja	3		4		8	
N	53		115		173	
<i>Mikäli et pääse koulutukseen riittävän usein, kerro tarkemmin miksi? (Avoin kysymys)</i>						
<i>Kuinka tyytyväinen yleisesti ottaen olet nykyiseen työhösi?</i>						
erittäin tyytymätön	4	8	1	1	5	3
melko tyytymätön	2	4	4	4	7	4
en tyytymätön enkä tyytyväinen	8	15	16	14	26	15
melko tyytyväinen	25	47	60	52	85	50
erittäin tyytyväinen	14	26	33	29	48	28
n	53	100	114	100	171	100
puuttuvia tietoja	0		1		2	
N	53		115		173	

Liitetaulukko 18. Työtehtäviä koskevia väittämiä

	KRP		Paikallis- poliisi		Koko aineisto	
	<i>(N=53)</i>		<i>(N=115)</i>		<i>(N=173)</i>	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
<i>Olen motivoitunut hoitamaan nykyisiä tehtäviäni</i>						
täysin eri mieltä	0	0	1	1	1	1
jokseenkin eri mieltä	2	4	4	4	8	5
en eri enkä samaa mieltä	5	9	7	6	12	7
jokseenkin samaa mieltä	20	38	48	42	69	40
täysin samaa mieltä	26	49	55	47	82	47
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Muiden yksiköiden virka-apupyynnöt lisäävät työkuormitustani</i>						
täysin eri mieltä	23	43	38	33	64	37
jokseenkin eri mieltä	8	15	47	41	55	32
en eri enkä samaa mieltä	14	26	21	18	36	21
jokseenkin samaa mieltä	4	8	9	8	13	8
täysin samaa mieltä	4	8	0	0	4	2
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Työni tuntuu raskaalta</i>						
täysin eri mieltä	9	17	17	15	28	16
jokseenkin eri mieltä	8	15	34	30	43	25
en eri enkä samaa mieltä	13	25	34	30	48	28
jokseenkin samaa mieltä	15	28	25	21	40	23
täysin samaa mieltä	8	15	5	4	13	8
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	

Liitetaulukko 19. Talousrikostutkintaan vaikuttaminen

	KRP (N=53)		Paikallis- poliisi (N=115)		Koko aineisto (N=173)	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
<i>Onko työhösi talousrikostutkinnassa yritetty vaikuttaa poliisiorganisaation ulkopuolelta seuraavilla keinoilla? ("kyllä"-vastausten lukumäärät ja osuudet ilmoitettu seuraavassa, usea vastausvaihtoehto mahdollinen)</i>						
väkivalta	0	0	0	0	0	0
väkivallalla uhkailu (suullisesti tai sähköpostilla tms.)	5	9	6	5	11	6
muu sanallinen uhkailu (suullisesti tai sähköpostilla tms.)	15	28	11	10	26	15
lahjuksen tarjoaminen	2	4	2	2	4	2
muu epäasiallinen vaikuttaminen, mikä?	12	23	7	6	19	11
N	34		26		60	
<i>Onko työhösi talousrikostutkinnassa yritetty vaikuttaa poliisiorganisaation sisäpuolelta seuraavilla keinoilla?</i>						
väkivalta	0	0	0	0	0	0
väkivallalla uhkailu (suullisesti tai sähköpostilla tms.)	0	0	0	0	0	0
muu sanallinen uhkailu (suullisesti tai sähköpostilla tms.)	0	0	1	1	1	1
lahjuksen tarjoaminen	0	0	0	0	0	0
muu epäasiallinen vaikuttaminen, mikä?	4	8	6	5	10	6
N	4		7		11	

Liitetaulukko 20. Tulevaisuudennäkymiä

	KRP (N=53)		Paikallis- poliisi (N=115)		Koko aineisto (N=173)	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
<i>Oletko aikeissa vaihtaa työpaikkaa seuraavien 12 kuukauden kuluessa?</i>						
en	43	82	96	85	142	84
kyllä, toisiin tehtäviin poliisiorganisaatiossa	5	10	5	5	11	7
kyllä, poliisiorganisaation ulkopuolelle julkiselle sektorille	2	4	3	3	5	3
kyllä, poliisiorganisaation ulkopuolelle yksityiselle sektorille	1	2	2	2	3	2
kyllä, muualle	1	2	6	5	7	4
n	52	100	112	100	168	100

puuttuvia tietoja	1		3		5	
N	53		115		173	
<i>Mikäli aiot vaihtaa työpaikkaa, kerro lyhyesti miksi, millaisiin tehtäviin ja minne? (Avoin kysymys)</i>						
<i>Aiotko jäädä vuorotteluvapaalle seuraavan 12 kuukauden kuluessa?</i>						
en	49	94	104	94	157	95
kyllä	3	6	6	6	9	5
n	52	100	110	100	166	100
puuttuvia tietoja	1		5		7	
N	53		115		173	
<i>Milloin olet jäämässä lakisääteiselle eläkkeelle?</i>						
vuonna 2011	0	0	1	1	1	1
vuonna 2012	0	0	1	1	1	1
vuonna 2013	0	0	4	4	4	2
vuonna 2014	5	9	2	2	7	4
myöhemmin	48	91	107	92	159	92
n	53	100	115	100	172	100
puuttuvia tietoja	0		0		1	
N	53		115		173	
<i>Voisitko harkita työnteon jatkamista poliisihallinnossa lakisääteisen eläkeiän jälkeen?</i>						
en	34	65	61	55	96	58
kyllä, voisin jatkaa kokopäivätyössä	7	14	17	16	24	15
kyllä, voisin jatkaa osa-aikatyössä	3	6	9	8	13	8
kyllä, voisin työskennellä satunnaisesti tai projektiluonteisesti	8	15	23	21	31	19
Yht.	52	100	110	100	164	100
Puuttuvia tietoja	1		5		9	
N	53		115		173	
<i>Voisitko suositella muille henkilöille työtä talousrikosyksikössä?</i>						
olen suositellut	34	65	89	78	125	74
en ole suositellut, mutta voisin suositella	14	27	21	18	36	21
en ole suositellut enkä suositelisi	4	8	4	4	8	5
Yht.	52	100	114	100	169	100
Puuttuvia tietoja	1		1		4	
N	53		115		173	
<i>Kerro lyhyesti, mitkä ovat työsi parhaimmat ja huonoimmat puolet? (Avoin kysymys)</i>						

Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia
(ISSN 1455-8262)

Vesa Huotari & Matti Vuorensyrjä: Henkilöstön työhyvinvointi, johtaminen ja organisaatioilmasto. Poliisin henkilöstöbarometri kehittämisen välineenä. 41/2011. 40,70 €.

Sanna-Mari Humppi & Noora Ellonen: Lapsiin kohdistuva väkivalta ja hyväksikäyttö. Tapausten tunnistaminen, rikosprosessi ja viranomaisten yhteistyö. 40/2010. 40,70 €

Mirkka Kreuz: Terrorismin torjunta Suomessa. 39/2010. 40,70 €

Arno Tanner & Laura Koivisto-Khazaal: Maahanmuutto- ja ulkomaalaisviranomaiset mediassa. Näkyvyys, viestinnän laatu ja osallistuminen keskusteluun. 38/2009. 23,10 €

Matti Vuorensyrjä: Tulos- ja kehityskeskustelujen arviointi ja kehittäminen poliisihallinnossa. 37/2009. 16,50 €

Petri Rainiala: Tiedottajan käyttö poliisin tiedonhankintamenetelmänä. 36/2009. 23,10 €

Erkki Hämäläinen: Eurooppalaistuva lainvalvonta: Euroopan unionin järjestäytyneen rikollisuuden torjuntapolitiikan toteutuminen Suomessa. 35/2009. 27,50 €

Terhi Hakamo, Kirsi Jauhiainen, Anne Alvesalo & Erja Virta: Talousrikokset rikosprosessissa. 33/2009. 40,70 €

Outi Roivainen & Elina Ruuskanen: Laki ja järjestys? Poliisien ja kaupunkilaisten näkemyksiä järjestyslaista sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonnasta. 32/2008. 23,10 €

Anna Vanhala: Piiri pieni pyörii. Poliisipäälliköiden ammatti-identiteetti ja työelämäkerrat. 31/2007. 16,50 €

Anna-Liisa Heusala, Anja Lohiniva & Antti Malmi: Samalla puolella – eri puolilla rajaa. Rajaturvallisuuden edistäminen Suomen ja Venäjän viranomaisyhteistyönä. 30/2008. 25,30 €

**Poliisiammattikorkeakoulun raportteja
(ISSN 1797-5743)**

Jenni Niemi & Iina Sahramäki: Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2011. 104/2012. 16,50 €

Noora Ellonen: Kurin alaiset – Lasten ja vanhempien välisten ristiriitojen ratkaiseminen perheissä. 103/2012. 27,50 €

Risto Honkonen & Vesa Mutttilainen: Poliisin toimintaympäristö. Poliisiammattikorkeakoulun katsaus 2012. 102/2012. 23,10 €

Tomi Lintonen, Sanna Rönkä, Elina Kotovirta & Anne Konu: Huumeet Suomessa 2020 -ennakointitutkimus. 101/2012. 16,50 €

Anna Leppänen & Vesa Mutttilainen: Poliisin tietoon tullut korruptiokollisuus Suomessa 2007–2010. 100/2012. 16,50 €

Jouni Perttula: Pirkanmaan turvallisuusklusteri? Esiselvitys hankkeen toteutettavuudesta. 99/2012. 16,50 €

Matti Vuorensyrjä: Poliisihenkilöstön työkyky ja työssä jaksaminen. 98/2012. 27,50 €

Kristiina Haraholma: Poliisin hallintorakenneuudistus 97/2011. 27,50 €

Matti Vuorensyrjä: Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuus. 96/2011. 16,50 €.

Jenni Niemi: Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2010. 95/2011. 11,00 €

Mika Susi & Niina Pekkala (toim.): Terrorismin rahoitus. 94/2011. 40,70 €

Milla Lumio: Hymyn takana – Thaimaalaiset maahanmuuttajat, viranomaiset ja kotoutuminen. 93/2011. 16,50 €

Sanna-Mari Kuoppamäki: Poliisin ja Rajavartiolaitoksen turvapaikkamenettelyt ja viranomaisyhteistyö 92/2011. 27,50 €

**Poliisiammattikorkeakoulun oppikirjat
(ISSN 1455-8270)**

Noora Ellonen (toim.): Rikostutkinta lapsiin kohdistuvissa väkivalta- ja seksuaalirikoksissa. 20/2013. 23,10 €

Antti Laakso: Poliisisanasto suomi–venäjä. 19/2013. 23,10 €

Kimmo K. Kiiski: Poliisin rooli kuolemansyynytutkinnassa. 18/2009. 2. uudistettu painos. 23,10 €

Johan Boucht & Dan Frände; suom. Markus Wahlberg: Suomen rikosoikeus. Rikosoikeuden yleisten oppien perusteet. 17/2008. 23,10 €

Reima Kukkonen: Keinotekoisista varallisuusjärjestelyistä ulosotossa ja velallisen rikoksissa. 16/2007. 16,50 €

Risto Honkonen & Nora Senvall (toim.): Poliisin johtamista kehittämässä. 15/2007. 16,50 €

Janne Häyrynen & Tero Kurenmaa: Arvopaperimarkkinarikokset. 14/2006. 16,50 €

Anne Alvesalo & Ari-Matti Nuutila (toim.): Rangaistava työn turvattomuus. 13/2006. 11,00 €

Anne Jokinen: Rikos jää tekijän mieleen. Muistijälkitesti rikostutkintamenetelmänä. 12/2005. 11,00 €

Nina Pelkonen: Kriisin ABC. Käsikirja poliisin käyttöön. 11/2005. 11,00 €

Arto Hankilanoja: Työturvallisuus ja vastuun kohdentuminen poliisihallinnossa. 10/2003 2. uudistettu painos 2007. 11,00 €

**Kaikki Poliisiammattikorkeakoulun julkaisut löytyvät osoitteesta
www.polamk.fi/julkaisusarjat**